

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Aan de dames en heren
Leden van de Gemeenteraad

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht
WWW.GEMEENTEMAASRICHT.NL

ONDERWERP
Stadsronde Openbaar Onderwijs 15 januari 2019

DATUM
20 december 2018
Verzonden: 21-12-2018

BIJLAGEN
4

BEHANDELD DOOR
PMJ (Peggy) Muijrs

DOORKIESNUMMER
06 - 11345986

ONZE REFERENTIE
2018-41338

E-MAILADRES
peggy.muijrs@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE

Geachte raadsleden,

Op 15 januari 2019 zal de jaarlijkse stadsronde plaatsvinden rondom het openbaar onderwijs. Deze stadsronde vloeit voort uit het overlegrecht dat de gemeenteraad (van een gemeente waarin een openbare school is gelegen) heeft met desbetreffend schoolbestuur om hun begroting en jaarstukken te bespreken.

Tijdens de stadsronde in januari kan uw gemeenteraad zich uitspreken over de jaarstukken 2017 en de begroting 2019 van de onderwijsinstellingen die openbaar onderwijs in onze stad aanbieden, zijnde stichting kom Leren en stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO). De betreffende stukken vindt u als bijlagen toegevoegd.

Uw gemeenteraad heeft daarbij als extern toezichthouder de verantwoordelijkheid om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs in de stad. Met uw zienswijze over de jaarstukken en de begroting van het schoolbestuur heeft u de bevoegdheid om aan te geven of naar uw mening het schoolbestuur financieel gezien de continuïteit en het specifieke karakter van het openbaar onderwijs voldoende borgt.

Ik ben nog in gesprek met de schoolbesturen over de agendering van eventuele additionele onderwerpen in relatie tot het openbare onderwijs. De schoolbesturen hebben in ieder geval aangegeven dat zij graag bereid zijn om in te gaan op kwesties die eventueel bij uw gemeenteraad in dezen spelen.

Hopende u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd.
Voor meer inhoudelijke informatie verwijs ik u graag naar het rondbriefje dat begin januari zal verschijnen.

Hoogachtend,

H.W.M. (Bert) Jongen
Wethouder Onderwijs, Jeugdzorg, Studentenstad en Sport

wethouder Jongen

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
jaarverantwoording 2017 en begroting
2019 ev OO, memo

DATUM
14 november 2018

BIJLAGEN
4

BEHANDELD DOOR
JJAM (Hans) Wintraecken

DOORKIESNUMMER
043 - 350 5462

ONZE REFERENTIE

E-MAILADRES
hans.wintraecken@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE

Geachte wethouder, Beste Bert,

Onderstaande mijn beoordeling van de financiële situatie van het openbare onderwijs in Maastricht. Dit ter voorbereiding op de stadsronde op 15 januari 2019 met de besturen van het in Maastricht gevestigde openbaar onderwijs t.w. Stichting kom Leren en Stichting LVO.

Vooraf:

Art. 17 van de WPO en art. 53c van de WVO kennen aan de gemeenteraad van de gemeente waarin een openbare school is gelegen een overheersende overheidsinvloed toe voor zover het openbaar onderwijs betreft. Dit om de essentialia van het openbaar onderwijs in stand te houden.

In de statuten van de Stichting kom Leren en LVO is deze overheersende invloed uitgewerkt in:

- het instemmingsrecht door de gemeenteraad van een statutenwijziging (art. 16.4 kL/ 17.4 LVO)
- (mbt het openbaar onderwijs) het overlegrecht over de jaarstukken (art. 15.4 kL/ 12.5 LVO).
- dat in het jaarverslag verslag wordt gedaan van de werkzaamheden waarbij in ieder geval aandacht wordt geschonken aan de wezenskenmerken¹ van het openbaar onderwijs (art. 15.6 kL/- LVO (53c.7 WVO) en
- dat de financiële situatie van het openbaar onderwijs vooral bekeken dient te worden vanuit het wettelijke gegeven dat er in de gemeente voldoende openbaar onderwijs wordt gegeven en of de financiële situatie van het schoolbestuur de continuïteit van het onderwijsproces voor zover het openbaar onderwijs betreft, waarborgt. Dit houdt o.a. in dat door het schoolbestuur gemaakte keuzes niet ter beoordeling aan de Raad hoeven worden voorgelegd.

¹ Wezenskenmerken van het openbaar onderwijs:

1. **actieve pluriformiteit** (actief en bewust aandacht schenken aan de verscheidenheid in levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving. De ontmoeting en de dialoog vormen de wezenlijke kenmerken van de openbare school.
2. **algehele toegankelijkheid**: hoe wordt dit wezenskenmerk voor het OO gewaarborgd?
3. **bestuursvorm**. Het openbare onderwijs is een vindplaats voor democratisch handelen. Hoe komt bijvoorbeeld de gedragscode tot stand?

kom Leren

Jaarrekening 2017

De voorliggende jaarrekening 2017 van de Stichting kom Leren is opgebouwd uit de resultaten van 20 door de Stichting kom Leren bestuurde scholen waarvan er 8 in Maastricht zijn gevestigd: 5 openbare en 3 algemeen bijzondere scholen. De analyse van de jaarstukken is gebaseerd op een beeld op hoofdlijnen met als uitgangspunt of de financiële situatie van het schoolbestuur de continuïteit van het openbaar onderwijs kan waarborgen.

2017 sloot de kom Leren af met een positief resultaat van ruim 5 ton (begroot € 7347) als gevolg van een combinatie van hogere vergoedingen en kostenbeheersing.

*hogere rijksbijdrage (bijna 8 ton) dan begroot: ruim 4 ton voor de eerste opvang van asielzoekers en vreemdelingen (deze inkomsten waren niet in de begroting opgenomen vanwege het grillige en onvoorspelbare verloop van de aantallen); ruim 1,5 ton extra voor Passend Onderwijs en eenzelfde bedrag voor de post overige overheidsbijdragen die bij het opstellen van de begroting niet waren meegenomen omdat deze subsidies onzeker waren.

*minder loon/salariskosten (ruim 2,5 ton); bijna 5 ton lager dan begroot de overige personele lasten (kosten inhuur van externen, projectmanagement, personele risico's); huisvestingslasten vielen hoger uit dan begroot (bijna 1,3 m€) ivm noodzakelijke achterstallige bouwkundige klussen die niet in de onderhoudsplannen waren opgenomen.

De totale reserves en voorzieningen steeg t.o.v. 2016 met ruim m€ 1,5 naar m€ 11.1. Deze post zijn middelen om op het juiste, noodzakelijke moment te kunnen inzetten om de kwaliteit van onderwijs, personeel en faciliteiten te garanderen.

Kengetallen (solvabiliteit, weerstandsvermogen, liquiditeit, en kapitaalsfactor): positief, boven de wettelijke normen.

Conclusie: Stg kom Leren is momenteel financieel gezond en in control.

De in dit jaarverslag opgenomen accountantsverklaring vermeldt geen bijzonderheden.

Opvallende punten:

- it voortgaande jaarverslagen wordt nu wel aandacht besteed aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs en voldoet de stichting kom Leren hiermee aan de wettelijke voorwaarde (art.17.7 WPO).
- kom Leren prognosticeert tot 2022 een jaarlijkse krimp van circa 2,5% maar gelijktijdig wordt een afvlakking van de daling van de leerlingenaantallen waargenomen. Desgevraagd laat kom Leren weten dat in de meerjarenbegroting 2019-2022 rekening met deze 'trend' - een jaar gelijkblijvende aantallen en daarna een krimp van 1% - wordt gehouden.

Conceptmeerjarenbegroting 2018 -2022.

De komende jaren stuurt kom Leren, mede ten behoeve van een evenwichtige opbouw van reserves, bewust op een tekort in het resultaat aan, onder meer door het opnemen van een substantieel budget voor innovatie. Het jaar 2020 vormt daarop een uitzondering met een positief resultaat, omdat dan ook eenmalig met terugwerkende kracht door kom Leren betaalde transitievergoedingen worden teruggegeven. Van 2018 tot 2021 wordt extra geïnvesteerd in de ICT-infrastructuur en in innovatieve onderwerpen. Scholen worden gedurende deze vier jaar uitgedaagd eigen plannen met een innovatief karakter in te dienen. Denk aan nieuwe vormen van lesgeven, inclusief de noodzakelijke training en hulpmiddelen. Hiervoor wordt jaarlijks €400.000,- gereserveerd. In het jaarverslag 2018 zal er voor het eerst verslag worden gedaan over de uitkomsten van deze innovatiegelden.

De mjbegroting laat zoals hierboven vermeld, de komende jaren muv 2020, tekorten zien. Als men in aanmerking neemt dat de genoemde innovatiegelden jaarlijks €400.000 bedragen, kan geconcludeerd worden dat er zonder dit project -muv 2021- een positief resultaat zou worden bereikt.

De Meerjarenbegroting:

2019: -/- € 329.793

2020: +/- € 51.204;

2021: -/- € 589.728 en

2022: -/- € 308.532 (vanaf dit jaar geen innovatiegelden meer).

Conclusie: Ondanks dat de Stichting kom Leren investeert in het onderwijs beïnvloedt dit de financiële situatie van het schoolbestuur niet of nauwelijks en komt de continuïteit van het onderwijsproces van het openbaar onderwijs niet in gevaar.

Porta Mosana College

De door LVO overgelegde jaarrekening is het resultaat van 23 onder deze Stichting vallende scholen. De begroting 2019 ev. is toegespitst op het openbare Porta Mosana College.

LVO:

*23 scholen (17 BRINnummers). UWC valt onder het BRINnummer van PMC (LVO is een van de grootste onderwijsbesturen van Ndl);

*‘Slechts’ 2 openbare scholen t.w. het Porta Mosana College in Maastricht (en Grotius College in Heerlen);

*30 locaties;

*199 VAVOleerlingen; 508 UWCM en 28.089 bekostigde leerlingen;

* 2.981 medewerkers / 2.469 Fte's waarvan 2.210 OP/1.840 fte's.

Jaarverslag 2017.

Inhoudelijk

1. In het voorwoord valt te lezen dat in 2017 de leerlingenkrimp in Limburg gevolgen heeft voor de ondersteunende processen en materiële voorzieningen. Die dalen immers niet mee met de leerlingenaantallen en zouden zonder scherpe bijsturing een steeds groter beslag leggen op de beschikbare middelen. Leerlingendaling leidt ook tot daling van het aantal leerkrachten en dus ook tot een geringere instroom van jongere docenten. In het verslagjaar is daarom beleid ontwikkeld om deze uitdagingen het hoofd te bieden, waaronder het aanbod van een generieke werktijdverminderingsregeling voor medewerkers vanaf 58 jaar.

2. De inkomsten LVO-breed blijven dalen agv de dalende leerlingenaantallen. Op alle scholen gemiddeld met 2,5%.

3. Onderwijsinhoudelijk blijkt dit jaarverslag uitgebreid terug op hetgeen in 2016-2017 is gepresteerd t.a.v. het gepersonaliseerd leren dat maatwerkonderwijs wil bieden zodat leerlingen worden aangesproken en bediend op hun specifieke kwaliteiten. De scholen hebben in de afgelopen jaren talrijke initiatieven gestart om dit handen en voeten te geven. LVO ondersteunt dit programma.

4. Het jaarverslag vermeldt verder dat de onderwijsinspectie in 58 van de 64 afgegeven beoordelingen op het niveau van afdeling (vmbo basis/kader/t/g/, havo en vwo) een voldoende gaf. Geen van de afdelingen of scholen staat onder verscherpt toezicht. De afdelingen die een onvoldoende hebben gekregen, hebben gerichte verbeterplannen opgesteld.

De slagingspercentages 2016-2017 lagen voor het merendeel van de LVO-scholen boven het landelijk gemiddelde. Het VMBO-Maastricht lag over de gehele linie onder het landelijke gemiddelde²
(vmbo bb: 95,3% → 98,1%; kader: 91,9% → 96%; gtl: 91,8% → 92,8%. tl: 89,2% → geen landelijk gemiddelde gevonden).

Financieel 2017

- a. 3,4 m€ tekort in 2017, was -/- 3,3m€ in 2016 en -/- 6,4 m€ in 2015. Operationeel resultaat is 0,6m€ positief maar na aftrek van het resultaat tlv bestemmingsreserves, komt het exploitatie-resultaat uit op -/- 3,4 m€
- b. de kengetallen laten goede cijfers zien.
- c. Het eigen vermogen bedroeg in 2017 60,5m€ (2016: m€ 64) waarvan m€ 46,9 betrekking heeft op bestemmingsreserves en de rest algemene reserve. Bestemmingsreserves zijn gericht op vernieuwingsprojecten, kwaliteitsimpulsen voor onderwijshuisvesting en personeel, reserves voor risico's zoals ontwikkeling financiering leerlingenstromen, onderwijskwaliteit- en vernieuwing, resultaatsverplichtingen, veiligheid en ICT.
- d. Meerjarenbegroting LVO:
2017: -/- m€ 3,4; 2018: -/- m€ 5,0; 2019: -/- m€ 4,5; 2020: -/- m€ 2,7; 2021: -/- m€ 1,6.
- e. Daling rijksbijdrage is het gevolg van de daling van het aantal leerlingen.
- f. Exploitatieresultaat 2018-2021 ontwikkelt zich vanaf 2019 positief doordat het brede programma Investeren in de Ontwikkeling van Onderwijs media 2018 eindigt.
- g. Negatieve ontwikkeling: relatie krimp tot het vaste karakter van de materiële lasten.
- h. LVO zorgt voor voldoende bestemmingsreserves voor het opvangen van bekende risico's en specifieke bestemmingen. Er is verder een buffervermogen van minimaal 15% van het vermogen ter dekking van onvoorziene risico's.
- i. Inspectie eist dat aan 2 ratio's wordt voldaan: solvabiliteit en liquiditeit en een buffervermogen van minimaal 15% van het totale vermogen ter dekking van onvoorziene risico's.
 - * Solvabiliteit 2017: iets boven de 15% maar komt in de komende jaren onder de door de inspectie gestelde norm van 15%.
 - * Liquiditeitspositie: goed (2017: m€ 41,9 en neemt naar verwachting af tot m€ 14 in 2021. Daling is in belangrijke mate het gevolg van het huisvestingsinvesteringsprogramma;
- k. Jaarverslag LVO 2017 is inclusief een gewaarmerkte accountantsverklaring
- l. In het jaarverslag wordt geen aandacht besteed aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs en voldoet de stichting LVO hiermee niet aan de wettelijke voorwaarde (art. 53c.7 WVO).

Begroting 2019 PMC.

- 1. Bekostigde leerlingen 2017: 2130. Prognose 2019: 1476
- 2. Exploitatieresultaat 2017 bedraagt ruim m€ 0,6 (2016: € 18.000).
- 3. Voor 2018 wordt een tekort verwacht van € 4.550, voor 2019 een positief resultaat van € 2.144.
- 4. 2018: m€ 0,5 extra bijdrage ter ondersteuning van de extra inzet a.g.v. de VMBOproblematiek in Maastricht.

Conclusie: Ondanks dat Stg LVO 2017 met een negatief resultaat afsloot is het voortbestaan van het openbare voortgezet onderwijs agv de financiële situatie van de school(bestuur) niet in gevaar.

Met vriendelijke groet,

Hans Wintraecken

² <https://www.scholenopdekaart.nl/middelbare-scholen>

Jaarverantwoording 2017

Jaarverslag 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSSACCOMPTANTS

Jaarverantwoording 2017

Inhoudsopgave	Blz
Voorwoord	7
1. Organisatie	9
1.1 Missie en visie: uitstekend onderwijs	9
1.2 Structuur organisatie en scholen	10
1.3 Governance	11
1.3.1 Schoolmanagementstatuten	11
1.4 Medezeggenschap	11
2. Bestuursverslag	12
2.1 Implementatie en monitoring LVO Beleidsvisie	12
2.1.1 LVO Beleidsmonitor 2.0	12
2.2 Onderwijskundige ontwikkelingen	13
2.2.1 Programma Investeren in de Ontwikkeling van het Onderwijs (IOO)	14
2.2.2 Programma OpMaat	14
2.3 Onderwijsprestaties	15
2.3.1 Inspectiebeoordeling onderwijsresultaten	15
2.3.2 Slagingspercentages in schooljaar 2016-2017	15
2.3.3 OpMaat-ambities	17
2.4 Leerlingen	17
2.4.1 Vavo-leerlingen	17
2.4.2 Voortijdige schoolverlaten (VSV)	18
2.4.3 Eerste Opvang Anderstaligen	19
2.5 Kwaliteitszorg – elke dag een beetje beter	19
2.5.1 Afhandeling klachten	20
2.5.2 Kwaliteitsgelden VO en Prestatiebox	21
2.5.3 Veiligheid	21
2.6 Samenwerkingsverbanden	21
2.6.1 Onderwijs en zorg	21
2.6.2 Arbeidsmarkt en scholing	22
2.6.3 Educatieve Agenda Limburg	22
2.6.4 Techniekonderwijs	22
2.7 Verbonden partijen	22
2.8 Horizontale dialoog	22
2.9 Medewerkers	23
2.9.1 Deskundigheidsbevordering	24
2.9.2 Coaching	25
2.9.3 Vergoedingen	25
2.10 Huisvesting	25
2.11 Inkoop	26
2.12 ICT	26
2.13 Marketing en Communicatie	26

2.14 Evaluatie functioneren College van Bestuur	27
3. Financieel verslag – samenvatting jaarrekening	28
3.1 Inleiding	28
3.2 Jaarresultaat 2017	29
3.3 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van 2016	29
3.4 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van begroting 2017	30
3.4.1 Exploitatieresultaat 2017 t.o.v. de begroting	30
3.4.2 Operationeel resultaat 2017 t.o.v. de begroting	30
3.4.3 Personele resultaat	30
3.5 Balansposities	32
3.5.1 Liquide middelen	32
3.5.2 Eigen vermogen	32
3.6 Continuïteitsparagraaf	32
3.6.1 Gegevensset; algemeen	32
3.6.2 Resultaatontwikkeling	32
3.6.3 Balansprognoses	33
3.6.4 Toekomstige ontwikkeling aantal leerlingen en fte	34
3.6.5 Liquiditeitspositie	34
3.6.6 Toekomstige ontwikkeling huisvesting	34
3.7 Overige rapportages	35
3.7.1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem	35
3.7.2 Solvabiliteit en buffervermogen	35
3.8 Risicoparagraaf	35
3.8.1 Gevolgen krimp	35
3.8.2 Niet realiseren van de mobiliteit	36
3.8.3 Ontwikkeling gemiddelde personeelskosten ten opzichte van de bekostiging (GPL)	36
3.8.4 Huisvesting	36
3.8.5 Gevolgen nieuw CAO	36
3.8.6 Vereenvoudigen van de bekostiging	36
3.8.7 Passend onderwijs	36
3.9 Vertaling risicoparagraaf naar sturings- en beheersingsmaatregelen	36
3.9.1 Onderwijs	36
3.9.2 Personeel	37
3.9.3 Huisvesting	37
4. Verslag Raad van Toezicht	39
5. Samenstelling Bestuur en directie	42
Jaarrekening 2017	47
Overige gegevens 2017	76
Vaststelling en ondertekening Jaarverantwoording 2017	78

Voorwoord

In 2017 hebben de scholen van het Limburgs Voortgezet Onderwijs verdere uitvoering gegeven aan het aanbieden van maatwerkonderwijs aan onze leerlingen. Deze ambitie vloeit voort uit de LVO Beleidsvisie (2013-2020), waarin gepersonaliseerd leren centraal staat.

De afgelopen jaren is door middel van het LVO-brede programma Investeren in de Ontwikkeling van Onderwijs (IOO) en een uitstekende ICT-infrastructuur flink geïnvesteerd in het creëren van de randvoorwaarden voor onderwijsvernieuwing. Ook is vorig jaar in gezamenlijkheid gekomen tot het vaststellen van een zevental OpMaat doelstellingen, die richting geven aan het te ontwikkelen maatwerkonderwijs in de scholen:

1. Onze leerlingen hebben op school een geweldige tijd
2. Iedere leerling voelt zich gekend en individueel begeleid
3. Er blijven op onze scholen geen leerlingen meer zitten
4. Er vindt na het eerste jaar geen afstroom meer plaats en opstroom naar een hoger niveau wordt maximaal bevorderd en ondersteund
5. Onze leerlingen worden optimaal voorbereid op het eindexamen: elke leerling start met louter voldoende voor het schoolexamen met het centraal examen
6. Het sneller en/of op een hoger niveau afleggen van een examen wordt bevorderd, evenals het examen doen in één of meerdere extra vakken
7. Onze leerlingen maken een goed geïnformeerde keuze voor het vervolgonderwijs en zijn daarvoor uitstekend toegerust, tot uitdrukking komend in minimale uitval en switch

Gedurende het verslagjaar is op de scholen, ieder op eigen wijze maar in nauwe afstemming met elkaar, hard (verder) gewerkt aan het doorvertalen van deze doelstellingen in een daarop toegesneden onderwijsaanbod. Voor sommige van hen betekent dit reeds een schoolbrede en verregaande invoering van gepersonaliseerd leren, terwijl andere er de voorkeur aan geven dit stapsgewijs en proefondervindelijk te doen. Wij juichen deze variatie toe, omdat er immers meerdere wegen naar Rome zijn en dit ons in staat stelt om maximaal van elkaar te leren.

In 2017 was de leerlingenkrimp in Limburg onverkort zichtbaar. Alhoewel hier reeds vroegtijdig op is geanticipeerd, zijn er diverse factoren die dergelijke krimp tot een pijnlijk proces maken. Kosten verbonden aan ondersteunende processen en materiële voorzieningen dalen niet vanzelf mee met de leerlingendaling en leggen zonder scherpe bijsturing een steeds groter beslag op de beschikbare middelen. De noodzakelijke daling van het aantal leerkrachten dreigt te leiden tot een geringere instroom van jongere docenten. In het verslagjaar is daarom beleid ontwikkeld om deze uitdagingen het hoofd te bieden, waaronder het aanbod van een generieke werktijdvermindering voor medewerkers vanaf 58 jaar.

Het realiseren van onze onderwijskundige ambities in een fase van demografische krimp vraagt veel van iedereen die voor het Limburgs Voortgezet Onderwijs werkzaam is. Het College van Bestuur bedankt alle medewerkers voor hun inzet in 2017 en bedankt de medezeggenschapsraden, de leerlingen en de ouders voor hun betrokkenheid bij de scholen.

André Postema, voorzitter College van Bestuur

Marianne van Wegberg, lid College van Bestuur

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

1. Organisatie

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) is één van de grootste onderwijsbesturen van Nederland. 23¹ scholen voor voortgezet onderwijs in de provincie Limburg, van Venray tot Maastricht, vallen onder dit bestuur. Op ruim 30 locaties wordt onderwijs gegeven aan ongeveer 27.000 leerlingen. Met circa 3.000 personeelsleden is LVO één van de grootste werkgevers in Limburg. Als groot schoolbestuur is LVO verantwoordelijk voor een gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van voortgezet onderwijs in Limburg.

LVO behartigt en bevordert samenhangend en divers voortgezet onderwijs dat aansluit op het basisonderwijs, in het bijzonder in de provincie Limburg. LVO biedt het hele spectrum van voortgezet onderwijs: alle varianten van praktijkonderwijs tot en met het gymnasium, van bijzonder tot openbaar onderwijs en onderwijs voor anderstaligen.

1.1 Missie en visie: uitstekend onderwijs

LVO zet zich in voor uitstekend onderwijs en scholen van alle schooltypes voor Limburgse leerlingen. De maatschappij verandert en LVO verandert mee. De komende jaren ligt het accent meer dan ooit op onze kerntaak: de kwaliteit van het onderwijs. LVO kiest ervoor om onderwijs te vernieuwen en kwaliteit te verhogen, zodat iedere leerling klaar is voor de maatschappij later. Dit betekent inzetten op maatwerk voor de individuele leerling, afgestemd op de behoeften van buiten, en persoonlijk onderwijs dat verschillen tussen leerlingen erkent en waardeert.

Maar ook inzetten op de medewerkers. Creativiteit, inzet en differentiatie zijn de sleutelwoorden voor zowel onderwijsgevend als onderwijsondersteunend personeel. Dit moet de kracht zijn van het Limburgs Voortgezet Onderwijs en dit is wat LVO wil laten zien: onderwijskwaliteit, tot in de diepste vezel van de organisatie.

De hoofdpopdracht van LVO is het geven van onderwijs van aantoonbaar goede kwaliteit. Dit valt uiteen in drie delen:

- Uitstekend onderwijs: tevreden leerlingen en ouders
- Onderscheidend werkgeverschap: tevreden personeel
- Onderwijs in de maatschappij: tevreden stakeholders

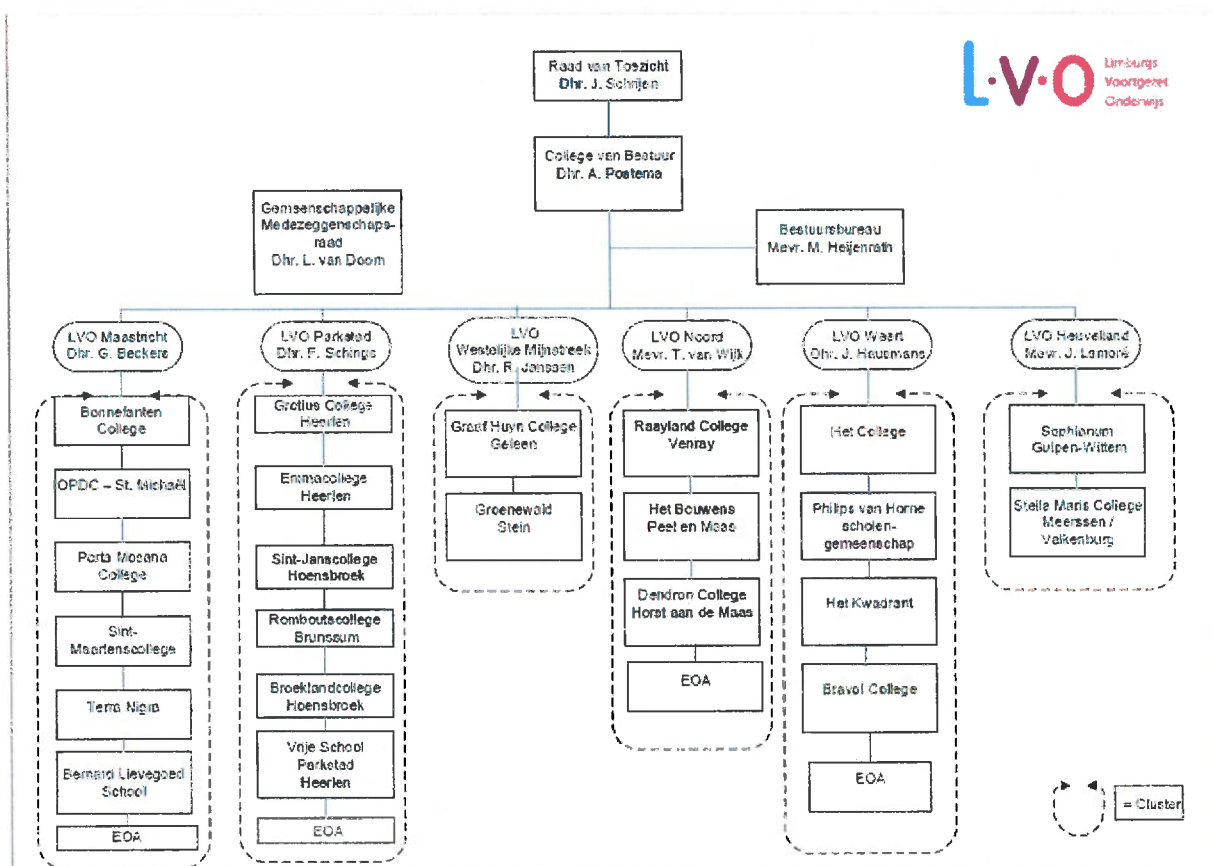
Zo fijn dat het lukt.
Er is in 2 jaar meer veranderd dan in de 20
jaar daarvoor.

¹ Deze 23 scholen vallen onder 17 BRIN-nummers. Het United World College Maastricht valt onder het BRIN-nummer van het Porta Mosana College.

1.2 Structuur organisatie en scholen

De LVO-scholen zijn verspreid over heel Limburg maar zijn organisatorisch wel naar elkaar toegegroeid. Zo werken alle LVO-scholen intensief samen in een cluster. Het College van Bestuur (CvB) en het Bestuursbureau zijn gevestigd in Sittard. Het CvB overlegt regelmatig met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) over diverse onderwijsontwikkelingen. De Raad van Toezicht (RvT) bespreekt deze ontwikkelingen regelmatig met het College van Bestuur in verschillende overlegvormen.

Het organogram van LVO ziet er als volgt uit:

De LVO-scholen werken vanuit de gezamenlijk vastgestelde beleidsvisie maar hebben ieder hun eigen identiteit en cultuur. Hoewel LVO een grote organisatie is, wordt ons onderwijs kleinschalig aangeboden. Niet voor niets hanteert LVO hierbij het motto: grootschalig, maar kleinschalig. In een veilige omgeving ontdekken onze leerlingen hun talenten, onder begeleiding van deskundige docenten. Betrokken mensen die staan voor onderwijskwaliteit. Die er samen met ouders voor willen zorgen dat kinderen goed in hun vel zitten en het maximale uit zichzelf halen.

LVO heeft twee openbare scholen, namelijk het Grotius College in Heerlen en het Porta Mosana College in Maastricht. Over deze twee scholen hebben de betrokken gemeenten en het College van Bestuur op regelmatige basis contact.

1.3 Governance

Sinds 1 augustus 2015 kent de VO-raad een nieuwe Code voor Goed Onderwijsbestuur VO, die door de Algemene Ledenvergadering van de VO-raad is goedgekeurd. Naast de afspraken, die in de vorige code stonden, over (horizontale) verantwoording, openheid over beleid, integriteit en verantwoordelijkheden binnen de school, heeft de nieuwe code zes lidmaatschapseisen voor aansluiting bij de VO-raad opgenomen. Daarnaast kent de nieuwe code 47 richtlijnen voor goed bestuur. LVO voldoet aan de lidmaatschapseisen, past de code toe en hanteert voor enkele richtlijnen, die het interne toezicht betreffen, het leg-uit-principe, namelijk voor de richtlijnen 28, 33 en 39. Voor de richtlijn 28 inzake de evaluatie van het interne toezicht en 33 inzake functioneringsgesprekken met de leden van de Raad van Toezicht geldt dat deze niet volledig overgenomen zijn, maar voldoende geborgd door een verwijzing in artikel 3, lid 3 naar artikel 25 en een aanpassing in artikel 25 zelf van het Reglement Raad van Toezicht. Voor richtlijn 39 inzake het tegelijkertijd bekleden van functies geldt dat leden van de Raad van Toezicht 'in beginsel geen' deel uitmaken van het College van Bestuur in plaats van dat ze 'niet' deel uitmaken van het College van Bestuur, waarmee wordt aangesloten bij artikel 6, lid 6 van de statuten van LVO (overbruggingsbepaling bij ontstentenis of belet College van Bestuur).

1.3.1 Schoolmanagementstatuten

In het schoolmanagementstatuut staat beschreven welke taken en bevoegdheden aan de locatiedirecteur (kunnen) worden overgedragen door de leden van de Centrale Directie, of rechtstreeks door het College van Bestuur. Het schoolmanagementstatuut is voor alle scholen gelijkluidend.

Het schoolmanagementstatuut is een logisch vervolg op het managementstatuut dat vanaf juli 2014 geldt. In dit managementstatuut staat beschreven welke bevoegdheden het College van Bestuur zelf uitoefent, welke taken en bevoegdheden het mandateert aan de Centrale Directie, en welke voorschriften hierop van toepassing zijn.

Locatiedirecteuren werken, bij het uitoefenen van de hun gemandateerde taken en bevoegdheden, volgens de kaders en (beleids-)richtlijnen die door het College van Bestuur dan wel de Centrale Directie zijn gesteld. De taken en bevoegdheden, die in het (school)managementstatuut worden gemandateerd aan de Centrale Directie of de locatiedirecteur, worden uitgeoefend namens het College van Bestuur.

1.4 Medezeggenschap

De medezeggenschap van LVO is georganiseerd volgens de wettelijke regels van de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS). De GMR van LVO zorgt ervoor dat de achterban, die bestaat uit ouders, collega's en leerlingen, mee kan denken over de koers van de scholen. In 2017 is de GMR in grote lijnen in gesprek geweest over een aantal centrale thema's zoals:

- Personeelsbeleid en vaste benoemingen
- Financiering van het onderwijs
- Onderwijsontwikkeling
- Generieke LVO-regeling
- Medezeggenschap Techniekkollege Parkstad Limburg

2. Bestuursverslag

2.1 Implementatie en monitoring LVO Beleidsvisie

In de LVO Beleidsvisie (2013-2020) staat gepersonaliseerd leren centraal. Hiermee beogen de LVO-scholen maatwerkonderwijs te bieden, zodat onze leerlingen worden aangesproken én bediend op hun specifieke kwaliteiten. De scholen zijn de afgelopen jaren talrijke initiatieven gestart om dit handen en voeten te geven. Ondersteuning vanuit het LVO-brede programma Investeren in Onderwijs Ontwikkeling (IOO) en een uitstekende ICT-infrastructuur (NewBase) hebben dit proces gefaciliteerd en versneld.

Met de introductie van het programma OpMaat in 2016 is de implementatie van de beleidsvisie een volgende fase ingegaan. Gedurende het verslagjaar is op de scholen, ieder op eigen wijze maar in nauwe afstemming met elkaar, hard (verder) gewerkt aan het doorvertalen van de doelstellingen in een daarop toegesneden onderwijsaanbod. Deze doelstellingen hadden we vorig jaar in het kader van OpMaat in gezamenlijkheid geconcretiseerd. Zij bieden richting aan de scholen en tegelijkertijd ruimte om hieraan zelf invulling te geven, passend bij de visie en context van iedere school afzonderlijk:

- Onze leerlingen hebben op school een geweldige tijd
- Iedere leerling voelt zich gekend en individueel begeleid
- Er blijven op onze scholen geen leerlingen meer zitten
- Er vindt na het eerste jaar geen afstroom meer plaats en opstroom naar een hoger niveau wordt maximaal bevorderd en ondersteund
- Onze leerlingen worden optimaal voorbereid op het eindexamen: elke leerling start met louter voldoende voor het schoolexamen met het centraal examen
- Het sneller en/of op een hoger niveau afleggen van een examen wordt bevorderd, evenals het examen doen in één of meerdere extra vakken
- Onze leerlingen maken een goed geïnformeerde keuze voor het vervolgonderwijs en zijn daarvoor uitstekend toegerust, tot uitdrukking komend in minimale uitval en switch

Voor meer informatie over de voortgang van OpMaat in 2017, zie paragraaf 2.2.2

2.1.1 LVO Beleidsmonitor 2.0

Met de vaststelling van de LVO Beleidsvisie (2013-2020) is de gemeenschappelijke focus van de LVO-scholen bepaald: scholen met ambitie, met het vizier gericht op de toekomst. Uitstekend onderwijs en werkgever- en werknemerschap dat nog meer aansluit op de behoeften van de moderne samenleving en de specifieke ontwikkelingen in de provincie en de regio. Een gemeenschappelijke focus op bestuursniveau die tegelijk ruimte laat voor de schoolspecifieke inkleuring. Om uitvoering te geven aan deze ambitie zijn de doelstellingen in de beleidsvisie geconcretiseerd en meetbaar gemaakt, en is de LVO Beleidsmonitor ontstaan. Inzichten vanuit de beleidsmonitor maken het mogelijk om op het daartoe geëigende niveau (bestuur, cluster, school, team/sectie, medewerker) die interventies te ontwikkelen en uit te voeren die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. De beleidsmonitor is voor een deel gebaseerd op het actuele waarderingskader van de Inspectie voor het Onderwijs en het Sectorakkoord VO 2014-2017. Ook zijn er LVO- en schoolspecifieke indicatoren in opgenomen, zoals het succes van onze leerlingen in het vervolgonderwijs. Voor het College van Bestuur is de beleidsmonitor een belangrijk aanknopingspunt bij het gesprek over de onderwijskwaliteit op de LVO-scholen.

Met de introductie van het programma OpMaat is de implementatie van de beleidsvisie een volgende fase ingegaan. OpMaat en gebruikerservaringen met de initiële beleidsmonitor zijn aanleiding geweest om de beleidsmonitor naar een 2.0 versie te upgraden. De ambities gericht op maatwerkonderwijs zijn daarin meetbaar gemaakt. Ook de tevredenheidsenquêtes onder leerlingen en ouders zijn zodanig aangepast dat gerichtere feedback mogelijk is. De upgrade is in 2017 afgerond en geïmplementeerd. Komend jaar zal op basis van voortschrijdend inzicht een, voorlopig laatste, upgrade van de beleidsmonitor worden uitgevoerd. Enkele prestatie-indicatoren zullen worden toegevoegd of scherper worden gedefinieerd. In samenwerking met het praktijkonderwijs zullen bijvoorbeeld specifieke indicatoren worden bedacht die voor dit onderwijs bruikbaar zijn.

2.2 Onderwijskundige ontwikkelingen

LVO heeft in de Beleidsvisie (2013-2020) centraal gesteld uit te gaan van de mogelijkheden van de leerling en van zijn behoeften. Al onze scholen zijn in 2017 doorgegaan om op hun eigen manier gestalte te geven aan de ontwikkeling de leerling meer maatwerk in het onderwijs te bieden. Zonder uitpuittend te zijn, maken we hier een opsomming van de prestaties van enkele van onze scholen. De onderwijsontwikkelingen zijn ondersteund en gefaciliteerd door de programma's IOO en OpMaat.

Op het Stella Maris College in Meerssen is Kunskapsskolan ingevoerd, een uit Zweden overgekomen onderwijsconcept voor gepersonaliseerd leren. Dit concept houdt in dat leerlingen voor een belangrijk deel zelf bepalen welke stof ze wanneer willen leren. Coaching door docenten en digitalisering van leermiddelen spelen hierin een belangrijke rol. Ook op het Grotiuscollege in Heerlen is in het verslagjaar gestart met dit onderwijsconcept.

Het Broeklandcollege heeft de onderwijsstructuur aangepast. Dit betekent dat de manier waarop onderwijstijd, lessentabel, lesrooster, taakbeleid en inzet van middelen anders georganiseerd is en faciliterend is voor het gewenste doel, namelijk meer gemotiveerde leerlingen.

Het Graaf Huyn College heeft een curriculum studievaardigheden van instroom tot uitstroom ontwikkeld, waarin leerlingen met behulp van een digitaal portfolio zich bewust worden van hun meest effectieve leerstijl. Verder is er op deze school een zogenaamde Tussenvoorziening geïmplementeerd die ervoor zorgt dat leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften kunnen functioneren binnen de school en zich tevens kunnen ontwikkelen tot zelfstandige jongvolwassenen met het oog op hun vervolgstudie.

Op het Sophianum is onderwijsontwikkeling in alle onderwijsstromen aan de orde, van vmbo basis/kader tot vwo. Zo krijgen de leerlingen van het vmbo basis/kader een docent als coach, die de leerling volgt en begeleidt bij het behalen van de afgesproken taken. Voor vmbo-leerlingen is een programma ingericht waarbij ze voorbereid worden op en kennis kunnen maken met het mbo of het havo. Er is een gestructureerd ondersteuningsprogramma waarbij sterke vwo-leerlingen onderbouwleerlingen bijles geven en masterclasses volgen. Binnen het havo en het vwo wordt bovendien het onderdeel internationalisering binnen het curriculum geborgd.

Op het Dendroncollege is het gebruik van iPads in combinatie met co-teaching in de klas is op grote schaal ingezet. Doel is om leerlingen enthousiaster en persoonlijker te laten leren met als doel de leeropbrengst van de individuele leerling te verhogen.

Op 2 november ontving het Bouwens van der Boijecollege in Panningen de Hanneke Award. Deze award wordt jaarlijks door Vereniging Big Picture Nederland uitgereikt aan een school die zich op een bijzondere manier bezighoudt met onderwijsvernieuwing volgens het gedachtegoed van Big Picture Learning. Het draait bij BPL om het 'leren in de echte wereld', vandaar ook 'the big picture'. Vanuit eigen interesse bepaalt de leerling in grote mate wat er wanneer geleerd wordt, in welk tempo en hoe. Leerlingen kunnen dus sturing geven aan hun eigen leerproces en daarin keuzes maken. Ze worden zo gestimuleerd het beste uit zichzelf te halen. Dankzij Big Picture Learning wordt de verbinding gelegd tussen de persoonlijke interesse van de leerling, de maatschappij en het onderwijsleerproces.

LVO beoogt door middel van een aanbesteding toegang tot lesmateriaal te verschaffen dat differentiatie en maatwerkonderwijs stimuleert. Hierbij spelen digitale en interactieve leermiddelen een steeds grotere rol. Het aanbod en gebruik van lesmateriaal moet daarmee flexibeler worden. Het proces van voorbereiding van deze aanbesteding is in 2017 voortgezet.

Daarnaast voorziet LVO in de veranderende behoefte aan fysieke voorzieningen die vernieuwingen en verbeteringen in het onderwijs met zich meebrengen. Daarin wordt samengewerkt met gemeentebesturen.

2.2.1 Programma Investeren in de Ontwikkeling van het Onderwijs (IOO)

Het programma IOO is gefinancierd vanuit het Nationaal Onderwijs Akkoord (NOA) aangevuld met eigen middelen. De totale begroting bedraagt circa 20 miljoen Euro. Nu, na het derde jaar IOO (2016/2017) geven de scholen aan dat de voorgenomen onderwijsontwikkelingen volgens plan verlopen. Ook worden de onderwijsontwikkelingen steeds meer merkbaar voor leerlingen.

De meeste ingezette onderwijsontwikkelingen zijn het point of no-return voorbij. Ook vormen de ingezette onderwijsontwikkelingen steeds meer input voor de nieuwe koers of zijn zij aanleiding voor herziening van de bestaande koers die verder uitgewerkt wordt in de school(jaar)plannen, waarmee de borging is ingezet.

Ongeacht de gekozen veranderstrategie bewegen alle scholen zich in de richting van nieuw onderwijs. Soms nog in de vorm van een wijziging binnen het bestaande systeem, soms al in nieuwe vormen, maar steeds meer richting gepersonaliseerd leren en adaptief leren (OpMaat). De ingezette onderwijsontwikkelingen zetten zich door en vragen nu aanpassingen van de ondersteunende secundaire processen en systemen. Daarmee wordt in een aantal scholen al geëxperimenteerd.

2.2.2 Programma OpMaat

Met het programma OpMaat voorziet LVO in haar ondersteunende rol om maatwerkonderwijs te realiseren. In de tweede helft van 2016 is LVO gestart met dit programma dat in het verlengde ligt van de LVO Beleidsvisie (2013-2020). Het programma heeft tot doel de scholen, het primair proces, te ondersteunen bij het structureel en consistent verder verbeteren van het onderwijs en bij de keuzes die scholen daarbij maken. Het ondersteunt de scholen bij het behalen van de doelstellingen die LVO gesteld heeft, die richting bieden aan de scholen en tegelijkertijd ruimte om hieraan zelf invulling te geven, passend bij de visie en context van iedere school afzonderlijk.

In het verslagjaar hebben de directies het uitvoeringsplan voor OpMaat geaccordeerd; het is verder uitgewerkt en uitgerold. We kunnen zeggen dat de programmalijnen Digitale leermiddelen en Docentvaardigheden reeds goed integraal samenwerken. Er is een gedegen aanbod ontwikkeld om de ontwikkeling van docentvaardigheden verder te stimuleren.

De programmalijn Kennisdelen heeft het Kenniskompas ontwikkeld en dat is verder uitgerold over de clusters. Voor de leerlabs zijn thema's bepaald en de organisatie ervan is ingericht. De collegiale visitatierondes zijn in 2017 afgerond en positief ontvangen. In 2018 zullen er opnieuw visitatierondes gedaan worden maar dan in een wat lichtere variant.

Om de ervaringen binnen OpMaat intern en extern te kunnen delen, is er een website ingericht, een Facebookpagina en een Inspiratiemap. Deze communicatiemiddelen zijn uitgezet binnen de clusters en gebruik ervan is gestimuleerd.

2.3 Onderwijsprestaties

LVO gebruikt voor het volgen van de onderwijsprestaties diverse indicatoren. De basiskwaliteit wordt beoordeeld en bewaakt aan de hand van de kwaliteitsgebieden en de standaarden van de Inspectie voor het Onderwijs. Aanvullend worden in lijn met de beleidsvisie een aantal LVO-specifieke, op het bevorderen van maatwerkonderwijs gerichte, doelstellingen nagestreefd. Voor deze OpMaat-ambities zijn aanvullende indicatoren vastgesteld. Deze zijn opgenomen in de beleidsmonitor en de voortgang wordt via de Planning & Controlcyclus gevolgd.

2.3.1 Inspectiebeoordeling onderwijsresultaten

Voor het beoordelen van de onderwijsresultaten hanteert de Inspectie de volgende vier indicatoren:

- Onderwijswijpositie in het 3^e leerjaar ten opzichte van het basisschooladvies
- Onderbouwsnelheid
- Bovenbouwsucces
- Gemiddeld examencijfer

Indien het driejaargemiddelde van twee of meer van deze indicatoren onder de vastgestelde norm komt, worden de onderwijsresultaten als onvoldoende beoordeeld.

In het afgelopen jaar heeft de Inspectie in 58 van de 64 afgegeven beoordelingen op het niveau van afdeling (vmbo basis/kader/t/g, havo en vwo) een voldoende gegeven. Geen van de afdelingen of scholen staat onder verscherpt toezicht. De afdelingen die een onvoldoende hebben gekregen, hebben gerichte verbeterplannen opgesteld.

2.3.2 Slagingspercentages in schooljaar 2016-2017

Ook de slagingspercentages vormen een belangrijke indicator voor de onderwijsprestaties. Het merendeel van onze scholen heeft in het schooljaar 2016-2017 boven het landelijk gemiddelde gepresteerd. De oorzaken van verbeterde of verslechterde slagingspercentages zijn divers van aard en kunnen per school verschillen. Scholen die negatief afwijken, stellen alles in het werk om de oorzaken te achterhalen en de juiste maatregelen te nemen om de slagingspercentages (weer) op of boven het landelijk gemiddelde te krijgen. In onderstaande tabellen zijn de slagingspercentages per school over het schooljaar 2016-2017 opgenomen.

Ook voor de docenten is maatwerk nodig.

LVO Noord

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-g/t		havo	vwo
Het Bouwens		96,8	96,7	96,6		86,4	87,7
Dendron College		100	98,7	97,6		90,7	96,4
Raayland College		98,2	97,1	96,6		83,6	84,3

LVO Weert

	praktijkonderwijs	vmbo-b	vmbo-k	mavo		havo	vwo
Het College							94
Philips van Horne				94		90,4	95
Het Kwadrant	100	100	100				
BRAVO! College				97,3			

LVO Westelijke Mijnstreek

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-tl		havo	vwo
Groenewald		100	100	97		92,2	90,2
Graaf Huyn College		92,3	95,2	97,1		80,8	92

LVO Parkstad

	leerwerktraject	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-t		havo	vwo
Emmacollege	97	100	95	94			
Broeklandcollege				95,5			
Romboutscollege				83		70	64
Grotiuscollege				88		70	78
Sint-Janscollege						88	89

LVO Maastricht

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-tl	vmbo-gtl gtl	havo	vwo
VMBO		95,3	91,9	89,2	91,8		
Eenhoornsingel						87,9	
Noormannensingel						78,4	81,3
Oude Molenweg						90,1	92,4
Bernard Lievegoedschool				90,4		89	95,2
Nevenvestiging zorg				100			

LVO Heuvelland

		vmbo-b	vmbo-k	mavo xl		havo	vwo
Sophianum		100	96	93		88	98
Stella Maris		100	96	95		84	89

2.3.3 OpMaat-ambities

Met ingang van schooljaar 2016-2017 wordt met een aantal indicatoren op schoolniveau gevolgd hoe de scholen presteren op de ambities die LVO zich in het kader van de beleidsvisie en het programma OpMaat heeft gesteld. Hierbij wordt onder meer ingezoomd op de waardering van leerlingen en ouders op specifieke aan OpMaat gelieerde tevredenheidsaspecten, het bevorderen van de opstroom naar een hogere onderwijssoort en het terugbrengen van de afstroom naar een lagere onderwijssoort. Ook wordt in toenemende mate gevolgd in hoeverre leerlingen in staat worden gesteld en gestimuleerd om op een hoger niveau of versneld examen te doen en wordt de aansluiting op het vervolgonderwijs met behulp van enkele kwaliteitsindicatoren inzichtelijk gemaakt.

Alle scholen van LVO zijn aangesloten bij Scholen op de Kaart, het vroegere Vensters voor Verantwoording. Via Scholen op de Kaart kunnen belangstellenden relevante informatie vinden over schoolbeleid, slagingspercentages per onderwijsstroom, aantal leerlingen en nog veel meer. Voor de resultaten per school wordt daarom verwezen naar www.scholenopdekaart.nl

2.4 Leerlingen

In 2017 hebben de LVO-scholen samen 27.154 bekostigde leerlingen, waarvan 5.354 in het eerste leerjaar. De krimp is in 2017 goed merkbaar op alle scholen. Het aantal leerlingen loopt de komende jaren sterker terug als gevolg van de bevolkingskrimp. Volgens de prognoses dalen de leerlingenaantallen per jaar gemiddeld met circa 2,5 procent. En dat betekent minder inkomsten. De kosten nemen daarentegen niet evenredig af. Alhoewel hier reeds vroegtijdig op is geanticipeerd, zijn er diverse factoren die dergelijke krimp tot een pijnlijk proces maken. Kosten verbonden aan ondersteunende processen en materiële voorzieningen dalen niet vanzelf mee met de leerlingendaling en leggen zonder scherpe bijsturing een steeds groter beslag op de beschikbare middelen. Daarbij zijn schoollocaties overgedragen aan de gemeente, waaronder locatie Nijswiller van het Sophianum, of klaar om overgedragen te worden, waaronder locatie Passartweg van het Emmacollege. LVO zal alert blijven op mogelijkheden voor kostenbesparing.

2.4.1 Vavo-leerlingen

Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) is gesubsidieerd onderwijs voor leerlingen die 18 jaar of ouder zijn. 16- en 17-jarigen kunnen ook deelnemen, als dat voor hen een passende vorm van onderwijs is. Het is toegankelijk voor leerlingen van vmbo-tl, havo en vwo. In het verslagjaar heeft LVO in totaal 253 vavo-leerlingen, waarvan er 157 geplaatst zijn bij ROC Leeuwenborgh. We werken ook samen met Gilde Opleidingen, Arcus College en het Ster College. De overige 96 leerlingen zijn geplaatst bij één van de genoemde opleidingsinstituten.

Onderstaande tabel biedt het overzicht voor het schooljaar 2016-2017.

Leeuwenhorgh	Gilde	Arcus	Summa/Ster College	Ter AA	Rivor (Tiel)	ROC Nijmegen	Totaal
4		2					6
18							18
							0
20							20
38		1					39
51							51
	15			1			16
	12					2	14
	8			1			9
3		22					25
		7					7
1		8					9
		2					2
	2		5				7
1	1		3	1	1		7
15		2					17
6							6
157	38	44	8	3	1	2	253

2.4.2 Voortijdig schoolverlaten (VSV)

Limburgse scholen en gemeenten zijn verantwoordelijk voor het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). In 2017 heeft LVO niet meer de rol van contactschool (coördineren en aanjagen) voor VSV voor heel Limburg. Deze rol is overgenomen door SVO|PL. Limburg is in dit kader opgedeeld in twee grote regio's: RMC 38, dat Noord- en Midden-Limburg omvat, en RMC 39 voor heel Zuid-Limburg. In RMC 38 is het aantal vsv-ers licht gestegen naar 1,53% in 2016-2017*. Landelijk was het percentage vsv-ers 1,75%. Dit betekent dat RMC 38 nog steeds onder het landelijk gemiddelde zit. In het voortgezet onderwijs steeg het aantal vsv-ers in deze regio van 0,37% naar 0,60%*. In RMC 39 is er sprake van meer uitval. Deze regio kent ook meer sociaal-maatschappelijke problematiek. In de periode 2016-2017 is het aantal vsv-ers gelijk gebleven op 2,2%* ten opzichte van het schooljaar ervoor. Het aantal uitvallers in het voortgezet onderwijs in deze regio stijgt van 0,76% in 2015-2016 naar 0,88% in 2016-2017*.

Op de website www.aanvalopschooluitval.nl van het Ministerie van OCW is het instrument vsv-verkenner te vinden. Hier kan men op regioniveau en op schoolniveau zien hoe groot het aantal vsv-ers is.

* dit zijn voorlopige cijfers voor 2016-2017

2.4.3 Eerste Opvang Anderstaligen

In het kader van de Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) wordt onderwijs gegeven aan anderstalige leerlingen in de clusters LVO Maastricht, LVO Parkstad, LVO Weert en LVO Noord. In totaal hebben zich in 2017 bij LVO 675 leerlingen aangemeld in vergelijking tot 958 in 2016. Het dalende aantal anderstalige leerlingen is te herleiden naar de lage instroom van vluchtelingen in Nederland in 2017, gecombineerd met een hogere doorstroom vanuit de EOA locaties naar regulier voortgezet onderwijs, het MBO of inburgeringstraject. Op de vier EOA locaties werken ongeveer 80 collega's.

2.5 Kwaliteitszorg – elke dag een beetje beter

In het afgelopen jaar is op diverse manieren ingezet op een verdere versterking van de kwaliteitszorg. De nadrukkelijke insteek is dat kwaliteitszorg geen doel op zich is maar een middel om continue verbetering van resultaten te stimuleren. Zowel op het gebied van het onderwijs als de bedrijfsvoering.

Vanuit die optiek dient de wijze waarop kwaliteitszorg wordt ingericht zowel op bestuurs- als op cluster- en schoolniveau bij te dragen aan inzicht in waar de scholen staan en in mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Onze scholen zijn zelf verantwoordelijk voor een goed werkend kwaliteitssysteem binnen de school. Op het niveau van LVO bedenken we samen met de scholen instrumenten en processen om dat te ondersteunen. Een professionele kwaliteitscultuur waarin de focus op continu verbeteren een vanzelfsprekendheid is, is hierbij een randvoorwaarde.

Aan de hand van het waarderingskader van de Inspectie voor het Onderwijs beoordelen de scholen de basiskwaliteit van hun onderwijs. Aanvullend worden onder andere de kwaliteitsindicatoren in de beleidsmonitor gebruikt. Naast de gezamenlijke ambities worden de scholen nadrukkelijk uitgedaagd om vanuit de eigen onderwijskundige visie en identiteit school-specifieke doelstellingen te benoemen. Uitwerking vindt plaats in het meerjarig schoolplan en het schooljaarplan. Om de kwaliteit van deze plannen te verbeteren, is het afgelopen jaar gestart met het bieden van handvatten en het delen van 'good practices'. In 2018 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Daarnaast worden door de scholen, om kwaliteit te meten en te beoordelen, diverse andere methoden ingezet, variërend van functioneringsgesprekken met medewerkers tot lesbezoeken en tevredenheidsenquêtes onder leerlingen, ouders en medewerkers.

Hieronder worden een aantal specifieke acties benoemd die het afgelopen jaar ten behoeve van de ontwikkeling van kwaliteitszorg zijn ingezet.

Community of Practice (CoP) Stuurinformatie LVO

In 2016 is de CoP Stuurinformatie LVO van start gegaan. Deze gevarieerd samengestelde groep – bestaande uit onderwijsprofessionals, kwaliteits- en stafadviseurs – is in eerste instantie ingesteld om verbeteringen door te voeren op het gebied van het gebruik, de relevantie, de betrouwbaarheid en de efficiency van stuurinformatie. In het verlengde daarvan heeft de focus zich in 2017 ontwikkeld naar versterking van kwaliteitszorg in bredere zin.

Organisatorische aspecten rond kwaliteitszorg

Een verdere professionalisering van de interne sturing vraagt om een kwaliteitsorganisatie waarin taken en verantwoordelijkheden helder zijn belegd. Om dit te bevorderen zijn activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg geëxpliciteerd en is binnen alle LVO clusters opnieuw gekeken naar de meest optimale invulling.

Binnen een aantal clusters zijn nieuwe kwaliteitsteams ingericht. Het komende jaar zal de huidige werkwijze worden geëvalueerd en zullen waar nodig aanpassingen worden doorgevoerd. Tevens is het afgelopen jaar vanuit de Raad van Toezicht een Commissie Onderwijs gevormd die zich specifiek buigt over thema's als onderwijskwaliteit en onderwijsvernieuwing.

Vernieuwing sturingscyclus (P&C-cyclus)

Zowel de P&C-cyclus als het instrumentarium zijn het afgelopen jaar herzien. Kwaliteitsborging van zowel onderwijs als bedrijfsvoering kan met de nieuwe werkwijze optimaler worden ondersteund. Voor de tussentijdse voortgang is de signaleringsrapportage in het leven geroepen, waarin integraal naar de prestaties van de scholen wordt gekeken. Om de mogelijkheden voor tussentijdse evaluatie en tijdige bijsturing van onderwijsresultaten in het lopende schooljaar beter te faciliteren, is een 'early warning' systematiek ingevoerd waarmee alle scholen inmiddels werken. De vernieuwingen zijn met ingang van schooljaar 2017-2018 ingevoerd en de eerste ervaringen zijn positief.

Verbetering stuurinformatie

De beschikbaarheid van relevante en betrouwbare management- en stuurinformatie is een randvoorwaarde voor gedegen kwaliteitszorg. Daarvoor zijn goed werkende informatiesystemen noodzakelijk. In het afgelopen jaar is in samenwerking met beheerders en gebruikers van dergelijke systemen in beeld gebracht hoe het onderwijs in de toekomst beter kan worden ondersteund en hoe de datakwaliteit verder kan worden verbeterd. Komend jaar zal onder meer een nieuw leerlingenadministratie- en leerlingenvolgsysteem worden geïmplementeerd. Tevens zullen voorbereidingen worden getroffen voor de introductie van een nieuwe elektronische leeromgeving. Ook worden het formatie- en begrotingsproces en daaraan gekoppelde systemen onder de loep genomen.

Om inzicht in resultaten te verbeteren, verband- en trendanalyses te vergemakkelijken en onderlinge leereffecten tussen scholen te stimuleren is in 2017 een Business Intelligence model ontwikkeld. In het 1^e kwartaal van 2018 wordt dit benchmarkmodel binnen de scholen geïntroduceerd. Betrouwbare en relevante informatie leidt ertoe dat gaandeweg meer wordt gestuurd op feiten en minder op aannames. Het extra inzicht leidt ertoe dat steeds vaker naar het verhaal achter de cijfers wordt gezocht en interventies daarop worden afgestemd.

Ontwikkeling Kwaliteitsplan LVO

Het kwaliteitsbeleid van LVO is verankerd in diverse procedures, protocollen en processen. Binnen de scholen is sprake van een grote diversiteit aan ingezette methodieken en werkwijzen om de onderwijskwaliteit te beoordelen en te evalueren. Om het kwaliteitsbeleid als geheel te kunnen presenteren, wordt in 2018 een coherent kwaliteitsplan opgesteld.

2.5.1 Afhandeling klachten

Als ouders klachten hebben over de school waar hun kind naar toe gaat, worden deze eerst op de school zelf in behandeling genomen en opgelost. Mocht dat niet naar tevredenheid verlopen, dan is er de mogelijkheid naar de Klachtencommissie van LVO te gaan.

In 2017 heeft de Klachtencommissie van LVO 6 klachten ontvangen, voornamelijk van ouders en leerlingen. Uiteindelijk hoefde echter geen enkele klacht in behandeling te worden genomen. Uit deze cijfers blijkt dat ontevreden ouders en leerlingen zich gehoord weten op schoolniveau. Het aantal daadwerkelijk door de Klachtencommissie behandelde klachten is in de afgelopen jaren altijd vrij stabiel gebleven. Dat waren er achtereenvolgens: 5 (in 2014), 4 (in 2015) en 5 (in 2016). Het jaar 2017 vormt derhalve een positieve uitschieter.

2.5.2 Kwaliteitsgelden VO en Prestatiebox

Vanaf 2012 is de Prestatiebox van kracht. In het Bestuursakkoord VO, een convenant tussen het Ministerie van OCW en de VO-raad, zijn de prestatiedoelen van scholen voor 2017 vastgelegd, evenals de maatregelen die de minister en staatssecretaris nemen om dit mogelijk te maken. De doelen van het convenant zijn het verhogen van prestaties van leerlingen, verbeteren van de onderwijskwaliteit en vergroten van de kwaliteit van leraren en schoolleiders. Overigens, iedere onderwijsorganisatie streeft dergelijke doelen normaliter al na, vanuit haar bestaande verantwoordelijkheden.

Om deze doelen te bereiken wordt vanuit het Ministerie van OCW financiering beschikbaar gesteld via een zogenaamde Prestatiebox. Aan de beschikbaarstelling van deze middelen is een aantal voorwaarden verbonden. Zo is het in het bestuursakkoord aangegeven dat van de scholen wordt verwacht dat zij, vertrekkend vanuit hun eigen uitgangssituatie, context en profiel, in kaart brengen waar zij in 2012 stonden op de indicatoren uit het Bestuursakkoord. Vervolgens bepalen zij waar ze tot en met 2017 naartoe willen en kunnen groeien en hoe ze dat aan gaan pakken. Met de Prestatiemonitor meten scholen hoe ver ze zijn met het realiseren van de ambities en streefdoelen uit het Bestuursakkoord VO.

Vanaf 2012 hebben alle scholen van LVO deelgenomen aan de programma's 'Schoolaan zet' en 'Opbrengstgericht werken' als vervolg op de Prestatiebox. In dit kader hebben de scholen met behulp van de Prestatiemonitor doelen voor zowel de korte als de lange termijn bepaald.

2.5.3 Veiligheid

Als organisatie willen we uiteraard dat de privacygegevens van onze leerlingen en medewerkers zo goed mogelijk beschermd worden. LVO heeft geanticipeerd op bovenstaande ontwikkelingen en heeft in 2017 een informatiebeveiligings- en privacybeleid vastgesteld. Het informatiebeveiligings- en privacybeleid geeft de visie weer op informatiebeveiliging en privacy van LVO en de bij haar aangesloten scholen. Dit document is tevens richtinggevend voor de daadwerkelijke uitvoering van beveiligingsmaatregelen op het gebied van techniek, organisatie en processen.

Het beleid richt zich op vier componenten, nl. processen, techniek, contracten en gedrag en voldoet aan de eisen die worden gesteld vanuit de Wbp.

Met de scholen is in het verslagjaar gesproken over dit beleid en de vier componenten.

2.6 Samenwerkingsverbanden

2.6.1 Onderwijs en zorg

LVO is vertegenwoordigd in vijf samenwerkingsverbanden passend onderwijs. In het algemeen gesteld, wordt binnen alle samenwerkingsverbanden steeds meer de verbinding gelegd met parallelle ontwikkelingen in de zorg, zoals de jeugdzorg, de participatiewet en vroegtijdig schoolverlaten. In het verslagjaar zijn positieve resultaten in verschillende samenwerkingsverbanden behaald als het gaat om het beperken van een verdere groei van het speciaal onderwijs en meer opvang van leerlingen in het reguliere onderwijs. Tegelijk roept deze ontwikkeling andere vragen op, zoals de belastbaarheid van docenten en schoolorganisatie in het reguliere onderwijs, het mogelijke verlies van deskundigheid en arbeidsplaatsen binnen het speciaal onderwijs en de financiering van, voor specifieke doelgroepen noodzakelijke, voorzieningen binnen de (sub-)regio. Vragen die gesteld worden tegen een achtergrond van dalende inkomsten als gevolg van de landelijke verevening. Een intensieve samenwerking tussen

vele partijen, zowel onderwijs als overheid, is gewenst om hier een antwoord op te kunnen geven.

2.6.2 Arbeidsmarkt en scholing

LVO is actief op het gebied van opleiding en de arbeidsmarkt. Niet alleen is LVO penvoerder van de provinciale samenwerking met partners, zowel uit het voortgezet onderwijs als het hoger onderwijs, op het vlak van arbeidsmarktknelpunten. Ook bij de Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL), bestaande uit alle vo-besturen, Fontys, Universiteit Maastricht en Open Universiteit, verzorgt LVO de penvoering. AOSL is vooral gericht op een goede aansluiting tussen de opleiding van docenten en de beroepsmogelijkheden in het voortgezet onderwijs. LVO is voorzitter van het bestuurlijk overleg AOSL. Het is van belang om leerlingen te interesseren voor het lerarenvak. Sinds een paar jaar worden hiertoe speciale informatiedagen georganiseerd voor vwo-leerlingen.

2.6.3 Educatieve Agenda Limburg

Sinds 2014 kent Limburg een samenwerking van alle onderwijsinstellingen in de provincie, van primair onderwijs tot en met universitair onderwijs. Deze samenwerking draagt de naam Educatieve Agenda Limburg. In 2017 was LVO deelnemende partij in deze samenwerking.

2.6.4 Techniekonderwijs

Van belang voor de Limburgse arbeidsmarkt is het techniekonderwijs. De laatste jaren is de samenwerking tussen voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en bedrijfsleven verbeterd. In de twee samenwerkingsverbanden, Techniek Onderwijs Zuid-Limburg en Technieketen Noord- en Midden-Limburg, zijn alle LVO-scholen met een technische beroepsopleiding actief. De samenwerkingsverbanden zijn gericht op een betere aansluiting van het techniekonderwijs op de wensen van het bedrijfsleven en een groei van het aantal leerlingen die techniekonderwijs volgen. LVO participeert in beide bestuurlijke overleggen. In 2015 waren Noord- en Midden-Limburg al gestart met de implementatie van het vernieuwde techniekonderwijs. In augustus 2016 is de eerste fase in praktijk gebracht in Zuid-Limburg. Leerlingen van LVO Parkstad van de leerjaren vmbo 3 en 4 krijgen sinds begin september 2016 techniekles (vakmanschapsroute) in het gebouw van het mbo in Heerlen. In september 2017 is de technologieroute voor het eerst van start gegaan. Deze route is toegankelijk voor leerlingen met een vmbo-t of havo-diploma. Ook hebben het voortgezet onderwijs en het mbo gesproken over de visie en missie van het gezamenlijke techniekonderwijs dat onder de naam Techniekcollege opereert. Dit gesprek wordt in 2018 voortgezet.

2.7 Verbonden partijen

LVO inventariseert jaarlijks de juridische status van haar gelieerde partijen. Het United World College Maastricht (UWCM) valt onder het BRIN-nummer van het Porta Mosana College in Maastricht en is in die zin een verbonden partij.

2.8 Horizontale dialoog

In het verslagjaar heeft het College van Bestuur met een groot aantal externe stakeholders overleg gevoerd over de doelstellingen, het beleid en de prestaties van LVO en haar scholen alsmede de wensen en verwachtingen van deze stakeholders hieromtrent. Dit betroffen onder andere:

Ouders: dit is primair een aangelegenheid van de scholen, via de ouderaden en de oudergeleding in de medezeggenschapraden. Voor het College van Bestuur vindt dit geformaliseerd plaats via de oudergeleding in de GMR.

Collega-schoolbesturen: via het lidmaatschap en actieve deelname in de diverse organen van de VO-Raad, alsook via het lidmaatschap van het Limburgs Besturen Overleg. Voorts vindt consultatie van collega-schoolbesturen plaats in het kader van periodieke RPO-wijzigingen.

Gemeenten: met elk van de gemeenten waarin LVO-scholen heeft, is er sprake van periodiek overleg tussen het College van B&W, in het bijzonder de portefeuille houdende wethouders onderwijs en huisvesting, en het College van Bestuur.

Provincie Limburg: met het College van Gedeputeerde Staten is sprake van periodiek overleg, in het bijzonder met de portefeuille houdende gedeputeerden onderwijs, economie en arbeidsmarkt.

Bedrijven en organisaties: zowel in Midden- en Noord-Limburg als in Zuid-Limburg zijn diverse overlegtafels ingericht om de onderwijsinspanningen van de LVO-scholen af te stemmen met het in de toekomst afnemend beroepenveld.

2.9 Medewerkers

In 2017 werken er bij LVO in totaal 2.981 medewerkers (2.469 fte), waarvan er 2.210 docenten (1.840 fte) zijn. Door de dalende leerlingenaantallen hebben de scholen minder onderwijsgeevenden nodig. De noodzakelijke daling van het aantal leerkrachten dreigt te leiden tot een geringere instroom van jongere docenten. In het verslagjaar is daarom beleid ontwikkeld om deze uitdagingen het hoofd te bieden, waaronder het aanbod van de Generieke LVO-regeling voor medewerkers vanaf 58 jaar.

Onderstaande tabel biedt het overzicht voor het schooljaar 2016-2017.

leeftijdscategorie	som van fte	som van aantal medewerkers
<21	0,5	1
21-25	78,0	113
26-30	233,8	279
31-35	256,5	298
36-40	233,2	284
41-45	225,8	275
46-50	269,2	328
51-55	310,8	379
56-60	425,3	511
61+	435,4	515
totaal	2468,5	2981

Aan de leeftijdsopbouw van onze medewerkers is duidelijk zichtbaar dat er sprake is van vergrijzing. LVO anticipeert op deze ontwikkeling, onder andere door veel te investeren in opleidingen, bijvoorbeeld om tweedegraads docenten op te leiden tot eerstegraads docenten.

In 2017 bedroeg het verzuimpercentage 6,3%. Opgesplitst in onderwijzend personeel en onderwijsondersteunend personeel is het verzuimpercentage voor LVO respectievelijk 6,38% en 6,71%. Dit is een verslechtering van 1,19% ten opzichte van 2016. De stijgende lijn zet zich hiermee voort. De stijging is vooral te wijten aan een stijging van het langdurig verzuim.

Het terugdringen van het ziekteverzuim is een belangrijk aandachtspunt op de scholen met een hoog verzuim. In dit kader worden diverse acties ondernomen.

Zo zijn in 2017 de voorbereidingen begonnen voor de inzet op de scholen van een zogenaamde inzetbaarheidcoach, die samen met de leidinggevende werkt aan het terugdringen van het ziekteverzuim.

Onderstaande tabellen bieden respectievelijk het verzuimpercentage voor 2017 in relatie tot voorgaande jaren en het verzuimpercentage in relatie tot de verzuimduur voor 2017 en 2016. De landelijke verzuimcijfers voortgezet onderwijs voor kalenderjaar 2017 zijn ten tijde van de productie van dit jaarverslag nog niet beschikbaar.

Jaar	Medewerkers (fte)	Medewerkers (personen)	Gemiddelde leeftijd	Verzuimpercentage
2011	2785,98	3353	47,70	5,42%
2012	2682,64	3251	47,77	5,35%
2013	2562,56	3137	48,01	4,85%
2014	2646,30	3195	46,58	4,74%
2015	2668,14	3205	47,13	4,85%
2016	2617,70	3132	47,32	5,11%
2017	2468,52	2981	47,92	6,30%

Verzuimduurklasse	2017	2016
Totaal	6,31%	5,10%
Kort (1 t/m 7)	0,95%	1,00%
Middel (8 t/m 42)	0,98%	0,90%
Lang (43 t/m 365)	3,29%	2,60%
Langer 1 jr (366 t/m 730)	0,87%	0,50%
Langer 2 jaar (>730)	0,23%	0,20%

2.9.1 Deskundigheidsbevordering

LVO heeft in het verslagjaar volop aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van individuele docenten en onderwijsondersteunend personeel.

Voor het oop zijn LVO-brede in-company scholingen georganiseerd. Bij alle trainingen was het aantal daadwerkelijke aanmeldingen ruimschoots hoger dan de aantallen bij de aanvankelijke belangstellingsinventarisatie. In totaal hebben 241 (32%) medewerkers (oop) deelgenomen.

De trainingen zijn als zeer waardevol ervaren. Uit evaluatieformulieren van deelnemers blijkt de behoefte om hieraan in een volgend jaar een vervolg te kunnen geven.

Met name voor de Microsoft Office trainingen was het aantal aanmeldingen ruimschoots hoger dan verwacht en zijn meer bijeenkomsten gepland dan oorspronkelijk de bedoeling was. Dit heeft organisatorisch een forse inspanning gevraagd van het trainingsbureau. De feedback vanuit de deelnemers was voornamelijk positief. Enkele negatieve geluiden rondom organisatie

en indeling in niveaus na de eerste bijeenkomst is teruggekoppeld aan het trainingsbureau en positief opgepakt bij de organisatie van de vervolstrainingen.

Ook in management- en teamontwikkeling is geïnvesteerd. Zo is er het afgelopen jaar aandacht geweest voor waarderend leiderschap en waarderende gesprekstechnieken waar verschillende leidinggevers, teamleiders, en locatiedirecties aan deelgenomen hebben.

In het kader van het programma IOO volgden 55 docenten in 2017 een studie waarvan 30 1^e graads en 19 2^e graads.

Verder ontmoeten de besturen voor voortgezet onderwijs elkaar regelmatig in het Limburgs Besturen Overleg. Een belangrijk resultaat van dit overleg is de samenwerking op het vlak van scholing van huidig onderwijspersoneel. Met verschillende opleidingen, verdeeld over Nederland en zelfs Vlaanderen, is een uitgebreid scholingsaanbod ontwikkeld, dat aansluit op de behoeften van medewerkers en (toekomstige) vraag vanuit de scholen.

2.9.2 Coaching

LVO vindt de begeleiding van docenten en andere medewerkers belangrijk. De stuurgroep coaching vervolgt in 2017 haar activiteiten om de coachcultuur bij LVO op de kaart te zetten. Hiervoor organiseert zij netwerkbijeenkomsten voor alle coaches van LVO en is zij bezig om een aantal medewerkers op te leiden tot mastercoach. Daarnaast wordt er een pool opgezet waaraan gecertificeerde coaches deelnemen die hun eigen collega's gaan coachen.

2.9.3 Vergoedingen

In 2017 is in totaal een bedrag van € 593.570 bruto uitbetaald aan ontslag- en transitievergoeding. Dit is het resultaat van een toenemende accountability voor prestaties, resultaten en gedrag. Ten behoeve van de zorgvuldigheid hierin, heeft LVO de gesprekkencyclus ingevoerd en is er aandacht voor opbouw van personeelsdossiers en voorlichting daarover aan leidinggevers.

2.10 Huisvesting

Naast het regulier en levensverlengend onderhoud aan onze schoolgebouwen is in het verslagjaar de revitalisering van de Philips van Horne scholengemeenschap in Weert opgeleverd. Dit project is zowel in financiële alsook technische zin geslaagd te noemen.

De aanbesteding voor de verbouwing van het Stella Maris college te Meerssen, met als doel een unilocatie te realiseren, is eind december 2016 afgerond. Deze meerjarige verbouwing, inclusief nieuwbouw bovenop het bestaande gebouw, is in het voorjaar van 2017 opgestart. De eerste fase, waar de nieuwbouw op het bestaande gebouw onderdeel van uitmaakt, is met goed resultaat in december 2017 opgeleverd. Medio 2018 zal de volgende, en tevens voorlaatste, fase worden opgestart.

In Parkstad is eind 2016 overeenstemming bereikt met de gemeente Heerlen over de financiering van de ver- en nieuwbouw van het Sint-Janscollege te Hoensbroek. Op basis van voornoemd besluit is de school samen met een extern bureau aan de slag gegaan om de vernieuwde onderwijskundige visie uit te werken in een functioneel en conceptueel plan van aanpak. Medio 2018 staat de meervoudig onderhandse aanbesteding op de planning om een architect te werven die de opdracht krijgt om dit plan van aanpak te vertalen in een definitief ontwerp (DO). De oplevering daarvan staat gepland voor eind 2018. Daaropvolgend zal begin 2019 een Europese aanbesteding volgen voor de realisatie. Als alles volgens planning loopt, kan het nieuwe Sint-Janscollege in gebruik genomen worden met ingang van schooljaar 2021-2022.

In het cluster LVO Maastricht zijn op basis van de onderwijskundige visie(s) gesprekken gevoerd met de diverse stakeholders in en rondom Maastricht. Met onder meer deze input, maar ook op basis van leerlingenaantallen en vierkante meters gebouwen, is het Masterplan onderwijs en huisvesting Maastricht in nauwe samenwerking met de gemeente Maastricht tot stand gebracht. Dit plan, met daarin twee voorkeursscenario's is begin 2018 opgeleverd.

In 2018 zullen de twee voorkeursscenario's uit het voornoemd masterplan verder worden uitgewerkt zodat helder wordt op welke plekken in de stad onderwijs wordt aangeboden, welke soorten onderwijs dat zijn en wat dat betekent voor de bedrijfsvoering waaronder ook de huisvestingsopgaven.

In de loop van 2017 zijn alle LVO-schoolgebouwen onderworpen aan conditiemetingen conform de NEN2767, op basis waarvan correctieve maatregelen in de uitvoering maar ook in de meerjaren onderhoudsplanning (mop) worden doorgevoerd.

De veranderende onderwijskundige visies en de focus die daarop ligt, gecombineerd met de demografische ontwikkeling zoals leerlingenkrimp, vragen behalve een oplossing voor een groeiend overschot aan vierkante meters schoolgebouw ook om financiële oplossingen.

2.11 Inkoop

In 2017 heeft inkoop binnen het opgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid verder invulling gegeven aan de uitvoering van de aanbestedingskalender. Accountantsdiensten, ICT-beheerdiensten en beveiligingsdiensten zijn Europees aanbesteed. Verder heeft de voorbereiding plaatsgevonden m.b.t. Europese aanbestedingen inzake leermiddelen en een leerlingadministratie-systeem, die in februari 2018 gepubliceerd gaan worden. Onderhandse aanbestedingen hebben plaatsgevonden op het gebied van NEN2767-inspecties en leerling-meubilair.

2.12 ICT

In 2016 is de personele ICT-organisatie gecentraliseerd en verder ingericht. In 2017 is er gezocht naar een optimale balans tussen werkzaamheden door het interne beheerteam en externe dienstverlening. Tevens is er gewerkt aan een gezamenlijk beleid met betrekking tot de aanschaf van computerapparatuur ter ondersteuning van adaptief onderwijs. In 2018 zullen de eerste scholen starten met digitaal onderwijs in lijn met dit beleid. Er zal dan tevens aandacht zijn voor het optimaal ondersteunen van leerlingen en docenten.

2.13 Marketing en Communicatie

In 2017 is zowel aan de interne als aan de externe (marketing-)communicatie gewerkt, zowel LVO breed als voor de individuele scholen. Op verzoek van en overeenkomstig de behoefte van de clusters en scholen is ondersteuning geboden met als doel de profilering van scholen in een krimpmarkt verder te verbeteren. Ook is ondersteuning geboden op het gebied van projectcommunicatie, waaronder voor het programma OpMaat. Crisiscommunicatie maakte onderdeel uit van de werkzaamheden. Aan het eind van het verslagjaar is gestart om met een meer marketinggeoriënteerde blik naar de scholen te kijken. Dit betekent dat, met het oog op behoud of groei van leerlingaantallen in een krimpmarkt de scholen met meer aandacht kijken naar identiteit, positionering en marktaandeel. Dit proces zetten we voort in 2018.

2.14 Evaluatie functioneren College van Bestuur

Het College van Bestuur heeft gedurende het verslagjaar zijn functioneren zowel extern als intern geëvalueerd.

Tijdens het jaargesprek van de voorzitter van het College van Bestuur met (een delegatie van) de Raad van Toezicht is ingegaan op de appreciatie van de Raad van zijn functioneren. Tevens heeft het College van Bestuur op grond hiervan een set van resultaatafspraken opgesteld. Met het lid van het College van Bestuur is in december tevens een jaargesprek gevoerd.

Het College van Bestuur besteedt periodiek – als regel eens in de zes weken – aandacht aan zijn eigen functioneren. Dit betreft een appreciatie van de effectiviteit van het eigen functioneren, van het draagvlak en vertrouwen binnen de organisatie en van de relatie met de leden van de centrale directies, de medezeggenschap en de Raad van Toezicht. Tijdens deze bijeenkomsten is er ruimte voor collegiale feedback.

De eerste leerling heeft gevraagd door te
mogen werken in de pauze!

3. Financieel verslag

Samenvatting Jaarrekening

3.1 Inleiding

Resultaatontwikkeling

Voor de beoordeling van het resultaat wordt een onderscheid gemaakt tussen het operationeel resultaat en het exploitatieresultaat. Het operationeel resultaat is het resultaat waar de scholen voor verantwoordelijk zijn in het kader van hun reguliere bedrijfsvoering. Het verschil tussen operationeel en exploitatieresultaat betreft de kosten die ten laste van de bestemmingsreserves worden gebracht. Dit zijn kosten die door scholen en op centraal LVO niveau, na goedkeuring door het CvB, ten laste worden gebracht van eerder gevormde bestemmingsreserves.

De resultaten 2017 laten zien dat het operationeel resultaat ca € 0,4 mio lager ligt dan in 2016 en dat het exploitatieresultaat € 0,1 mio lager ligt dan in 2016. Onderstaand is dat weergegeven:

Bedragen in € mio	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Operationeel resultaat	0,6	1,2	1,0
Resultaat ten laste van bestemmingsreserves	-4,0	-4,4	-4,3
Exploitatieresultaat	-3,4	-3,2	-3,3

Hierna volgen de kengetallen en de samenvatting van de jaarcijfers. Aansluitend volgt in de volgende paragrafen een verdere toelichting op deze cijfers.

Kengetallen

Onderstaand is het overzicht van de kengetallen weergegeven:

omschrijving kengetal	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
bekostigd aantal leerlingen *)	27.452	27.470	28.597
aantal vestigingen	30	30	30
instroom leerlingen klas 1	5.403		5.933
gemiddelde bezetting (FTE's)	2.501	2.406	2.604
aantal BRIN-nummers	17	17	17
exploitatieresultaat (x € 1 mln.)	-3,4	-3,2	-3,3
verhouding eigen/totaal vermogen	45%	47%	47%
verhouding eigen vermogen/totale baten	26%	28%	27%
saldo liquiditeiten en financiële vaste activa (x € 1 mln.)	49,9	36,3	50,6
rijksbijdrage OCW / totale baten	92%	89%	90%
personele lasten / totale lasten	83%	83%	83%
materiële lasten / totale lasten	17%	17%	17%
personele lasten / aantal leerlingen	7.084	6.915	6.950
materiële lasten / aantal leerlingen	1.425	1.460	1.446

*) exclusief VAVO-leerlingen

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.2 Jaarresultaat 2017

In de navolgende tabel zijn de realisatie- en begrotingscijfers samengevat :

EXPLOITATIEREKENING 2017 (in € mio)

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
(Rijks)bijdragen OCW	219,7	216,2	225,4
overige overheidsbijdragen	2,0	1,9	2,2
overige baten	9,2	8,9	9,4
Totale baten	230,9	227,0	237,0
personele lasten	194,9	190,0	198,8
afschrijvingen	7,3	7,6	7,6
huisvestingslasten	11,7	12,0	11,8
overige instellingslasten	20,1	20,4	21,9
Totale lasten	234,0	230,0	240,1
Saldo baten en lasten	-3,1	-3,0	-3,1
Saldo financiële baten/lasten	-0,3	-0,2	-0,2
Totaal exploitatieresultaat	-3,4	-3,2	-3,3

3.3 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van 2016

Het aantal bekostigde leerlingen is in 2017 gedaald met 892 t.o.v. 2016, oftewel met 3 %. Het aantal fte daalt in de vergelijkbare periode met 103 (2.501 in 2017 t.o.v. 2.604 in 2016) oftewel 4 %.

Het exploitatieresultaat over 2017 bedroeg -/- € 3,4 mio; voor 2016 bedroeg dit -/- € 3,3 mio. De daling ad € 0,1 mio is veroorzaakt door een lager operationeel resultaat ad € 0,4 mio waar tegenover staat dat voor € 0,3 mio per saldo minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves zijn gebracht.

Het lagere operationeel resultaat ad € 0,4 mio komt door lagere resultaten bij personeel ad € 1,3 mio en financiële baten en lasten ad € 0,1 mio. Hier tegenover staat een beter materieel resultaat ad € 1,0 mio.

Het lager personeel resultaat is met name gerealiseerd bij de clusters Weert en Maastricht. Hier tegenover staat een positief resultaat c.q. lagere kosten voor het programma IOO. Belangrijke oorzaak bij het cluster Weert voor het lagere personele resultaat is geweest dat in de vergelijkbare periode in 2016 de opbrengsten zijn verantwoord van de maatwerkbekostiging voor de EOA die toen werden ontvangen. Deze maatwerkoplossing is van toepassing geworden voor bekostiging vanaf het kalenderjaar 2016 en op iedere nieuwkomer die na 1 oktober is ingestroomd. Belangrijk daarbij is dat het gaat om het aantal ingestroomde leerlingen EOA (en niet het aantal aanwezige leerlingen) per de genoemde peildata. De hogere kosten in het cluster Maastricht houden verband met de voorgenomen beëindiging van een aantal dienstverbanden per ultimo 2017 waar reserveringen voor zijn getroffen in het kader van vertrekregelingen. De lagere kosten voor het programma IOO houden verband met de afbouw van dit programma waarvan de beëindiging per medio 2018 is voorzien.

Het betere materiële resultaat is het gevolg van lagere kosten voor lesmaterialen (leermiddelen en werkboeken) en drukwerk. Verder zijn voortgaande kostenreducties doorgevoerd en heeft het afstoten van de locatie Nijswiller in 2016 geleid tot lagere huisvestingskosten in 2017.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.4 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van begroting 2017

3.4.1 Exploitatieresultaat 2017 t.o.v. de begroting

Het verwachte exploitatieresultaat 2017 bedraagt -/- € 3,4 mio en is € 0,2 mio lager dan begroot (-/- € 3,2 mio), omdat de kosten die ten laste van de bestemmingsreserves worden gebracht per saldo € 0,4 mio minder zullen bedragen dan begroot en het verwachte operationeel resultaat € 0,6 mio lager is dan begroot.

Per saldo minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves

Per saldo zijn € 0,4 mio minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves gebracht. De reden hiervan is dat enerzijds meer kosten ad € 0,4 mio ten laste worden gebracht bij het cluster Maastricht voor hogere frictiekosten door het implementeren van het transitieplan. Dit plan omvat zaken als onderwijstijd, nieuw taakbeleid en centralisering van oop. Verder is een hoger bedrag ten laste van de bestemmingsreserves gebracht bij het cluster Parkstad als gevolg van dekking voor formatie bovenbouw Vrijeschool Parkstad en Kunskapsskolan bij het Grotius college. Daarnaast worden per saldo minder kosten ad € 1,0 mio ten laste gebracht door de centrale organisatie als gevolg van lagere besteding scholingskosten in het kader van het programma IOO.

3.4.2 Operationeel resultaat 2017 t.o.v. de begroting

Het verwachte operationeel resultaat voor 2017 is € 0,6 mio lager dan begroot. Deze ontwikkeling is het gevolg van lagere resultaten bij personeel ad € 1,9 mio en financiële baten en lasten ad € 0,2 mio. Deze lagere resultaten worden gecompenseerd door een hoger materieel resultaat ad € 1,5 mio.

3.4.3 Personele resultaat

Het verwachte personele resultaat is € 1,9 mio lager dan begroot. In de realisatie 2017 zitten een aantal componenten die per saldo leiden tot deze negatieve afwijking. Deze componenten betreffen hogere personele baten door verhoging van de lumpsum met 2,33 %, alsmede door meer leerlingen EOA in het cluster Noord waar maatwerkbekostiging voor is ontvangen. Hier staan hogere personele lasten tegenover doordat een hoger aantal fte is ingezet dan begroot.

Hogere personele baten; hogere lumpsum

In de personele baten is rekening gehouden met een hogere lumpsum voor gestegen pensioenpremies en loonruimte.

Hogere personele baten; meer leerlingen EOA in Noord

In het cluster Noord leiden meer personele opbrengsten tot een hoger resultaat. De hogere opbrengsten zijn het gevolg van hogere maatwerkbekostiging EOA door aanmerkelijk hogere aantallen EOA-leerlingen bij EOA Taalrijk. Daarnaast is er een hogere opbrengst voor de lumpsum als gevolg van meer reguliere en LWOO-leerlingen dan begroot.

Hogere personele lasten; aantal fte meer dan begroot

Het gemiddeld aantal fte voor 2017 bedraagt 2.501; in dit aantal zijn 45 fte begrepen voor maatwerkovereenkomsten.

Zonder hiermee rekening te houden is het verwachte aantal fte 2.456, begroot was 2.406, hetgeen betekent dat 50 meer fte zijn ingezet dan begroot. Er is meer inzet geweest bij met name de clusters Maastricht (38 fte) en Parkstad (12 fte); bij de overige clusters bedroeg dit 4 fte. Bij het Bestuursbureau is een daling van 4 fte gerealiseerd.

Cluster Maastricht

In het cluster Maastricht is het personele resultaat lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door hogere personele kosten als gevolg van hogere inzet fte, alsmede door reserveringen vanwege voorgenomen beëindiging van arbeidsovereenkomsten.

De hogere inzet betreft 38 fte waarvoor door het cluster een aantal zaken worden benoemd. Zo zijn minder mensen aangeduid als mobiliteitskandidaat omdat door de nadere invulling van de formatie en de onderwijskundige keuzes die daarbij gemaakt moesten worden, de oorspronkelijke mobiliteit niet mogelijk bleek te zijn. Inmiddels is ervoor gekozen om enkele fte, die niet als verplaatsingskandidaten zijn aangemeld, als vervangingsformatie in te zetten. Volledige mobiliteit zou een te negatief effect hebben op de kwaliteit van het onderwijs. Dit heeft ertoe geleid dat er besloten is om deze ingrepen niet volledig door te voeren. Een andere reden is dat het ziekteverzuim in het VMBO in het begin van het jaar dermate hoog was dat er noodzakelijkerwijs gekozen is voor vervanging door middel van externe inhuur. Deze hogere kosten zijn deels gecompenseerd door hogere baten als gevolg van maatwerkbekostiging en andere subsidies. Verder zijn de ontvangen uitkeringen voor ziekte hoger als gevolg van, een deel van, het hoger ziekteverzuim.

Per eind 2017 is besloten om een aantal arbeidsovereenkomsten te gaan beëindigen, waarvoor een reservering is getroffen.

Cluster Parkstad

Het personele resultaat van het cluster Parkstad is negatief en ligt daarmee lager dan de positieve begroting op dit onderdeel. Naast de beschreven toelichting over de hogere personele lumpsum en de additionele kosten voor transitievergoedingen, blijkt dat de reguliere loonkosten en kosten voor vervangingen hoger zijn dan begroot.

De reden hiervan is dat meer medewerkers zijn ingezet als gevolg van frictie en vervanging. De frictie hangt samen met de onrendabele inzet van de klassen bij het Romboutscollege. De hogere inzet voor vervanging is het gevolg van het groot aantal langdurig zieken.

Materieel resultaat

Het hogere materiële resultaat is in belangrijke mate het gevolg van een hogere lumpsum die in september bekend is geworden en de verstrekking voor lesmaterialen. Daarnaast waren de afschrijvingslasten lager door uitgestelde investeringen en zijn kostenbesparingen gerealiseerd op de huisvestingslasten.

Resultaat financiële baten en lasten

Het resultaat van de financiële baten en lasten is lager uitgekomen dan begroot door de verdergaande dalende rente die het 0-% nadert. Uitzonderingen vormen een rekening bij MeesPierson ad € 10 mio met een rente van 1% en een rekening bij de RABO bank ad € 7,5 mio met een rente van 0,4 %. Deze laatste wordt, in de komende jaren afgebouwd omdat RABO een beroep doet op hun algemene voorwaarden.

3.5 Balansposities

VERKORTE BALANS PER ULTIMO (IN € MIO)

ACTIVA			PASSIVA		
	2017	2016		2017	2016
Materiële vaste activa	78,3	73,2	Eigen vermogen	60,5	63,9
Financiële vaste activa	8,0	8,4	Voorzieningen	20,0	18,8
Vorraden	0,0	0,0	Langlopende schulden	6,2	6,3
Vorderingen	7,9	12,1	Kortlopende schulden	49,4	46,9
Effecten	0,0	0,0			
Liquide middelen	41,9	42,2			
Totaal	136,1	135,9	Totaal	136,1	135,9

3.5.1 Liquide middelen

De liquide middelen bedragen per ultimo 2017: € 41,9 mio, per ultimo 2016 bedroeg dit saldo € 42,2 mio. De liquide middelen staan op spaarrekeningen en (kortlopende) deposito's.

3.5.2 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bedroeg per ultimo 2017: € 60,5 mio, per ultimo 2016 : € 63,9.
Het balanstotaal per ultimo 2017 bedroeg € 134,6 mio, hetgeen betekent dat de solvabiliteit 44,9 % bedraagt.

Van het eigen vermogen ad € 60,5 mio heeft € 46,9 mio betrekking op bestemmingsreserves; het restant is de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn gericht zijn op vernieuwingsprojecten, kwaliteitsimpulsen voor onderwijshuisvesting en personeel. Verder zijn er reserves die worden aangehouden als gevolg van de uitgevoerde risicoanalyse.

3.6 Continuïteitsparagraaf

3.6.1 Gegevensset; algemeen

Deze paragraaf is toegevoegd aan het financieel verslag in het kader van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO) die is uitgebreid met een voorschrift dat voorziet in de opname van dit verslag van een zogeheten Continuïteitsparagraaf. Deze paragraaf biedt inzicht in de verwachte exploitatieresultaten van de komende jaren en de ontwikkeling van de vermogenspositie. De getallen van de begrotingen in de komende jaren zijn gebaseerd op de kennis en inschattingen van toekomstige ontwikkelingen per 1 oktober 2017.

3.6.2 Resultaatontwikkeling

Samengevat ziet de hierboven aangegeven begroting 2017 en meerjarenraming er als volgt uit:

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (in € MIO)	Verslagjaar	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020	2021
Rijksbijdrage	219,7	191,4	182,9	177,0	171,2
Overige overheidsbijdragen en subsidies	2,0	12,8	12,4	12,0	12,8
Overige baten	9,2	8,0	7,3	7,4	7,7
Totale baten	230,9	212,2	202,7	196,4	191,7
Personeelslasten	194,9	182,3	172,1	165,4	160,6
Afschrijvingen	7,3	8,2	9,5	8,4	9,1
Huisvestingslasten	11,7	12,7	12,3	11,9	11,8
Overige lasten	20,1	14,2	13,3	13,3	11,8
Totale lasten	234,0	217,3	207,2	199,1	193,3
Saldo Baten en Lasten	-3,1	-5,1	-4,6	-2,7	-1,6
Saldo financiële bedrijfsvoering	-0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Totaal exploitatieresultaat	-3,4	-5,0	-4,5	-2,7	-1,6

De daling van de rijksbijdrage is een gevolg van de daling van het aantal leerlingen. Het exploitatieresultaat in de periode 2018 – 2021 ontwikkelt zich vanaf 2019 positief doordat vanaf medio 2018 het programma IOO eindigt. Verder is de positieve ontwikkeling het gevolg van de te ontvangen Buma gelden. Hierbij vereist de negatieve ontwikkeling van het materieel resultaat bijzondere aandacht. Deze negatieve ontwikkeling hangt samen met de krimp in relatie tot het vaste karakter van de materiële lasten. Op langere termijn zijn de clusters bezig om dat negatieve resultaat bij te stellen.

Bij bovenstaand overzicht dient te worden opgemerkt dat in 2018 en 2020 afboekingen zijn opgenomen voor gebouwen die worden afgestoten van resp. € 1 mio, voor locatie Passartweg van het Emmacollege te Heerlen, en € 0,5 mio, voor locatie Valkenburg van het Stella Maris college.

3.6.3 Balansprognose

VERKORTE BALANS (IN € MIO)	Verslagjaar	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020	2021
Materiële vaste activa	78,3	82,9	85,6	88,8	88,6
Financiële vaste activa	8,0	7,3	6,6	5,9	5,2
Totaal vaste activa	86,3	90,2	92,2	94,7	93,8
Totaal vlottende activa	49,8	41,9	35,3	29,9	27,8
TOTAAL ACTIVA	136,1	132,1	127,5	124,6	121,6
Eigen vermogen					
- Algemene reserve	13,6	4,6	5,0	5,6	5,8
- Bestemmingsreserve publiek	46,4	50,5	45,7	42,4	40,6
- Bestemmingsreserve privaat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Bestemmingsfonds publiek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Bestemmingsfonds privaat	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3
Totaal eigen vermogen	60,5	55,5	51,0	48,3	46,7
Voorzieningen	20,0	21,2	22,1	22,8	23,5
Langlopende schulden	6,2	5,9	5,8	5,8	5,6
Kortlopende schulden	49,4	49,5	48,6	47,7	45,8
TOTAAL PASSIVA	136,1	132,1	127,5	124,6	121,6

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrum
ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.6.4 Toekomstige ontwikkeling aantal leerlingen en fte

KENGETALLEN	Verslagjaar 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Personele bezetting in FTE					
- Management/Directie	125	120	111	108	104
- Onderwijzend Personeel	1.839	1.669	1.548	1.488	1.440
- Overige medewerkers	537	503	460	441	420
Totaal	2.501	2.292	2.119	2.037	1.964
Leerlingenaantallen inclusief UWCM	27.452	26.140	24.985	24.233	23.498

Voor de komende jaren wordt een daling van aantal leerlingen en fte verwacht als gevolg van de demografische ontwikkelingen: de krimp. Het aantal leerlingen in 2021 (23.498) ten opzichte van 2017 (27.452) daalt met 14,4 %. Volgens de voorliggende begroting daalt het aantal fte in 2021 ten opzichte van 2017 met 21,5 %. Dit betekent dat het aantal fte sneller daalt dan het aantal leerlingen. Hierbij heeft de aandacht dat de onderwijsinzet voor de leerling binnen de scholen kan blijven gewaarborgd.

3.6.5 Liquiditeitspositie

Het saldo van de liquide middelen bedroeg ultimo 2017 € 41,9 mio. De verwachting is dat dit saldo zal afnemen tot ca. € 14 mio per ultimo 2021. De daling van de liquiditeitspositie is in belangrijke mate het gevolg van het investeringsprogramma in de huisvesting. In de volgende paragraaf wordt dit toegelicht.

3.6.6 Toekomstige ontwikkeling Huisvesting

Onderstaand zijn de investeringen per jaar nader uitgewerkt en zijn de grootste investeringsposten aangegeven per cluster:

2018

Heuvelland. De investering ad € 4,7 mio bestaat grotendeels uit de realisatie van de unilocatie voor het Stella Maris College te Meerssen. De afronding hiervan wordt in 2019 verwacht. De totale investering bedraagt € 6,8 mio en zal voor een bedrag ad € 3,5 mio worden gefinancierd uit een gemeentelijke bijdrage van de gemeente Meerssen en een eigen investering ad € 3,3 mio.

2019

Parkstad. Het bedrag ad € 2,7 mio bestaat onder meer voor € 2 mio uit de verbouwing van het Emmacollege aan de Weggebekker te Heerlen vanwege de sluiting van de locatie aan de Passartweg.

2020

Parkstad. Dit betreft afronding van de nieuw- en verbouw van het St. Janscollege te Hoensbroek. De totale bouwkosten bedragen € 20,4 mio waarvan € 16 mio door de gemeente Heerlen wordt gefinancierd.

3.7 Overige rapportages

3.7.1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Deze paragraaf gaat over risicoanalyse en de strategische omvang van het eigen vermogen.

Het thema risicomanagement is in het verslagjaar wederom op de agenda gezet. LVO heeft een beleid ontwikkeld dat zorgt voor de borging van voldoende bestemmingsreserves voor het opvangen van geïdentificeerde risico's en specifieke bestemmingen (huisvesting, transitiebudgetten) en dat er voorts sprake is van een buffervermogen van minimaal 15% van het vermogen (balanstotaal) ter dekking van onvoorziene risico's.

Het plan van aanpak voor de financiële sturing is tweeledig namelijk:

- bewaken dat we voldoen aan 2 ratio's, solvabiliteit en liquiditeit, zoals die door de Inspectie worden vereist.
- zorgen dat we beschikken over een minimaal buffervermogen van 15% van het totale vermogen ter dekking van onvoorzienbare risico's.

3.7.2 Solvabiliteit en buffervermogen

LVO beschikt over een eigen vermogen dat bestaat uit bestemmingsreserves en een algemene reserve. Deze laatste bevat het minimale buffervermogen van 15 % van het totale vermogen ter dekking van de onvoorzienbare risico's. De solvabiliteit wordt bepaald door toetsing van het eigen vermogen aan de norm van 30 % zoals die door de Inspectie is gesteld.

De berekende algemene reserve heeft aldus betrekking op het geprognosticeerde eigen vermogen volgens de begroting en meerjarenraming, minus de benodigde bestemmingsreserves. De benodigde bestemmingsreserves worden gevormd door componenten die jaarlijks worden geactualiseerd. Thans zijn dit:

- Huisvesting – achterstallig groot onderhoud
- Huisvesting – overdracht gebouwen naar gemeenten in geval van voorgenomen afstoting
- Resultaat kwantificering risicomanagement
- Programma IOO
- Dit overzicht is niet limitatief; de bestemmingsreserves kunnen worden uitgebreid met benodigde gelden voor transities en/of andere projecten.

3.8 Risicoparagraaf

Deze paragraaf beschrijft de onzekerheden en risico's die in de begroting en meer jaren raming zijn opgenomen. Paragraaf 9 geeft aan welke beheersingsmaatregelen hiertoe worden getroffen.

3.8.1 Gevolgen krimp

De daling van het aantal leerlingen is aanzienlijk in de komende jaren en doet zich voor over de gehele provincie. De komende jaren neemt het verwachte aantal verplaatsingskandidaten ten opzichte van het verwachte aantal vacatures toe, waarbij er ook sprake kan zijn van een kwalitatieve mismatch (verplaatsingskandidaten met bevoegdheden voor vakken die niet overeenkomen met de gevraagde vakken).

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Op grond van bovenstaande is de risicoanalyse geactualiseerd. Uit de school- en clusterbegroting blijkt een vergroot risico op het niet geplaatst krijgen van verplaatsingskandidaten. De bestemmingsreserve risicomangement is hier op aangepast. Dit is ook in lijn met het advies dat LVO hieromtrent van Astrium Accountants heeft ontvangen.

3.8.2 Niet realiseren van de mobiliteit

Zoals in vorige paragraaf is aangegeven daalt het aantal leerlingen aanzienlijk. Het risico bestaat dat de mobiliteit niet wordt gerealiseerd, met andere woorden dat de verplaatsingskandidaten niet allemaal binnen LVO herplaatst kunnen worden.

3.8.3 Ontwikkeling gemiddelde personeelskosten ten opzichte van de bekostiging (GPL)

De gemiddelde personeelskosten stijgen harder dan de bekostiging hiervan door het Ministerie van OCW. De oorzaak hiervan is de onevenwichtige opbouw van het personeelsbestand en de verkorting van de salarislijnen die in 2013 is ingevoerd.

3.8.4 Huisvesting

De hierboven geschetste krimp leidt ertoe dat leegstand ontstaat in delen van schoolgebouwen dan wel hele schoolgebouwen. Deze leegstand brengt (extra) kosten met zich mee zonder dat er baten tegenover staan.

3.8.5 Gevolgen nieuwe CAO

De huidige CAO eindigde per 1 oktober 2017. Voor de bekostiging van wijzigingen in de nieuwe CAO gaan we ervan uit dat de dekking hiervoor gebeurt vanuit de bekostiging.

3.8.6 Vereenvoudiging van de bekostiging

Gedurende diverse jaren wordt door de VO-raad gesproken met het Ministerie van OCW over de vereenvoudiging van de bekostiging. Tijdens de laatste algemene ledenvergadering van de VO Raad werd hierover aangegeven dat de ingangsdatum is uitgesteld. Daaraan werd toegevoegd dat, breder gezien, de invoering van een nieuwe methodiek opnieuw zal worden bekeken.

3.8.7 Passend onderwijs

Financiële effecten kunnen nog volgen uit hoofde van:

- verevening Passend Onderwijs voor SWV en specifiek voor LVO
- verevening PRO/ LWO
- effect van tussentijdse groei
- ingroei van leerlingen EOA in het reguliere VO

3.9 Vertaling risicoparagraaf naar sturings- en beheersingsmaatregelen

3.9.1 Onderwijs

De ontwikkelingen waar LVO mee te maken krijgt nopen tot aanpassing van beleid en sturing. De krimp die in de komende jaren doorzet in samenhang met sterke daling van het aantal OP vereist een onderwijsvisie die daarop aansluit.

3.9.2 Personeel

Voor de personele component is aandacht voor een gelijkwaardige tendens in de daling van het aantal op, directie en oop. Hiertoe zijn inmiddels eind 2016 gesprekken gevoerd met centrale directies en deze zijn geïntensiveerd om de voortgang van de uitvoering ervan te bewaken. Daarnaast zullen de gemiddelde personeelskosten in lijn moeten worden gebracht met de bekostiging. Er vindt overleg plaats over de mogelijkheden om een efficiency slag te kunnen maken in de niet-onderwijs gerelateerde werkzaamheden. Hierbij wordt onder andere gekeken naar een andere organisatie hiervan.

Voor alle medewerkers zal een LVO brede benadering worden gehanteerd zoals:

- **Breder inzetbaar maken en houden van de vaste medewerkers.**
Om medewerkers breder inzetbaar te maken is er veel geïnvesteerd in het opleiden van op en het geven van bijscholingsmogelijkheden voor oop en op. Hierbij ligt voor het op een grote focus op het behalen van een (hogere) bevoegdheid of het behalen van een bevoegdheid in een ander vak. Vanuit het programma OpMaat zullen in 2018 hiervoor studiefaciliteiten beschikbaar gesteld worden.
- **Beperkt aannemen van vaste medewerkers.**
Momenteel mogen alleen vaste contracten worden aangegaan als de vacature niet op een andere manier in te vullen is óf als de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang is. Voordat over wordt gegaan tot het verlenen van een vast contract wordt door het Mobiliteitsbureau nagegaan of er geen verplaatsingskandidaat of een IOO-docent is die deze vacature kan opvullen.
Om (tijdelijke) vacatures aantrekkelijker te maken wordt gekeken naar de mogelijkheden om vacatures bovenschols te clusteren om zo een hogere werktijdfactor te kunnen aanbieden. In de toekomst zal dit structureel moeten gebeuren om medewerkers aan te trekken en te behouden.
- **Individuele maatwerkovereenkomsten.**
Sinds 2015 worden individueel maatwerkafspraken aangeboden aan oudere werknemers die minder behoefte hebben zich verder te ontwikkelen, minder wendbaar zijn en die hebben aangegeven eerder te willen stoppen met werken. Het initiatief voor deze overeenkomsten ligt bij de werkgever.
Per 01-08-2018 gaat een generieke regeling van start. Door deze afspraken hoopt LVO de verplaatsbaarheid te verminderen zodat er ruimte kan ontstaan om (jonge) talentvolle medewerkers een contract aan te bieden.

Ondanks de bovengenoemde maatregelen wordt voor de komende jaren toch verwacht dat er meer personeel in dienst is dan op basis van de inkomstendaling gewenst is. Aanvullende maatregelen zijn daarom nodig zowel voor het op als het oop.

3.9.3 Huisvesting

De krimp en ontwikkelingen op onderwijsgebied vertalen zich in een herijking van de huisvesting. Hiertoe zal de strategische huisvestingsvisie worden geactualiseerd, mede in het kader van de toetsing die gaande is over de onderhoudssituatie van de gebouwen aan de NEN-normen.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

4. Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft tot taak integraal toezicht te houden op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken in de Stichting. De Raad staat het College van Bestuur met raad en advies terzijde. In dat kader is de Raad belast met goedkeuring van de begroting, de jaarrekening, onderwijsbeleid en treasurybeleid. Daarnaast benoemt de Raad van Toezicht op voordracht van het College van Bestuur de externe accountant, die de controle van de jaarstukken van de Stichting verzorgt. De Raad van Toezicht voert 2 keer per jaar een evaluatiegesprek met een afvaardiging van de GMR en een afvaardiging van het Directieoverleg.

In het verslagjaar heeft de Raad van Toezicht vijf keer vergaderd. In deze vergaderingen heeft de Raad gesproken over strategische personeelsplanning waarbij in meer detail is ingegaan op de Generieke LVO-regeling die in 2018 van kracht zal zijn. Het nieuwe masterplan voor het onderwijs van LVO Maastricht is aan bod gekomen, evenals de resultaten die het programma IOO heeft gebracht op de scholen. De sterk aangepaste LVO Beleidsmonitor 2.0 maakt het mogelijk om de kwaliteit van het onderwijs beter in de gaten te houden. Ook een early warning systematiek helpt hierbij. De Raad is op dit onderwerp dan ook verder ingegaan. In het verslagjaar heeft de Raad opnieuw haar goedkeuring gegeven aan de WNT-norm, uitgaande van de berekende complexiteitspunten. Tot slot heeft de Raad uitleg gekregen over de vernieuwde P&C-cyclus en heeft zij een nieuwe accountant benoemd.

De Raad van Toezicht stelt verheugd vast dat de kwaliteit en de ontwikkeling van het onderwijs in 2017 centraal zijn blijven staan in de behandelde onderwerpen. Er is in het verslagjaar een Commissie van Onderwijs ingericht waarin twee leden van de RvT deelnemen. De Commissie van Onderwijs adviseert de RvT over de implementatie van de beleidsvisie van LVO en haar scholen, specifiek waar het de kwaliteit van het onderwijs betreft.

Ook heeft de Raad van Toezicht drie themabijeenkomsten bijgewoond. Tijdens de eerste themabijeenkomst was de Raad van Toezicht te gast bij de Vrije School Parkstad in Heerlen. Vertegenwoordigers van het Vrije School Onderwijs Limburg en de Bernard Lievegoed School uit Maastricht waren ook aanwezig. Doel van de bijeenkomst was om meer te weten te komen over de achtergrond en de inhoud van dit type onderwijs. De tweede themabijeenkomst had als onderwerp het programma OpMaat. De stand van zaken is besproken evenals de rapportage van de zelfevaluatie die gedaan zijn door de scholen. Op 23 oktober 2017 kwam het onderwerp gepersonaliseerd leren (gpl) aan bod tijdens de derde bijeenkomst die plaatsvond op het Stella Maris College in Meerssen. Vertegenwoordigers van enkele LVO-scholen vertelden over hun ervaringen met de verschillende vormen van gepersonaliseerd leren. Enkele leerlingen van LVO Weert vertelden over het Koersonderwijs.

De Raad van Toezicht heeft zich dit jaar bij haar zelfevaluatie door een externe moderator/voorzitter laten begeleiden. Medio december 2017 hebben twee externe adviseurs gesprekken gevoerd met de vijf toezichthouders, de twee bestuurders en de secretaris in het kader van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht (RvT) van LVO. Begin 2018 bespreken zij het rapport met de vijf leden van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht heeft op 13 december 2017 het jaargesprek gevoerd waarin het functioneren van de voorzitter van het CvB is besproken. Op die dag is ook het jaargesprek geweest met het lid van het CvB.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Twee leden van de Raad van Toezicht vormen de auditcommissie, van wie er één voorzitter is. De auditcommissie adviseert gevraagd en ongevraagd de Raad van Toezicht over de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid van de stichting en de door de stichting in stand gehouden scholen. De auditcommissie is gedurende het verslagjaar vijf keer bijeengekomen.

Gedurende het verslagjaar hebben zich enkele wijzigingen in de samenstelling van de Raad van Toezicht voorgedaan. De samenstelling is zoals beschreven bij 5.1.

Meer informatie over:

- de bezoldiging, zie Jaarrekening
- de hoofd- en nevenfuncties, zie 5.1
- het rooster van aftreden, zie 5.1

Overzicht van onderwerpen die in het overleg Raad van Toezicht 2017 of tijdens themabijeenkomsten aan de orde zijn geweest:

Meerjarenperspectief kwaliteit

- Monitoring LVO Beleidsvisie (2013-2020)
- Strategische beleidsplanning
- Strategische personeelsplanning/generieke LVO-regeling (themabijeenkomst)
- Kwaliteitszorg en kwaliteitsbeleid LVO
- Strategische huisvesting

Onderwijskwaliteit

- Kwaliteitsplan LVO-scholen
- Beleidsmonitor 2.0
- Rapportage project IOO-resultaten in de scholen
- Beoordelingen door Inspectie van het Onderwijs
- Onderwijsresultaten LVO-scholen op basis van Inspectiekader
- Trendanalyse slagingspercentages
- Jaarverslag Klachtencommissie 2016
- Programmaplan OpMaat en trendrapportage zelfevaluaties (themabijeenkomst)
- Introductie en kennismaking met onderwijs Vrije School (themabijeenkomst)
- Gepersonaliseerd leren (themabijeenkomst)
- Masterplan LVO Maastricht

Governance

- Reglement en voorzitterschap Commissie Onderwijs RvT
- (Her)benoemingen in (vacatures) RvT
- Voortgang strategische interventies
- Opzet early warning systematiek
- Functioneringsgesprek met voorzitter CvB
- Functioneringsgesprek met lid CvB
- Zelfevaluatie 2017 RvT
- Medezeggenschap
- Centrale Directiestructuur

Bedrijfsvoering

- Managementletter 2016
- Transitiebudget
- Jaarverantwoording en accountantsverslag 2016
- Aanbesteding accountantsdiensten en benoeming accountant
- Auditplan accountant
- Evaluatie beleggingsstrategie
- Evaluatie treasurybeleid
- Herziening treasurystatuut
- Financiële kwartaalrapportages
- Reservebeleid (framework financiële sturing)
- Vernieuwing P&C-cyclus
- P&C-cyclus bedrijfsvoering 2018
- Goedkeuring begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 op 7 december 2017
- Verslagen Auditcommissie 2017
- Afhandeling jaarrekening 2016 - Inspectie van het Onderwijs

5. Samenstelling Bestuur en directie

5.1. Raad van Toezicht

Hieronder vindt u een overzicht van de leden van de Raad van Toezicht, inclusief hun hoofd- en nevenfuncties*

*Bezoldigde functies zijn gemarkeerd met B, onbezoldigde functies zijn gemarkeerd met O

Dhr. dr. J.J. (Jan) Schrijen, voorzitter (vanaf 16 december 2016, 2^e termijn)

Hoofdfunctie:

- Burgemeester Valkenburg aan de Geul (B)

Nevenfuncties:

- Kamerheer van Zijne Majesteit de Koning in Limburg (O)
- lid RvC Vereniging Hendrick de Keyser (O)
- lid Algemeen Bestuur stichting Limburgs Landschap (O)

Mw. mr. C. (Lia) Bode, vice-voorzitter (vanaf 16 september 2017, 2^e termijn)

Hoofdfunctie:

- Directeur-groootaandeelhouder Bode & Partners (B)

Nevenfuncties:

- geen in het verslagjaar

Dhr. prof. dr. G.M.J. (Gerard) Bos, lid (vanaf 16 september 2017, 2^e termijn)

Hoofdfunctie:

- Internist Maastricht UMC+ (B)

Nevenfuncties:

- Voorzitter beleidsadviesgroep Kankeronderzoekfonds Limburg (O)
- CEO CiMaas (B)

Mw C.C. (Ina) Leppink-Schuitema, lid (vanaf 1 januari 2017, 1^e termijn)

Hoofdfunctie:

- Burgemeester Horst aan de Maas (B)

Nevenfuncties:

- lid Raad van Toezicht Stichting Gilde Opleidingen (ROC) Roermond (B)
- lid Raad van Toezicht en Advies NDL (Nederland Distributieland, O)
- lid Raad van Advies Van Maerlant (school voor vmbo) Den Bosch (O)

Dhr. M. J. A. L. (Mark) van Haasteren MA, lid (vanaf 1 januari 2017, 1^e termijn)

Hoofdfunctie:

- Algemeen directeur Q-Park Nederland en Duitsland (B)

Nevenfuncties:

- geen in het verslagjaar

De ouders dragen het nieuwe
onderwijsmodel. Maar zij vinden het ook
spannend.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Het rooster van aftreden van de leden van de Raad van Toezicht is als volgt:

Naam	Datum aantreden Stichting LVO	Datum aftreden/herver- kiezing	Herziene datum/aftreden herverkiezing
Dhr. dr. J. J. Schrijen (voorzitter) - conform artikel 9 lid 8 van de statuten, ook lid RvT dat het bijzonder vertrouwen geniet van de Bisschop van Roermond	01-01-2012	01-01-2016 Herbenoemd in de besloten RvT-vergadering van 14-12-2015 Eveneens in de besloten RvT-vergadering van 14-12-2015 benoemd tot voorzitter m.i.v. 01-01-2017	01-01-2020 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Mw. Mr. C. Bode (vice-voorzitter)	16-09-2013	16-09-2017 Herbenoemd in de RvT-vergadering van 25-09-2017 een nieuwe tevens laatste periode van vier jaar, te weten van 16 september 2017 tot 16 september 2021.	16-09-2021 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Dhr. prof. dr. G.M.J. Bos - conform artikel 10 lid 5 van de statuten, ook lid RvT op voordracht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad	16-09-2013	16-09-2017 Herbenoemd in de RvT-vergadering van 25-09-2017 een nieuwe tevens laatste periode van vier jaar, te weten van 16 september 2017 tot 16 september	16-09-2021 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

		2021.	
Naam	Datum aantreden Stichting LVO	Datum aftreden/herver- -kiezing	Herziene datum/aftreden herverkiezing
Mw C.C. Leppink-Schuitema - conform artikel 10 lid 5 van de statuten, ook lid RvT op voordracht van de gemeenten met openbare LVO-scholen (Maastricht en Heerlen)	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2021 Eénmaal herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Dhr. M. J. A. L. van Haasteren MA	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2021 Eénmaal herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.

5.2 College van Bestuur

De samenstelling van het College van Bestuur van LVO is zoals hieronder beschreven.

Dhr. drs. A. Postema, voorzitter

Nevenfuncties:

- o Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal (B)
- o Lid Algemeen Bestuur Limburgse Werkgevers Vereniging (O)
- o Voorzitter Raad van Commissarissen Chemelot Ventures B.V. (B)
- o Lid Adviesraad Cultuurwetenschappen Open Universiteit (O)

Mevr. M.A.E. van Wegberg, lid

Geen nevenfuncties

Het College van Bestuur besteedt periodiek – als geregeens in de zes weken – aandacht aan zijn eigen functioneren. Dit betreft een appreciatie van de effectiviteit van het eigen functioneren, van het draagvlak en vertrouwen binnen de organisatie en van de relatie met de leden van de centrale directies, de medezeggenschap en de Raad van Toezicht. Tijdens deze bijeenkomsten is er ruimte voor collegiale feedback.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

5.3 Centrale Directie

Mw. H.C. van Wijk MPM, voorzitter Centrale Directie LVO Noord
Dhr. J.H.F. Vossen, lid Centrale Directie LVO Noord (tot 1 augustus 2017)

Dhr. J.A.I.M. Hausmans, voorzitter Centrale Directie LVO Weert (vanaf 1 juni 2017)

Dhr. R.W.M. Janssen, voorzitter Centrale Directie LVO Westelijke Mijnstreek (vanaf 1 augustus 2017)

Dhr. F.J.G.M. Schings, voorzitter Centrale Directie LVO Parkstad
Dhr. P-M. Linssen, lid Centrale Directie LVO Parkstad

Dhr. G.J.H. Beckers, voorzitter Centrale Directie LVO Maastricht
Dhr. J.H.F. Vossen, lid Centrale Directie LVO Maastricht (vanaf 1 augustus 2017)

Mw. drs. J. Lamoré-Meijer, voorzitter Centrale Directie LVO Heuvelland (vanaf 15 maart 2017)

Mw. mr. M.W.H. Feijt-Heijenrath, directeur Bestuursbureau

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSSACCOMPTANTS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSSACQUINTANTS

Jaarrekening 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.1 Balans per 31 december 2017 (na voorstel resultaatverdeling)

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa				
1.2 Materiële vaste activa	78.353.510		73.223.926	
1.3 Financiële vaste activa	<u>8.006.613</u>	86.360.123	<u>8.382.426</u>	81.606.352
Vlottende Activa				
1.4 Voorraden	-		-	
1.5 Vorderingen	7.871.535		12.173.224	
1.6 Effecten	-		-	
1.7 Liquide middelen	<u>41.931.295</u>	49.802.829	<u>42.200.534</u>	54.373.758
Totaal activa		<u><u>136.162.952</u></u>		<u><u>135.980.109</u></u>
Eigen vermogen				
2.1 Eigen vermogen	60.479.417		63.869.433	
Minderheidsbelang derden	<u>-</u>	60.479.417	<u>-</u>	63.869.433
Voorzieningen		20.015.932		18.796.608
Langlopende schulden		6.251.832		6.332.319
Kortlopende schulden		49.415.771		46.981.749
Totaal passiva		<u><u>136.162.952</u></u>		<u><u>135.980.109</u></u>

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.2 Staat van baten en lasten over 2017

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Baten			
3.1 Rijksbijdragen	219.776.796	216.175.678	225.385.044
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2.027.538	1.967.425	2.246.578
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden	-	-	-
3.4 Baten werk in opdracht van derden	-	-	-
3.5 Overige baten	9.179.281	8.869.707	9.377.241
Totaal baten	230.983.615	227.012.810	237.008.863
Lasten			
4.1 Personeelslasten	194.928.553	189.943.345	198.755.520
4.2 Afschrijvingen	7.283.081	7.610.600	7.612.725
4.3 Huisvestingslasten	11.658.274	11.959.017	11.844.202
4.4 Overige lasten	20.170.927	20.540.500	21.884.078
Totaal lasten	234.040.835	230.053.461	240.096.526
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsuitoefening	3.057.220-	3.040.651-	3.087.662-
5 Saldo financiële baten en lasten	332.795-	151.087-	203.600-
Resultaat	3.390.016-	3.191.738-	3.291.262-

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.3 Kasstroomoverzicht over 2017

	2017 €	2016 €
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	3.057.220-	3.087.662-
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	7.283.081	7.612.725
- mutaties voorzieningen	1.219.324	1.318.930
	8.502.404	8.931.655
Veranderingen in vlottende middelen		
- voorraden	4.301.689	4.061.261-
- vorderingen	2.434.022	539.483
- schulden		
	6.735.711	3.521.778-
	12.180.895	2.322.214
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Financiële baten	157.663	281.738
Financiële lasten	490.458-	485.338-
	332.795-	203.599-
	11.848.100	2.118.614
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	12.415.278-	10.589.938-
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2.613	957
(Des)Investerings in financiële vaste activa en effecten	375.813	110.553
	12.036.852-	10.478.428-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing leningen	76.305-	72.341-
Mutatie kortlopende aflossing leningen	4.182-	3.964-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	80.487-	76.305-
	269.239-	8.436.119-
Mutatie liquide middelen		
Beginstand liquide middelen	42.200.534	50.636.653
Mutatie liquide middelen	269.239-	8.436.119-
	41.931.295	42.200.534
Eindstand liquide middelen		

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.4 Toelichting behorende tot de balans

Grondslagen voor de jaarrekening

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, Samenwerkingsbestuur voor bijzonder en openbaar onderwijs (verkorte naam: Stichting LVO) met de statutaire zetel te Sittard, kantoorhoudende Mercator 1, 6130 KW Sittard heeft zonder winstoogmerk ten doel de behartiging en de bevordering van het voortgezet onderwijs.

In de jaarrekening zijn de volgende organisatie-eenheden opgenomen:

Brinnr.	Naam school		
01GL	Sophianum Scholengemeenschap		
02DF	Grotius College	te Gulpen	
02ZR	Bisschoppelijk College Cranendonck	te Heerlen	
05FJ	Emma College	te Weert	
16SL	Sint Janscollege	te Heerlen	
18DD	Philips Van Horne Scholengemeenschap	te Hoensbroek	
18DO	Romboutscollege	te Weert	
19PV	Graaf Huyn College	te Brunssum	
20IS	Stella Maris College	te Geleen	
20KA	Scholengemeenschap Groenewald	te Meerssen/Valkenburg	
20LL	Bouwens Van Der Boijecollege	te Stein	
25FY	Raayland College	te Helden - Panningen	
25GF	Dendron College	te Venray	
26HL	Praktijkschool Terra Nigra	te Horst	
27VG	Porta Mosana College	te Maastricht	
27ZH	Sint-Maartenscollege	te Maastricht	
27ZJ	Bonnefanten College	te Maastricht	
	Bestuursbureau LVO	te Maastricht	
	Servicepunt gemeenschap van scholen Maastricht	te Sittard	
	Het Kwadrant	te Maastricht	
	Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC)	te Weert	1)
	Bernard Lievegoed School (BLS) onderdeel brinnummer 27ZJ	te Maastricht	2)
		te Maastricht	

ad 1) Het Kwadrant te Weert is een zelfstandig functionerende dislocatie te Weert waar onderwijs wordt verzorgd voor het vmbo, het leerweg ondersteunend onderwijs en praktijk onderwijs te Weert. De bekostiging van deze vestiging loopt via de hoofdlocaties in Weert, onder de brinnummers 02ZR en 18DD. De subsidie wordt overgeheveld op basis van het aantal leerlingen dat op Het Kwadrant les krijgt.

ad 2) Het OPDC te Maastricht is een Centrum voor Leerlingzorg en verzorgt thans onderwijs voor leerlingen van de per 1 augustus 2003 gefuseerde VSO St. Michaëlschool (04AQ) met het Stella Maris College (20IS). Daarnaast verleent het OPDC speciale zorg aan leerlingen die op reguliere scholen in de regio Maastricht onderwijs volgen en op specifieke onderdelen nadere zorg behoeven.

Aan de bovengenoemde scholen is een aantal steunstichtingen e.d. verbonden. Geen van deze instanties is een deelneming in de zin van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek, de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen en de Beleidsregels toepassing WNT, waaronder het Controleprotocol WNT.

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herziningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van door derden betaalde bijdragen. Afschrijvingen worden lineair berekend over de netto verkrijgingsprijs op basis van de economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zien er als volgt uit:

	Afschrijvings-	
	duur	percentage
<i>Gebouwen en terreinen</i>		
Nieuwbouw	40 jaar	2,5
Verbouwingen	lineair over resterende levensduur verbouwde schoolgebouw	
Terreinen	0 jaar	0
<i>Inventarissen</i>		
Meubilair	5-15 jaar	6,67 - 20
Audiovisuele hulpmiddelen	4-8 jaar	12,5 - 25
Hard- en software	3-10 jaar	10 - 33,33
Kantoorinventaris	10 jaar	10
Muziekinstrumenten	5-25 jaar	4 - 20
Machines en installaties	5-15 jaar	6,67 - 20

Bij de investeringen geldt een activeringsgrens aan van € 450 per individueel actief.

Gebouwen en terreinen zijn onder te verdelen naar gebouwen en terreinen waarvoor LVO zowel juridische als economische eigenaar is respectievelijk alleen juridische eigenaar. Voor deze laatste is dan de betreffende gemeente de economische eigenaar. Wel heeft LVO voor alle gebouwen en terreinen die zij gebruikt een volledige onderhoudsverplichting.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden), als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan.

Primaire financiële instrumenten

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten)

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardervermindervingsverliezen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardervermindervingsverliezen

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperkte bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds. Voorts wordt er indien van toepassing binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, hetzij tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven.

De volgende voorzieningen zijn getroffen:

- Personeel:
- Spaarverlof VO
 - Kosten arbeidsjubilea
 - WW-uitkeringen
 - Leeftijdsbewust Personeelsbeleid (LPB)
 - Maatwerkafspraken
- Overige:
- Groot onderhoud

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

De voorziening Spaarverlof VO wordt gevormd ter egalisatie van kosten van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen spaarverlof. De voorziening is mede gevormd aan de hand van de daarvoor in de CAO-VO vastgestelde tarieven per gespaard uur.

De voorziening kosten arbeidsjubilea is gevormd ter dekking van toekomstige uitkeringen van 25- en 40-jarige arbeidsjubilea. De hoogte van de voorziening is bepaald op nominale basis van de toekomstige verplichtingen uit hoofde van jubileumuitkeringen voor de komende 10 jaren.

Conform het fiscaal toegestaan, ontvangt elke medewerker bij het 25- resp. 40-jarige ambtsjubileum - zijnde het aantal dienstjaren als ambtenaar - een halve respectievelijk een hele maand brutoloon netto. Voor de bepaling van de toekomstige verplichting wordt een algemene loonindex gehanteerd van 2% per jaar. Voor het 25- respectievelijk 40-jarige dienstjubileum - zijnde het aantal jaren in dienst van Stichting LVO- wordt een nominaal brutobedrag betaald van € 250 respectievelijk € 500. Deze bedragen zijn niet geïndexeerd.

De voorziening LPB wordt gevormd ter egalisatie van kosten van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen Leeftijdsbewust Personeelsbeleid. De voorziening is mede gevormd aan de hand van de daarvoor in de CAO-VO vastgestelde uren.

De voorziening kosten WW-uitkeringen wordt gevormd ter dekking voor de toekomstige WW-verplichtingen die voor (eigen) rekening komen van Stichting LVO.

De voorziening voor maatwerkafspraken wordt gemaakt voor medewerkers van 63 jaar en ouder waarmee de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd op termijn en per datum van de vaststellingsovereenkomst met onbetaald (buitengewoon) verlof en keuzepensioen gaan. De werknemer wordt geacht voor de volledige omvang van het dienstverband ontslag te hebben genomen. Gedurende de periode van buitengewoon verlof zijn uitsluitend het werkgevers- en werknemersdeel van de pensioenpremie voor rekening van werkgever. De pensioenopbouw vindt plaats als ware werknemer steeds in actieve dienst werkzaam gebleven. Betreffende medewerkers zien af van WW-uitkering en bovenwettelijke WW-uitkering.

De voorziening voor groot onderhoud is gevormd ter egalisatie van de kosten van onderhoud van gebouwen en installaties. De onderhoudsverplichting wordt bepaald op basis van actuele Meerjarenonderhoudsplannen (MOP), waarin alle onderhouds- en vervangingsaspecten in aanmerking worden genomen. De lineaire opbouw van de voorziening houdt rekening met de onderhoudsintervallen van de onderscheiden groot onderhoudscomponenten, waarbij de ongeïndexeerde nominale kosten van de groot onderhoudswerkzaamheden als basis dienen.

Kortlopende schulden

Opgenomen schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Personeelsbeloningen/pensioenen

Stichting LVO heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in **aanmerking** komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting LVO.

De verplichtingen welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexceerd, indien en voor zover de dekkinggraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Naar de stand van ultimo december 2017 is de dekkinggraad van het pensioenfonds 104,4% (bron; website www.abp.nl, d.d. 08-03-2018).

De beleidsdekkinggraad bedraagt in 2017 102,2%. Stichting LVO heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting LVO heeft daarom alleen de verschuldigde premie tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease.

Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

De stichting is geen financiële leasecontracten aangegaan.

Operationele leases

Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Eventuele kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de werkelijk betaalde omrekenkoersen.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

1.2 Materiële vaste activa

	1.2.1	1.2.2	1.2.4	
	Gebouwen en terreinen EUR	Inventaris en apparatuur EUR	In uitvoering en voortuit- betalingen EUR	TOTAAL EUR
Aanschafprijs 1 januari 2017	78.927.833	46.999.417	2.553.108	128.480.358
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2017	24.661.160	30.595.273	-	55.256.432
Boekwaarde 1 januari 2017	54.266.673	16.404.144	2.553.108	73.223.926
Investeringen 2017	7.863.977	3.566.972	3.499.643	14.930.592
Desinvesteringen 2017- aanschafprijs	104.218-	1.647.603-	2.515.314-	4.267.135-
Desinvesteringen 2017- afschrijvingen	104.218	1.644.990	-	1.749.208
Afschrijvingen 2017	2.678.818-	4.604.263-	-	7.283.081-
Aanschafprijs 31 december 2017	86.687.592	48.918.786	3.537.437	139.143.815
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2017	27.235.759	33.554.545	-	60.790.304
Boekwaarde 31 december 2017	59.451.833	15.364.241	3.537.437	78.353.510

LVO is juridische eigenaar van gebouwen en terreinen. De gemeentes waarin de gebouwen gelokaliseerd zijn, zijn de economische eigenaren. De investeringen in de gebouwen zijn veelal grotendeels gefinancierd door de gemeentes. De in de balans opgenomen verkrijgingsprijs betreft dus alleen de bijdrage van LVO in de totale investeringen.

De doorgedecentraliseerde gebouwen van het Raayland College vormen een uitzondering.

Hiervan is LVO zowel juridische als economische eigenaar. De boekwaarde ultimo jaar bedraagt € 11,4 miljoen; de WOZ-waarde bedraagt € 19 miljoen.

De uitgaven onder de materiële vaste activa in uitvoering hebben onder ander betrekking op:

Bouw unilocatie Stella Maris Meerssen 3,3 miljoen en diverse kleinen ver/- bouwprojecten.

Investeringen in gebouwen hebben onder ander betrekking op revitalisatie gebouw Philips van Home 5,2 miljoen, activeerbaar onderhoud 1 miljoen en interne verbouwingen voor 1,5 miljoen.

Investeringen in inventaris hebben onder ander betrekking op ICT 2,5 miljoen en leerlingmeubilair 1 miljoen.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

1.3 Financiële vaste activa

Boekwaarde 1 januari 2017	1.3.7	
Investerings/Verstrekkingsen	Overig	
Desinvesteringen/Aflossingen	EUR	
Boekwaarde 31 december 2017	8.382.426	
	-	
	375.813-	
	<u>8.006.613</u>	
toel. 1.3.7 Dit betreft:		
	2017	2016
Gemeenten inzake investeringsbijdragen gebouwen	EUR	EUR
Vordering UWCM	5.773.628	5.886.474
	2.232.985	2.495.953
	<u>8.006.613</u>	<u>8.382.426</u>

Gemeenten

Als gevolg van de waarderingsgrondslag van de 'Gebouwen en terreinen' betreft dit langlopende vorderingen op de gemeenten. Tegenover deze vorderingen staan de langlopende schulden die zijn afgesloten voor de (mede)financiering van de betreffende gebouwen. De van de gemeentes ontvangen jaarlijkse huisvestingvergoedingen worden gedeeltelijk gebruikt ter financiering van de periodieke aflossingen. Over deze vordering wordt geen rente ontvangen.

UWCM

Vanaf 2010 wordt de opleiding voor internationale leerlingen niet langer verstrekt door Stichting LVO doch door het United World College Maastricht (UWCM). Loonkosten en subsidieontvangsten ter zake het voortgezet onderwijs worden echter structureel betaald door respectievelijk ontvangen bij Stichting LVO. Aangezien de loonkosten hoger uitvallen dan de subsidieontvangsten resulteert een vordering in rekening courant ultimo jaar. Afloop op deze vordering geschiedt doordat hogere subsidiebaten worden verkregen als gevolg van een stijgende leerlingaantal, terwijl de loonkosten nagenoeg ongewijzigd blijven. Over deze vordering wordt geen rente ontvangen.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

1.5 Vorderingen

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
1.5.1 Debiteuren		1.328.537		1.384.825
1.5.2 Ministerie OCW		450.000		-
1.5.6 Overige overheden		559.334		4.067.327
1.5.7 Totaal overige vorderingen		869.309		1.915.621
1.5.8 - Vooruitbetaalde kosten	4.684.138		4.823.583	
- Overige	58.990		44.786	
Totaal overlopende activa		4.743.129		4.868.369
1.5.9 Voorzieningen wegens oninbaarheid		78.774-		62.919-
		7.871.535		12.173.224

toel. 1.5.2 In het kalenderjaar 2017 is een vordering Ministerie OCW inzake Maatwerkbekostiging EOA opgenomen.

Er zijn geen vorderingen opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

toel. 1.5.9 Het verloop van de voorzieningen wegens oninbaarheid is als volgt:

Stand per 1 januari
Onttrekking
Dotatie
Stand per 31 december

2017	2016
EUR	EUR
62.919	141.793
42.680-	129.209-
58.535	50.335
78.774	62.919

1.7 Liquide middelen

- 1.7.1 Kasmiddelen
- 1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen
- 1.7.3 Deposito's/spaarrekeningen
- 1.7.4 Kruisposten

2017	2016
EUR	EUR
41.253	37.056
3.292.463	5.494.036
38.597.579	36.503.878
-	165.563
41.931.295	42.200.534

Deze middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 1 januari 2017	Overige mutaties	Resultaat- bestemming 2017 EUR	Stand per 31 december 2017 EUR
2.1.1 Algemene reserve	17.788.014	12.380.271-	3.664.768	9.072.511
2.1.2a Bestemmingsreserve (publiek)	1.742.275	1.000.000	796.117-	1.946.157
2.1.2b Bestemmingsreserve (publiek)	90.377	-	43.890-	46.488
2.1.2c Bestemmingsreserve (publiek)	2.939.185	-	977.518-	1.961.668
2.1.2d Bestemmingsreserve (publiek)	13.888.068	-	4.003.147-	9.884.921
2.1.2e Bestemmingsreserve (publiek)	14.375.000	-	-	14.375.000
2.1.2f Bestemmingsreserve (publiek)	5.906.000	-	226.820-	5.679.180
2.1.2g Bestemmingsreserve (publiek)	800.000	-	-	800.000
2.1.2h Bestemmingsreserve (publiek)	5.794.191	2.859.571	159.284-	8.494.478
2.1.2i Bestemmingsreserve (publiek)	-	6.500.000	-	6.500.000
2.1.2j Bestemmingsreserve (publiek)	-	2.020.700	775.700-	1.245.000
2.1.5 Bestemmingsfonds (privaat)	546.324	-	72.309-	474.015
	63.869.433	-	3.390.016-	60.479.417

- toel 2.1.2a Deze reserve heeft betrekking op lopende (vernieuwings)projecten waarvan nog een deel van de uitgaven in de toekomst gemaakt zullen worden. De projecten die onderhanden zijn hebben onder andere betrekking op elektronische leeromgeving, science lyceum, begaaftheids profielscholen en ontwikkeling onderwijs HAVO / VWO.
- toel 2.1.2b Deze reserve heeft betrekking op het flankerend beleid.
- toel 2.1.2c Deze reserve betreft het saldo resultaten 2013 van de scholen die zal worden gebruikt voor hun individuele doelen.
- toel 2.1.2d Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van het programma Investeren in Ontwikkeling van Onderwijs. Binnen dit project ligt de focus op leren, ontwikkelen en innoveren. Het programma is gestart in 2014 en zal worden afgerond in 2018.
- toel 2.1.2e Dit betreft de kwantificering van geïdentificeerde risico's uit hoofde van het risicomanagement dat in 2015 is uitgevoerd.
- toel 2.1.2f Deze reserve betreft specifieke aanpassingen die zijn benoemd voor afzonderlijke gebouwen.
- toel 2.1.2g Deze reserve is gevormd ter dekking van mogelijke aanspraken die gemeenten kunnen maken voor de overdracht van gebouwen in geval van afstoting.
- toel 2.1.2h Deze reserve heeft betrekking op de Buma gelden die bestemd zijn voor de uitvoering van de strategische huisvestingsvisie
- toel 2.1.2i Deze reserve heeft betrekking op de regeling die bestemd zijn voor de uitvoering van de generieke regeling.
- toel 2.1.2j De verwachte ontwikkeling van het leerlingenaantal zal leiden tot een heroriëntatie van het onderwijsaanbod op de diverse locaties in de regio Parkstad van de Stichting LVO. Deze bestemmingsreserve is gebruikt om vorm te geven aan de genoemde heroriëntatie en de daarvoor noodzakelijk door te voeren transities en samenhangende materiële kosten.
- toel 2.1.5 Per 1 augustus 2007 heeft LVO de activiteiten van de Stichting Raayland College Eigen Middelen overgenomen. Hierbij zijn alle activa en passiva overgenomen. Ten aanzien van het eigen vermogen (€ 722.660) is bedongen dat LVO deze gelden als een geoordeelde reserve ten behoeve van het Raayland College in de balans moet opnemen. Ultimo 2016 bedraagt het saldo € 465.343
- Per 1 augustus 2008 heeft LVO de activiteiten van de Stichting Schoolfonds Bouwens van der Boijecollege overgenomen. Hierbij zijn alle activa en passiva overgenomen. Ten aanzien van het eigen vermogen (€ 423.483) is bedongen dat LVO dit alleen mag inzetten voor onderwijsactiviteiten van het Bouwens van der Boije College. Ultimo 2016 bedraagt het saldo € 80.981

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Voorstel bestemming van het resultaat

Het resultaat over 2017 bedraagt:

3.390.016- negatief

Het resultaat is als volgt verwerkt in de balans:

- Verrekening aan de algemene reserve	8.715.503-
- Mutatie bestemmingsreserve ten behoeve vangemeenschappelijke projecten.	203.883
- Onttrekking bestemmingsreserve kwaliteitsimpuls en evenwichtige leeftijdsopbouw	43.890-
- Onttrekking bestemmingsreserve individuele doelen van de clusters/scholen	977.518-
- Mutatie bestemmingsreserve programma Investeren in Ontwikkeling van Onderwijs	4.003.147-
- Mutatie bestemmingsreserve kwantificering van risico's	-
- Onttrekking bestemmingsreserve achterstallig onderhoud voor afzonderlijke gebouwen	226.820-
- Mutatie bestemmingsreserve overdracht gebouwen	-
- Mutatie bestemmingsreserve Buma gelden	2.700.287
- Mutatie bestemmingsreserve generieke regeling	6.500.000
- Mutatie bestemmingsreserve Transitie cluster parkstad	1.245.000
- Onttrekking aan bestemmingsreserve (private gelden)	72.309-
	<u>3.390.016-</u>

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

2.2 Voorzieningen

Stand per 1 januari 2017
Dotaties
Onttrekkingen
Rentedotatie
Overige mutaties
Stand per 31 december 2017

Kortlopende deel <1 jaar
Langlopende deel >1 jaar

2.2.1 Personeels- voorzieningen EUR	2.2.3 Overige voorzieningen EUR	TOTAAL EUR
9.620.454	9.176.155	18.796.608
2.818.041	1.434.059	4.252.099
2.439.821-	691.798-	3.131.620-
-	-	-
98.844	-	98.844
10.097.517	9.918.415	20.015.932
2.038.000	2.594.756	4.632.756
8.059.517	7.323.659	15.383.176
10.097.517	9.918.415	20.015.932

toel 2.2.1 De personeelsvoorzieningen bestaan uit:

- ADV spaarverlof
- Kosten arbeidsjubilea
- Gespaard verlof LPB (50uur)
- Kosten WW-uitkeringen
- Maatwerkafspraken

Ultimo 2017 EUR	Kortlopend EUR
1.475.189	145.000
2.760.700	327.000
3.476.673	221.000
1.923.190	993.000
461.765	352.000
10.097.517	2.038.000

toel 2.2.3 Onder deze post is de voorziening groot onderhoud opgenomen ter egalisatie van de kosten van cyclisch, planmatig onderhoud van gebouwen en installaties.
Eind 2017 zijn de onderhoudsmeerjarenplanningen geactualiseerd.

2.3 Langlopende schulden

Stand per 1 januari 2017
Aangegane leningen 2017
Aflossingen 2017
Mutatie kortlopend deel leningen
Stand per 31 december 2017

Looptijd: > 1 jaar, <= 5 jaar
Looptijd: > 5 jaar
Rentevoet (gemiddeld)

2.3.3 Krediet- instellingen EUR
6.332.318
-
76.305-
4.182-
6.251.831
368.542
5.883.289
5,43% (Geldt t/m het jaar 2028)

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

2.4 Kortlopende schulden

	2017	2016
	EUR	EUR
2.4.1 Kredietinstellingen	80.487	76.305
2.4.3 Crediteuren	4.271.412	5.540.616
2.4.4 OCW/LNV	348.519	348.519
Loonheffing	6.084.527	6.424.787
Omzetbelasting	6.027	2.217
Premies sociale verzekeringen	2.046.439	2.087.813
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	8.136.993	8.514.816
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	2.336.401	2.070.644
2.4.9 Overige kortlopende schulden	3.355.070	1.788.047
Vakantiegeld- en dagen	8.150.000	8.376.017
Vooruitontvangen subsidies OCW geoormerkt	770.807	1.151.290
Vooruitontvangen subsidies OCW niet-geoormerkt	15.988.352	13.299.922
Vooruitontv. ouderbijdragen	1.816.830	1.838.001
Overige	4.160.901	3.977.574
2.4.10 Overlopende passiva	30.886.889	28.642.803
	49.415.771	46.981.750

toel 2.4.4 Onder deze post is schuldpositie opgenomen betreffende subsidie Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten en prestatiesubsidie voor voortgezet onderwijs, nog te verrekenen ultimo 2016 voor € 269. In de jaarrekening van 2016 is hier een schuldpositie opgenomen, te veel ontvangen subsidie maatwerkbekostiging voor een bedrag van € 348.250.

Er zijn geen schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking uitgevoerd/aferend nog af te ronden
	Kenmerk	Datum		
Lerarenbeurs	Diversen	2016/17	EUR 1.082.098	X
Lerarenbeurs	Diversen	2017/18	EUR 826.674	
Lente-zomerschool	702197-1	2015	EUR 13.000	
Lente-zomerschool	LENZO17158/1185776	2017	EUR 56.000	
Zij-instroom	550497-1	2013	EUR 20.000	
Zij-instroom	645538-1	2014	EUR 80.000	
Zij-instroom	857664-1	2017	EUR 20.000	
Doortroomprogramma vmbo-havo / vmbo-mbo	DHAVO17089	2017	EUR 14.000	
Korte opleidingstrajecten VMBO-leraren	KOVL17134	2017	EUR 31.180	
Korte opleidingstrajecten VMBO-leraren	KOVL17015	2017	EUR 18.254	
LerarenOntwikkelfOnds	LOF16-0363-1198	2017	EUR 66.672	X
			2.227.878	2.227.878

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A Aflopend ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum			
Maatwerkbekostiging EOA		2016	EUR 348.250	EUR -	EUR 348.250
Maatwerkbekostiging EOA		2017	EUR 450.000	EUR -	EUR 450.000
Bestrijding voortijdig schoolverlaten en regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC 39) verlenging	OND/ODB-2015/16923 U	2015	EUR 1.700.000	EUR 1.699.731	EUR 269
			1.598.250	1.699.731	101.481

* Het totaal bedrag van € 348.519 (€ 348.250 + € 269) is op de balans als schulden OCW onder rubriek 2.4.4 lopende schulden OCW/LNV opgenomen.
 ** Het totaal bedrag van € 450.000 is op de balans als vordering OCW onder rubriek 1.5.2 Vordering Ministerie OCW opgenomen.

Jaarverantwoording 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

G2.B Doordopend ultimo verslagjaar		Omschrijving		Toewijzing		saldo	Ontvangen t/m	Lasten in	Totale lasten	Saldo nog te besteden
				Kenmerk	Datum	Bedrag	verslagjaar	verslagjaar	31-12-2017	ultimo verslagjaar
Versterking samenwerking lerarenopleiding en scholen *		2013-2016		LERO V 020	2013-2016	EUR 520.000	EUR 520.000	EUR 149.896	EUR 452.530	EUR 67.470
		2013-2016		LERO V 021	2013-2016	EUR 520.000	EUR 520.000	EUR 202.408	EUR 477.138	EUR 42.862
						EUR 1.040.000	EUR 1.040.000	EUR 352.304	EUR 929.668	EUR 110.332

* Conform ingediende eindrapportage en de brief van Dienst Uivoering Subsidies aan Instellingen "Terugkoppeling eindverslag Lero V-020" kenmerk 1324846

** Conform ingediende eindrapportage en de brief van Dienst Uivoering Subsidies aan Instellingen "Terugkoppeling eindverslag Lero V-021" kenmerk 1324849

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Claims

Er zijn geen claims tegen LVO ingediend, die een nadelige invloed van betekenis zullen hebben op de financiële positie van de stichting.

Vordering OCW

Tegen de achtergrond van het in 2009 verschenen rapport van de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen (Commissie Don) en de aangekondigde bezuinigingen in de bekostiging van het onderwijs beraadde het college van bestuur zich over risico's en toekomstige ontwikkelingen. In dit licht is besloten om de 'fictieve' vordering op het ministerie van OCW niet langer in de balans op te nemen, maar te vermelden als 'niet uit de balans blijvende vordering'. De vordering ultimo 2017 zou € 12,9 miljoen hebben bedragen (ultimo 2016: € 13,1 miljoen).

Meerjarige financiële verplichtingen

Algemeen

Het contract terzake de levering van lesmaterialen, inclusief eventuele handling, loopt in 2018 af. Nieuwe verplichtingen worden aangegegaan op een nieuw Europees aan te besteden contract, gunning is voorzien per 1 mei. Begin 2013 zijn licentieovereenkomsten aangegaan voor ERP P en F met een contractduur voor onbepaalde tijd, de minimumtermijn van 5 kalenderjaren verloopt in 2018. De contractwaarde bedraagt jaarlijks circa € 0,22 miljoen. Maart 2009 is een contract afgesloten voor repro (kopieën en prints) met een initiële looptijd tot eind 2018. De in het contract opgenomen verlengingsoptie is geëffectueerd waardoor de looptijd met 5 jaar is verlengd. De contractwaarde bedraagt jaarlijks gemiddeld € 1,2 miljoen. In voorgaande jaren zijn, via Europese aanbestedingstrajecten tot stand gekomen, doorlopende jaarcontracten afgesloten voor schoonmaak en verbruikstarieven gas/energie voor alle scholen. De betreffende contracten kunnen met inachtneming van een opzegtermijn van enkele maanden worden beëindigd. De jaarverplichting bedraagt respectievelijk circa € 3 miljoen en € 2 miljoen. Inzake afvalverwerking, mobiele telefonie, AV-middelen en ICT-werkplekken zijn eveneens contracten afgesloten n.a.v. Europese aanbestedingstrajecten. Het contract afvalverwerking loopt medio 2018 af en zal opnieuw Europees aanbesteed worden. De jaarverplichting is € 0,25 miljoen. Het contract mobiele telefonie loopt tot medio 2018, maar kan nog met 2x 1 jaar verlengd worden. De jaarverplichting is 0,1 miljoen. De contracten AV-middelen (3 leveranciers) zijn raamovereenkomsten met een maximale looptijd t/m 2018, er is geen afnameverplichting. De contracten ICT-werkplekken (3 percelen) zijn raamovereenkomsten waarop afgeroepen kan worden er is geen afnameverplichting. De contracttermijn loopt tot medio 2019. Voor ICT-beheer is in 2018 middels een Europese aanbesteding een contract gesloten met een initiële looptijd van 5 jaar. De totale contractwaarde over de looptijd is 1,7 miljoen. Inzake regulier en preventief onderhoud zijn er per cluster diverse contracten afgesloten met een looptijd tot einde 2018. Deze contracten worden in 2018 opnieuw aanbesteed. De contractwaarde wordt bepaald door de MOP-werkzaamheden. Scholen sluiten afzonderlijk veelal doorlopende jaarcontracten af (b.v. huur van sportzalen etc.). De hiermee gemoeide bedragen zijn relatief gering.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Bouw-/groot onderhoudsprojecten

Middels een Meervoudig Onderhandse Aanbesteding is een nieuw-/verbouwtraject van SG Stella Maris Meerssen aanbesteed. Voor de realisatie hiervan heeft Stichting LVO, als door de gemeente aangewezen bouwheer, een Design- & Build overeenkomst gesloten met Smeets Bouw voor een bedrag van € 5.746.267,- incl. BTW. Stichting LVO heeft hiertoe met de Gemeente Meerssen een prestatieovereenkomst gesloten voor € 3.500.000,- incl. BTW.

Huur kantoorruimte

Het door de centrale organisatie afgesloten huurcontract voor kantoorruimte te Sittard is medio 2016 verlengd met een periode van 5 jaar (tot en met 30 juni 2022). De jaarlijkse huurlast bedraagt circa € 210K.

United World College Maastricht

De leden van de Coöperatieve Vereniging United World College Maastricht (de Cooperatie), waaronder Stichting LVO, zijn overeengekomen dat resultaten van de Cooperatie ten laste/gunste van de ledenrekeningen mogen worden gebracht. LVO verwerkt deze verrekening van positieve/negatieve resultaten niet in haar jaarrekening.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire Zetel	Code activiteiten
Stichting Steunfonds scholengemeenschap Don Bosco	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Steunfonds Albert Schweitzer Scholengemeenschap	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Steunfonds St. Anna	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Boekenfonds Sint-Janscollege	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Dendron College Eigen Middelven	Stichting	Horst	4 - Overig
Stichting Boekenfonds Emmacollege	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Steunfonds Bonnefanten College	Stichting	Maastricht	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Parkstad e.o VO-31.06	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Maastricht e.o VO-31.05	Stichting	Maastricht	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Westelijke Mijnstreek VO-31.04	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband VO Weert, Nederweert en Cranendonck	Stichting	Weert	4 - Overig
Stichting Beheer Centrale Dienst Samenwerkingsverband VO-SVO Noord-Limburg	Stichting	Venlo	4 - Overig
Vereniging United World College Maastricht in coöperatief verband (U.A.)	Vereniging	Maastricht	4 - Overig

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Financiële instrumenten

Algemeen

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de stichting blootstelt aan rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de stichting een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de stichting te beperken.

Kredietrisico

De stichting loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, overige vorderingen en liquide middelen. Het kredietrisico dat de onderneming loopt concentreert zich voornamelijk op de uitgegeven lening aan UWCM, debiteuren en overige vorderingen

Renterisico en kasstroomrisico

De stichting loopt renterisico over de rentedragende schulden. Voor de vast rentende leningen bestaat een reële waarde risico. De stichting gebruikt geen afgeleide instrumenten om het renterisico af te dekken.

Liquiditeitsrisico

De stichting bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het bestuur ziet erop toe dat voor de stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar is.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.5 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten

3.1 Rijksbijdragen

- 3.1.1 Rijksbijdrage OCW
 - Geoormerkte OCW subsidies
 - Niet-geoormerkte OCW subsidies
- 3.1.2 Overige subsidies OCW
- 3.1.4 Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV

2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
212.371.940	201.468.108	213.562.943
1.159.315		2.702.109
4.890.058		7.805.568
6.049.373	13.436.015	10.507.677
1.355.484	1.271.555	1.314.424
219.776.796	216.175.678	225.385.044

toel 3.1.1 Van de gerealiseerde Rijksbijdrage OCW heeft € 5,6 miljoen betrekking op de Maatwerkbekostiging EOA.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

- 3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies - overige
- 3.2.2 Overige overheidsbijdragen

2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
1.925.699	1.921.800	2.080.584
101.839	45.625	165.993
2.027.538	1.967.425	2.246.578

3.5 Overige baten

- 3.5.1 Verhuur onroerende zaken
- 3.5.2 Detachering personeel
- 3.5.4 Sponsoring
- 3.5.5 Ouderbijdragen
- 3.5.6 Opbrengst materialen/leermiddelen
- 3.5.6 Diverse personele opbrengsten
- 3.5.6 Omzet kantine-afdelingen
- 3.5.6 Overige

2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
247.704	282.200	239.430
1.328.767	936.200	1.000.783
4.000	1.500	4.000
4.345.214	4.519.675	4.829.675
1.567.159	1.933.082	1.990.974
1.607.880	1.135.150	1.221.735
78.558	61.900	90.643
9.179.281	8.869.707	9.377.241

4.1 Personeelslasten

- Brutolonen en salarissen
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- 4.1.1 Lonen en salarissen
 - Mutaties personele voorzieningen
 - Personeel niet in loondienst
 - Overig
- 4.1.2 Overige personele lasten
- 4.1.3 Af: Uitkeringen

2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
138.171.305		144.152.800
18.012.444		18.363.746
20.861.835		18.042.160
177.045.583	173.834.100	180.558.706
2.818.041	2.235.300	3.130.793
3.651.648	1.782.200	4.080.296
12.933.702	12.741.445	12.278.197
19.403.391	16.758.945	19.489.286
1.520.421-	649.700-	1.292.472-
194.928.553	189.943.345	198.755.520

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

toel 4.1.1 De gemiddelde personele bezetting kan als volgt weergegeven:

	2017 FTE	2016 FTE
Directie	126	131
Onderwijzend personeel	1.873	1.956
Onderwijs ondersteunend personeel	502	517
	<u>2.501</u>	<u>2.604</u>
	123	112
Waarvan vervangers	2.378	2.492
Bezetting exclusief vervangers		

4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

	2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
4.2.2 Materiële vaste activa	7.283.081	7.610.600	6.883.227
Bijzondere waardevermindering materiële vaste activa	-	-	729.498
	<u>7.283.081</u>	<u>7.610.600</u>	<u>7.612.725</u>

4.3 Huisvestingslasten

	2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
4.3.1 Huur	1.648.923	1.782.217	1.516.179
4.3.2 Verzekeringen	27.922	36.000	36.977
4.3.3 Onderhoud	1.951.212	2.026.800	2.303.108
4.3.4 Energie en water	2.470.222	2.719.100	2.699.216
4.3.5 Schoonmaakkosten	3.531.600	3.583.000	3.656.010
4.3.6 Heffingen	215.885	219.600	222.855
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	1.434.059	1.430.800	1.590.228
4.3.7 Vrijval onderhoud inzake vervallen of verschuiven onderhoud	-	-	644.133-
4.3.8 Overige	378.452	161.500	463.762
	<u>11.658.274</u>	<u>11.959.017</u>	<u>11.844.202</u>

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

4.4 Overige lasten

	2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	5.145.305	5.288.947	5.271.635
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	8.441.860	8.132.333	9.183.007
4.4.4.1 Activiteiten, e.d. leerlingen	4.268.192	4.321.175	4.716.592
4.4.4.2 Overige	2.315.570	2.798.045	2.712.844
Totaal	20.170.927	20.540.500	21.884.078

In de begroting 2017 was een totaalbedrag ad € 1 miljoen gereserveerd voor schooloverstijgende (onderwijsvernieuwend) projecten. De looptijd van deze projecten kan over de jaargrens heenlopen. Ter zake deze projecten, inclusief die welke overliepen uit het verleden, is in totaal circa € 0,8 miljoen uitgegeven in 2017. Deze uitgaven zijn toegerekend aan de betreffende kostensoorten terwijl in de begroting één bedrag is opgenomen bij de 'Overige lasten'.

De gerealiseerde kosten zijn als volgt verdeeld in de jaarrekening:

- 4.1 Personele lasten	321.617
- 4.2 Afschrijvingslasten	301.577
- 4.3 Huisvestingslasten	-
- 4.4 Overige lasten	172.923
	<u>796.117</u>

5 Financiële baten en lasten

	2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
5.1 Rentebaten	157.663	349.150	281.738
5.4 Overige opbrengsten financiële vaste activa	-	-	-
5.5 Rentelasten - dotatie voorzieningen	-	-	-
5.5 Rentelasten - langlopende leningen	346.121-	346.287-	350.129-
5.5 Rentelasten - overige	144.337-	153.950-	135.209-
Totaal	332.795-	151.087-	203.600-

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

A.1.10 Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van de accountant (exclusief BTW) zijn ten laste gebracht van Stichting LVO, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW.

	2017	2016
	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening	60.000	125.500
Andere controleopdrachten	6.625	17.253
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Andere niet controlediensten	-	-
	<u>66.625</u>	<u>142.753</u>

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

WNT-verantwoording 2017 Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs is € 181.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	A. Postema Voorzitter College van Bestuur	R.K.M. Bontekamp Lid College van Bestuur	M.A.E. van Wegberg Lid College van Bestuur
Functie(s)	Bestuur		
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1		1
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	181.000	181.000	181.000
Bezoldiging			
Beloning	162.430		133.696
Belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn	18.139		17.066
Subtotaal	180.569	0	150.761
Δ Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	180.569	0	150.761
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/10	1/10 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1	1	1
Bezoldiging 2016			
Beloning	163.661	131.239	33.407
Belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn	15.338	12.752	3.625
Totaal bezoldiging 2016	178.999	143.991	37.032
Individueel WNT-maximum 2016	179.000	149.575	45.118

Jaarverantwoording 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrum
ONDERWIJSACCOUNTANTS

**STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS:
JAARVERANTWOORDING 2017**

Toezichthoudende topfunctionarissen

	H. Schreuder	J.J. Schrijen	A.A.G.A.M. Janssen	C. Bode	G.M.J. Bos	C.C. Leppink - Schuttena	M.J.A.L. van Haasteren
<i>bedragen x € 1 (exclusief RTW)</i>							
Functie(s)	Voorzitter Raad van Toezicht "uit functie"	Voorzitter Raad van Toezicht 1/1 - 31/12	Lid Raad van Toezicht "uit functie"	Lid Raad van Toezicht 1/1 - 31/12	Lid Raad van Toezicht 1/1 - 31/12	Lid Raad van Toezicht 1/1 - 31/12	Lid Raad van Toezicht 1/1 - 31/12
Duur dienstverband in 2017	27.150	27.150	18.100	18.100	18.100	18.100	18.100
Individueel WNT-maximum							
Bezoldiging		8.678	0	5.785	5.785	5.785	5.785
Beloning	0	-	-	-	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	5.785	5.785	5.785
Beloningen betaalbaar op termijn	0	8.678	0	5.785	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-	-	-	-
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	8.678	0	5.785	5.785	5.785	5.785
Totaal bezoldiging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Motivering t.d. dienstoverschijding:							
Gegevens 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		
Duur dienstverband in 2016							
Bezoldiging 2016	8.678	5.906	5.785	5.785	5.785	-	-
Beloning	-	-	-	-	-	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	8.678	5.906	5.785	5.785	5.785	17.800	17.800
Totaal bezoldiging 2016	26.850	17.800	17.800	17.800	17.800	17.800	17.800
Individueel WNT-maximum 2016							

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In het verslagjaar zijn geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen gedaan.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

ONDERWIJSACCOUNTANTS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Overige gegevens 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSSACQUANTANTS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Vaststelling en ondertekening jaarverantwoording 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSSACCOMPTANTS

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Vaststelling en ondertekening van de Jaarverantwoording 2017

Ingevolge het bepaalde in artikel 15, lid 2, juncto lid 4, van de statuten van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, heeft het College van Bestuur van de stichting in de vergadering van 16 mei 2018 het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de stichting voornoemd, vastgesteld.

Sittard, 16 mei 2018
Het College van Bestuur van de
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

drs. A. Postema, voorzitter

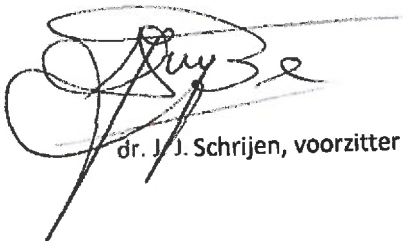

M.A.E. van Wegberg lid

Ingevolge het bepaalde in artikel 15, lid 4, van de statuten van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, heeft de Raad van Toezicht van de stichting in de vergadering van 11 juni 2018 het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de stichting voornoemd, goedgekeurd.

Sittard, 11 juni 2018

De Raad van Toezicht van de
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

dr. J. J. Schrijen, voorzitter

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

A. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs te Sittard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2017;
- (2) de staat van baten en lasten over 2017; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 11 juni 2018

Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder de eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Jaarverslag 2017

Kwalitatief goed
onderwijs, met de
focus op de eigenheid
van ieder kind

Leeswijzer

Dit jaarverslag is bedoeld als verantwoording aan toezichthoudende instanties, allen die belang hebben bij een goed functioneren van Stichting kom Leren, en overige belangstellenden. We leggen hierin verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten.

Het jaarverslag bestaat uit twee delen:

- het bestuursverslag;
- de jaarrekening inclusief accountantsverklaring.

In het bestuursverslag rapporteren we over onderwerpen als de organisatie in het algemeen, onderwijs, personeel en huisvesting. In de jaarrekening behandelen we de financiële aspecten van de organisatie.

Dit verslag is te vinden op www.kom-leren.nl.

Eventuele reacties ontvangen wij graag op info@kom-leren.nl.

Deel A: Bestuursverslag

Inhoudsopgave Deel A Bestuursverslag

1. Voorwoord van het College van Bestuur	4
2. Organisatie	6
3. Onderwijs	12
4. Personeel	20
5. Facilitair	25
6. Governance	27
7. Communicatie	29
8. Raad van Toezicht	30
9. Medezeggenschap.....	33
10. Financiën	34
11. Continuïteitsparagraaf	41

1. Voorwoord van het College van Bestuur

Terugblikkend op het jaar 2017 mogen we stellen dat het een jaar was waarin de ingeslagen weg uit 2016 met succes en resultaat is voortgezet. Op veel fronten hebben we diverse uitdagingen met goed gevolg opgepakt. We zijn vrijwel geheel in control gekomen, niet alleen op het gebied van de financiën en de bedrijfsvoering, maar vooral ook op het gebied van organisatie, samenwerking, onderwijs, formatie en personeelsbeleid en de omgeving van kom Leren!

In onze financiële structuur is een sterke verbetering doorgevoerd, met als gevolg dat we steeds beter in staat zijn om de scholen adequaat te ondersteunen bij het opstellen van begrotingen. Formatie en financiën zijn zodanig aan elkaar gekoppeld dat onmiddellijk zicht is op de effecten van personele mutaties en de gevolgen van leerlingendaling of -stijging. Omdat we in control zijn, en er zicht is op de risico's die we als stichting lopen, kunnen we onze investeringen beter plannen. In 2016 is een strakke begroting opgesteld voor 2017. Gaandeweg 2017 werd duidelijk dat daardoor ruimte ontstond voor het schooljaar 17-18. Waar nodig konden we deze ruimte opzoeken en inzetten op kwaliteitsverbetering van de personele organisatie, de leeromgeving en de huisvesting van onze scholen. Daarnaast zijn mede op initiatief van de Raad van Toezicht voor een periode van 4 jaar ruimschoots middelen vrijgemaakt voor onderwijskundige vernieuwing. Deze uitdaging zullen we zowel op stichtingsniveau als op schoolniveau oppakken en krijgt in 2018 verder vorm.

De krapte op de arbeidsmarkt voor onderwijzend personeel is in 2017 significant toegenomen. Derhalve hebben we tijdig ingezet om de beschikbare formatie maximaal te benutten door het aannemen van veel nieuw personeel. Dit was geen eenvoudige klus, maar toch is het gelukt om in verschillende tranches een grote groep nieuwe jonge collega's op te nemen in onze gelederen, een belangrijke onderwijskundige impuls voor vele scholen naast het gevolg dat ook de gemiddelde leeftijd daalde.

Wat als een bijzondere prestatie van al onze scholen genoemd mag worden is het feit dat niet één jaargroep naar huis is gestuurd omdat een leerkracht niet kon worden vervangen. Dit betekende echter wel dat er een behoorlijke wissel werd getrokken op de individuele schoolorganisaties en de ambulante tijd van het personeel en de directeuren.

We zien signalen dat de krapte op de arbeidsmarkt eerder toe- dan afneemt. Het zal voor het bestuur, directeuren en personeel ook het komende jaar een uitdaging zijn om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen, waarbij wij hopen dat ook ons ministerie haar rol hierin zal nemen. Als stichting hebben we al een voorzorgsmaatregel genomen door het instellen van een zogenaamde eigen structurele vervangerspool. In de praktijk bleek echter ook dat deze snel wordt uitgeput!

We zitten in de laatste fase van ons strategisch beleidsplan. Over de realisatie van de doelen merken we op dat op stichtingsniveau de ontwikkeling enigszins stagneerde. Oorzaken die hiervoor genoemd mogen worden zijn: het uit dienst treden van meerdere directeuren met een kartrekkersrol in het SBP met als gevolg de benoeming van nieuwe directeuren, de ervaren noodzaak voor een focus op het verder in control brengen van de organisatie, en de conclusie dat de geformuleerde ambities nog niet geheel pasten binnen het ontwikkelingsstadium waarin we ons bevonden.

De uitdaging voor het jaar 2018 is dan ook om te komen tot een nieuw strategisch

beleidsplan, waarin met name het aansluiten bij de ontwikkeling van de scholen, concretisering van doelen en een realistische planning prominente aandachtspunten zullen zijn. We willen bij dit onderwerp niet nalaten om op te merken dat op schoolniveau vanuit de jaarplannen en de schoolevaluaties wel degelijk duidelijk voortgang is gegeven aan het realiseren van de doelstellingen.

De Onderwijskwaliteit van onze scholen is overwegend als goed te kwalificeren. In 2017 bezocht de Inspecteur van Onderwijs acht scholen in het kader van het reguliere inspectietoezicht. De kwalificaties voor het merendeel van de scholen was goed, een paar scholen kregen een voldoende, maar hadden wel al het perspectief op een doorloop naar goed.

Ook in 2017 stelden de scholen in het kader van kwaliteitsverbetering een zelfevaluatie (het zogenaamde kwinklerenverslag) op en werden zij door collega's gevisiteerd. Het komende jaar zal het kwaliteitsbeleid en de doorontwikkeling ervan een behoorlijke uitdaging vormen. Bij de totstandkoming van het nieuwe strategisch beleidsplan zal hiervoor dan ook bijzondere aandacht worden gevraagd.

Er werd ook gestart met het onderzoek "heroverweging van de directiestructuur", en daaraan gekoppeld het onderzoek naar de noodzakelijke inrichting van de ondersteunende organisatie die daartoe behoort. Het doel hiervan is om directeuren en hun teams nog meer in de gelegenheid te stellen zich vooral te richten op de onderwijskundige ontwikkeling van de school, en de hoofdrol van de directeuren met betrekking tot het op dit doel gerichte personeelsbeleid te verstevigen. In 2018 worden de besluiten die moeten leiden tot de herinrichting van de organisatie aan een zorgvuldig besluitvormingsproces onderworpen.

Onderwijshuisvesting heeft ook een verdere impuls gekregen. Meerdere schoolgebouwen hebben een aanzienlijke update gekregen: IKC Dynamiek, BS Op de 10 Bunder, BS De Den. Met de gemeente Eijsden-Margraten is verder gewerkt aan één convenant waarin alle afspraken met betrekking tot de onderwijsgebouwen samenkomen. Met de gemeente Maastricht is verdere invulling gegeven aan het Integraal Huisvesting Plan en is de concretisering middels een voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw van IKC ZieZo, de samenvoeging van OBS De Kring en OBS De Perroen in een nieuw gebouw, gestart. Met de gemeente Valkenburg aan de Geul wordt gesproken over de vernieuwing van OBS Berg.

Tot slot willen we alle geledingen danken voor hun constructieve bijdrage en inzet. We willen niet nalaten om een speciaal woord van dank aan ons personeel uit te spreken, vooral voor de bijdrage die zij dagelijks vol overgave leveren ten behoeve van de ontwikkeling van alle aan ons toevertrouwde kinderen!

Het College van Bestuur

2. Organisatie

Stichtingsinformatie

Stichting kom Leren
 Oranjeplein 201
 6224 KV Maastricht
 Telefoon: 043-4100300
 E-mail: info@kom-leren.nl
 Website: www.kom-leren.nl
 Bestuursnummer: 42669
 KvK-nummer: 59649097
 IBAN: NL69RABO0158442202

Juridische structuur

De Stichting kom Leren is als stichting begin 2014 ontstaan uit een fusie tussen Stichting jong Leren, een organisatie voor openbaar en algemeen bijzonder primair onderwijs in Zuid-Limburg, en SKO-Mergelland, een organisatie voor katholiek primair onderwijs in het Heuvelland. Op dit moment telt de stichting 20 basisscholen in de gemeentes Maastricht, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Meerssen en Valkenburg a/d Geul. Stichting kom Leren heeft ongeveer 300 personeelsleden in dienst en biedt onderwijs aan meer dan 3500 leerlingen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 59649097. Stichting kom Leren kent een Raad van Toezicht en een College van Bestuur. Het College van Bestuur vormt het (dagelijks) bestuur van Stichting kom Leren. Van kracht zijn de geldende wet- en regelgeving, de statuten van de stichting en het reglement van de Raad van Toezicht.

Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in de besturing van de rechtspersoon de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de doelrealisatie van de rechtspersoon zoals die door het bestuur wordt verwekelijkt. De remuneratiecommissie bestaande uit de voorzitter en een lid van de Raad van Toezicht voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de leden van het College van Bestuur, conform de hiervoor in de stichting geldende procedure.

Het toezicht richt zich op de strategie en het beleid op korte, midden en lange termijn.

De functies van het toezicht zijn:

1. het bewaken van de doelstelling(en) van de Stichting;
2. het borgen van de waarde van de materiële en immateriële eigendommen van de Stichting;
3. het controleren of het College van Bestuur handelt naar, in en vanuit het belang van de Stichting;
4. het vragen om verantwoording door het College van Bestuur;
5. het toezien op correcte aanwending van de middelen;
6. het bevorderen dat het College van Bestuur voldoende doordacht en zorgvuldig handelt;
7. het bewaken van maatschappelijke doelen, zelf verkozen of vanwege de overheid.

De Raad van Toezicht fungeert tevens als een klankbord voor het College van Bestuur door mee te denken en door zijn ervaring, kennis en kunde daartoe ter beschikking te stellen. De voorzitter van de Raad van Toezicht fungeert als communicatiepartner voor het College van Bestuur. De relatie tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur wordt versterkt door regelmatig contact tussen de voorzitters van beide organen.

Bestuur

De centrale leiding en het dagelijks bestuur van de stichting is in handen van het tweehoofdige College van Bestuur, dat bestaat uit een voorzitter en een lid.

Het College van Bestuur bestaat op 31 december 2017 uit:

naam	functie
dhr. mr. Peter Groos	voorzitter
dhr. Johan Linckens	lid

Scholen, directeuren, leerlingenaantallen

De scholen die onder de stichting ressorteren, hebben alle een directeur. Dat wil zeggen dat de directeur verantwoordelijk is voor alle relevante beleidsterreinen en zorg draagt voor afstemming met, en verantwoording afleggen aan het College van Bestuur. De directeuren vergaderen wekelijks in het Directie Overleg.

Hieronder onze scholen met hun directeuren op 31 december 2017 en de leerlingenaantallen op de peildatum 1 oktober 2017.

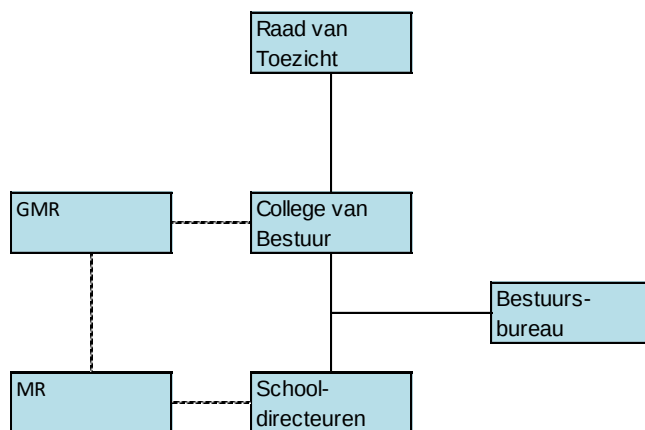
school	directeur	leerlingen
OBS Berg	dhr. Frans Hellenbrand	222
OBS Binnenstad	mw. Desirée Jorissen	225
OBS Broekhem	dhr. Frans Hellenbrand	117
OBS De Bundeling	mw. mr. Astrid Claessens	140
BS De Cramignon	mw. Marie-José Duijsings	217
BS De Den	mw. Jessica Schuil	164
IKC Dynamiek	mw. Desirée Jorissen	164
BS St Gertrudis	mw. Jessica Schuil	74
BS St Jozef	dhr. Joop Vinck	67
BS De Keerkring	dhr. Roger Frijns	206
OBS De Kring	dhr. Roel Scholten	189
BS St. Martinus	mw. mr. Astrid Claessens	184
BS Maurice Rose	mw. Karien Schaffrath	268
ABB Nutsschool	dhr. Jeroen Thijssen	205
BS Op de Tien Bunder	mw. Karien Schaffrath	177
OBS De Perroen	mw. Lineke de Kruijf	174
ABB De Poort	mw. Vivian Lenssen (wnd.)	137
OBS De Regenboog	dhr. Jeroen Thijssen	123
OBS De Spiegel	dhr. Peter Otermans	155
ABB Tangram	mw. Christel Houwen	325
		3533

In 2017 hebben mevrouw Daniëlle Andrien (Beleidsmedewerker Onderwijs en Interim-Directeur van BS De Keerkring) en de heer Peter Houwen (Directeur van ABB Nutsschool en

OBS De Regenboog) afscheid genomen van onze stichting. Daarnaast hebben ook in het bestuursbureau enkele mutaties plaatsgevonden.

Organogram

In vogelvlucht zag de organisatie van Stichting kom Leren er ultimo 2017 als volgt uit:

Missie en visie

De missie en visie van Stichting kom Leren maken integraal onderdeel uit van het strategisch beleidsplan.

Stichting kom Leren biedt onderwijs en opvoeding in een palet van katholieke, openbare en algemeen-bijzondere scholen voor primair onderwijs. Deze scholen zijn te vinden in de gemeenten Maastricht, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen en Valkenburg. Bij het uitvoeren van deze maatschappelijke taak richt de organisatie zich naar de volgende uitgangspunten:

* Wij beschouwen talentontwikkeling als onze opdracht

Stichting kom Leren gaat ervan uit dat kinderen voortdurend en op verschillende manieren leren. Het onderwijs wordt zo ingericht dat het daarop inspeelt. De scholen bieden een rijke, boeiende, uitdagende en stimulerende leeromgeving. Het kind, zijn ontwikkelingsmogelijkheden en zijn leerstijlen staan centraal bij het aanbieden van het onderwijs dat het beste past. Het doel is de kinderen, door hun cognitieve, sociaal-emotionele en creatieve talenten te ontwikkelen, te brengen tot evenwichtige persoonlijkheden, die met zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsbesef hun plaats in de samenleving kunnen vinden.

* Wij zien onderwijs als mensenwerk

De school is een mensengemeenschap, waarin mensen gezien en gehoord worden en waar men respectvol met elkaar omgaat. Personeelsleden zijn betrokken bij de kinderen en bij elkaar. Ze zijn bevlogen, bevoegd, bekwaam en onderhouden voortdurend hun professionaliteit. In de school vindt een vanzelfsprekende professionele dialoog met collega's, leidinggevendenden, ouders en anderen plaats, zodat ze met en van elkaar kunnen

leren. Stichting kom Leren vult het werkgeverschap in vanuit de idee dat de personeelsleden het kapitaal van de organisatie vormen.

*** Wij beschouwen ouders als onze partners**

Stichting kom Leren realiseert zich dat de school een weliswaar belangrijke, maar niet de enige omgeving is die ertoe doet bij de opvoeding en het onderwijs van het kind. De ouders zijn de eerstverantwoordelijken voor de opvoeding. De scholen beschouwen het vanuit hun medeverantwoordelijkheid voor de opvoeding als hun opdracht om met de ouders als partner samen te werken.

*** Wij koesteren onze verschillen en zijn samen sterk**

Stichting kom Leren vindt verscheidenheid van haar scholen een groot goed, omdat die aan ouders de mogelijkheid biedt een school te kiezen met een profiel dat aansluit bij hun opvattingen over opvoeding en onderwijs. De samenwerking van onderling verschillende scholen in één organisatie is gericht op het optimaliseren van elkaars kwaliteit van het onderwijs. De organisatie speelt in op verschillen tussen mensen door optimaal gebruik te maken van hun persoonlijke dynamieken.

*** Wij zijn een professionele organisatie**

De scholen zijn professionele organisaties, die onderwijs bieden van een hoge kwaliteit. Ze zoeken voortdurend naar verbetering en innovatie. Ze nemen de verantwoordelijkheid voor hun opdracht, zijn transparant en kunnen en willen verantwoording afleggen over de resultaten die zij boeken. Ze communiceren over wat ze doen en waarom ze dat doen en laten zich daarop aanspreken.

*** Wij zijn een maatschappelijke onderneming**

Stichting kom Leren en haar scholen staan midden in de samenleving en nemen hun rol in de ontwikkelingen in de regio. Zij gaan welbewust samenwerking aan met de sociale omgeving en met die maatschappelijke organisaties waarmee een meerwaarde voor de kinderen te realiseren is.

Het streven bij die samenwerking is een doorgaande pedagogische lijn en een passende ondersteuning om opvoeding en onderwijs in te richten.

Het vastgestelde strategisch beleid geeft richting aan de koers van de organisatie en de daarbij behorende doelen. Er is een traject gestart om het strategisch beleidsplan te vernieuwen.

De belangrijkste kernactiviteiten zijn: kwalitatief goed onderwijs, passend onderwijs, goed werkgeverschap, een heldere blik op de financiële situatie van de stichting, de aanpak van het ziekteverzuim, en het besturen en managen van de scholen in de organisatie.

Wezenskenmerken openbaar onderwijs

Gemeenten hebben de (grondwettelijke) zorgplicht om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs voor hun inwoners. Stichting kom leren houdt in de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg het openbaar onderwijs in stand in een aantal van haar scholen: OBS Binnenstad, IKC Dynamiek, OBS De Kring, OBS De Perroen, OBS De Regenboog, OBS De Spiegel, OBS De Bundeling, OBS Berg en OBS Broekhem. Ze houdt hierbij nadrukkelijk rekening met de volgende kernwaarden van het openbaar onderwijs:

1. Iedereen welkom. De openbare school staat open voor alle kinderen, ongeacht hun levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid.
2. Iedereen benoembaar. Benoembaarheid op de openbare school staat open voor iedereen, ongeacht levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid.
3. Wederzijds respect. De openbare school houdt rekening met en gaat uit van wederzijds respect voor de levensbeschouwing of godsdienst van alle leerlingen, ouders en personeelsleden.
4. Waarden en normen. De openbare school besteedt actief aandacht aan uiteenlopende levensbeschouwelijke, godsdienstige en maatschappelijke waarden en normen zoals die leven in de Nederlandse samenleving, met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.
5. Van en voor de samenleving. De openbare school is van en voor de samenleving en betreft leerlingen, ouders en personeelsleden actief bij de besluitvorming over doelstellingen en werkomstandigheden en stemt af met externe betrokkenen en belanghebbenden.
6. Levensbeschouwing en godsdienst. De openbare school biedt de gelegenheid om levensbeschouwelijk vormings- of godsdienstonderwijs te volgen.

Stichting kom Leren onderschrijft deze waarden en past ze toe in de dagelijkse praktijk.

Bijzonder onderwijs

Naast openbare scholen zijn er in Nederland ook bijzondere scholen. Bijzondere scholen geven les vanuit een bepaalde godsdienstige, levensbeschouwelijke of onderwijskundige overtuiging. Ze komen vaak tot stand, omdat ouders behoefte hebben aan een school van een bepaalde richting. Een bijzondere school mag van leraren en leerlingen eisen dat ze een bepaalde godsdienst of levensovertuiging hebben. Binnen onze stichting kennen we Algemeen bijzondere scholen en Rooms-katholieke scholen.

Algemeen bijzondere scholen geven les vanuit hun specifieke visie over onderwijs of opvoeding, met toekenning van gelijkwaardige betekenis aan alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen. Onder deze richting vallen onze scholen ABB Nutsschool, MBS De Poort en ABB Tangram.

Rooms-katholieke scholen hebben een godsdienstige grondslag. Naast leerlingen goed te leren rekenen, spellen en dergelijke, kortom wegwijs te maken in het beheersen van de wereld, dagen ze leerlingen ook uit om de wereld te leren waarderen, vanuit een katholiek mensbeeld over hoe mensen behoren te zijn. De Rooms-katholieke scholen in onze stichting zijn BS De Den, BS De Keerkring, BS Sint Martinus, BS Op de Tien Bunder, BS De Cramignon, BS Sint Jozef, BS Maurice Rose en BS Sint Gertrudis.

3. Onderwijs

Opbrengsten

Binnen de scholen van Stichting kom Leren wordt gewerkt met een leerlingvolgsysteem LOVS, waarin de toetsen voor onder andere technisch en begrijpend lezen, sociaal emotionele ontwikkeling, rekenen en spelling worden geregistreerd.

Alle leerlingen van groep 8 doen mee met de Cito eindtoets. De resultaten van de eindscores onze scholen zijn te vinden op de websites van de scholen. De hoogte is sterk afhankelijk van de achtergrond van de leerling en het onderwijs dat geboden is.

De inspectie kijkt bij de beoordeling van een school niet alleen naar de eindopbrengsten, maar ook naar de tussenresultaten vergeleken met de landelijk vastgestelde normen op de gebieden taal en rekenen (conform de bepalingen in het inspectiekader). Alle scholen scoren een basisarrangement van de inspectie.

Belangrijk te vermelden hierbij is dat de score op de eindtoets slechts gezien mag worden als één van de vele indicatoren voor de bepaling van de kwaliteit van de school. Belangrijk bij het wegen van de waarde van de scholen en hun gemiddelde resultaat is het gegeven, dat de samenstelling van de schoolpopulatie steeds belangrijker wordt in de waardebepaling van het eindresultaat. Dat wordt uitgedrukt in een indeling in schoolgroepen, waarin het percentage gewogen leerlingen een rol speelt. We moeten er echter voor waken dat toets resultaten heilig en allesbepalend worden. In onze visie is een kwalitatief goede school een school waarbinnen kinderen een optimaal bij hun talenten en behoeften passend onderwijsaanbod krijgen en er uit kinderen gehaald wordt wat erin zit. Bij scholen met kleine groepen 8 dient voorzichtig met de uitslag omgegaan te worden, omdat een uitschieter het gemiddelde van de score kan bepalen.

De leeropbrengsten worden binnen kom Leren systematisch geanalyseerd en geëvalueerd op drie niveaus; school, groep en leerling. Deze opbrengsten worden verwerkt in een verantwoordingsdocument Kwinkleren. Deze documenten worden besproken in een cluster van scholen, waardoor scholen in staat zijn elkaar tips te geven en van elkaar te leren.

Professionalisering van medewerkers, inrichting van schoolgebouwen, keuzes voor leermethoden, aanschaf van systemen en dergelijke worden gedaan met het oog op de verhoging van de leeropbrengsten van leerlingen.

Hoe scholen hun onderwijs organiseren bepalen zij zelf. Het formeren van plusklassen, geven van les in een buitenlandse taal (Frans, Spaans of Duits), het maken van combinatiegroepen moet passen binnen hun visie.

Jaarlijks vindt er een bestuursgesprek plaats tussen de inspectie en het CvB. De inspectie kijkt hierbij of er risico's zijn bij scholen en kent vervolgens de zogenaamde toezichtarrangementen toe. Alle scholen van Stichting kom Leren hebben een basisarrangement. Normaliter bezoekt de inspectie iedere school eens in de vier jaren.

In 2017 hebben acht scholen een inspectiebezoek gehad. Die bezoeken zijn voor Stichting kom Leren heel goed verlopen. Alle bezochte scholen werden positief beoordeeld, en scoorden van voldoende tot goed. Zij hebben wederom bewezen structureel prima resultaten te behalen. Een ontwikkeling om trots op te zijn!

Goed en passend onderwijs

Stichting kom Leren maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs 3105 Maastricht en Heuvelland. Dit samenwerkingsverband stelt zich ten doel een samenhangend geheel van onderwijs-ondersteunings-voorzieningen tussen scholen te realiseren.

Het onderwijsbeleid stond al in 2016 in het teken van passend arrangeren voor kinderen. Beleid op begeleiden van de ondersteuningsbehoeften van kinderen heeft ook in 2017 heel centraal gestaan. In afstemming met het Samenwerkingsverband zijn scholen zich verder gaan verdiepen en bekwamen op het vormgeven van de ondersteuningsbehoeften in de zorgniveaus 1-4. Zo nodig is, in afstemming met het Samenwerkingsverband, gebruik gemaakt van de inzet van ambulante begeleiding voor die kinderen binnen de scholen van Stichting kom Leren, die iets extra's nodig hebben.

In de vorm van visitatie door directeuren en door een dag lang met elkaar stil te staan bij de resultaten en opbrengsten van ons onderwijs (Kwinklerendag) is de stichting nadrukkelijk bezig in te zoomen op verbetering van de onderwijskwaliteit.

Binnen het speerpunt passend onderwijs is de taak en rol van de Intern Begeleider (IB) opnieuw beschreven. In november zijn onze IB-ers samen gestart met een opleiding tot specialist "omgaan met verschillen".

Het uitgangspunt is kwalitatief goed onderwijs, dat moet passen binnen de onderwijsbehoeften van kinderen. Aandacht voor talentontwikkeling en het gebruik maken van krachten van leerlingen zijn de basis voor ontwikkeling. De bedoeling is, dat Interne Begeleiders in het voorjaar van 2018 deze opleiding afronden en dan beschikken over hun certificaat. Deze training heeft tot doel de individuele vaardigheden in het omgaan met verschillen van Intern Begeleiders verder te ontwikkelen met het gedachtegoed van Human Dynamics, en om van de groep Intern Begeleiders een team te maken.

Er is steeds meer aandacht voor het aanleren van andere vaardigheden naast het aanleren van de kernvakken. In onze scholen zien we meer aandacht voor samen werken, wetenschap & techniek en ICT-vaardigheden. Elke school legt hierin zijn eigen accenten, passend bij het schoolconcept.

Kind en omgeving

Doel van Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) is tijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden, op het vlak van bijvoorbeeld taal of ontwikkeling bij kinderen. Hiervoor is versterking tussen de verschillende kindpartners, inclusief de school, noodzakelijk. Samen met gemeenten hebben besturen, scholen, peuterspeelzalen en/of kinderopvang vormgegeven aan het VVE-beleid. Dit vormt de basis voor verdere samenwerking tussen de verschillende kindpartners.

Gemeenten hebben afspraken gemaakt over de organisatie van het VVE-beleid, met heldere criteria.

Per koppel (school met peuterspeelzaal en/of met kinderdagopvang) zijn de aandachtspunten verwerkt in de VVE-plannen om zo te kunnen blijven

werken aan kwaliteitsverbetering en het ondervangen en terugdringen van ontwikkelachterstanden.

Binnen Maastricht zijn alle scholen voor basisonderwijs én alle kinderopvangorganisaties met hun peuteropvang partner binnen het nieuwe stedelijke beleid, dat in 2017 op bestuurlijk niveau is afgesproken. Hiermee hebben we in de stad Maastricht gezamenlijk de verplichting om in het kader van VVE voor minimaal alle VVE-geïndiceerde kinderen een warme overdracht te doen. Alle voor- en vroegscholen zijn verplicht de stedelijke format voor een Pedagogisch Educatief Raamplan en een Ouderbeleidsplan te hanteren. Hiermee is een enorme kwaliteitsimpuls in de doorgaande lijn van werken met en voor het jonge kind gerealiseerd. De scholen van kom Leren werken met een preferred kindpartner. Voor Stichting kom Leren zijn dat de kinderopvangorganisaties MIK en Samen Spelen.

Educatief partnerschap

De scholen binnen de stichting zijn alle op de een of andere manier actief aan de slag met hun relatie met ouders. De gerichtheid op het educatief samen partner zijn in de ontwikkeling van kinderen gebeurt heel divers, en is met name afhankelijk van hoe de visie van scholen hier in uitgewerkt kan worden.

Integrale Kind Centra

De zogenaamde Integrale Kind Centra (IKC) zijn voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, te spelen, zich te ontwikkelen en anderen te ontmoeten.

Binnen de mogelijkheden die er in een gebied zijn, streeft kom Leren naar de ontwikkeling van deze IKC's. In de gemeente Maastricht wordt dit streven meegenomen in het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Voordelen van werken in een IKC houdt in dat op één plek wordt gewerkt aan de ontwikkeling van kinderen, in een doorgaande lijn van 0 tot 13 jaar. Hierbij wordt een pedagogische visie ontwikkeld. Peuterspeelzaal, school en kinderopvang functioneren als één team. Er is onderlinge afstemming en daardoor voor ouders duidelijke structuur en één visie. Ook is er hierdoor meer balans mogelijk tussen educatie en vrijetijdsbesteding voor kinderen. De IKC-vorming is een van de pijlers van het strategisch beleid. Naast die scholen, die de ontwikkeling van een kindcentrum op een natuurlijke wijze ter hand nemen, is Stichting kom Leren ook bezig met het realiseren van het nieuwe Kindcentrum Ziezo! Dit kindcentrum is over enkele jaren het resultaat van een fusie tussen OBS De Kring en OBS de Perroen. Naast het inhoudelijke fusieproces is ook een begin gemaakt met het ontwikkelen van een nieuw gebouw.

In de ontwikkeling van kindcentra werken we nauw samen met MIK als partner. Daarnaast zijn er in de regio diverse vormen van samenwerking met andere kindpartners.

Prestatiebox

Scholen hebben plannen gemaakt in het kader van relevante ontwikkelingen. Op basis daarvan is de besteding van middelen van de prestatiebox vastgesteld voor cultuureducatie en scholing gericht op opbrengstgericht werken, zowel individueel als in teamverband. Daarnaast nemen scholen deel aan projecten als Toon Je Talent en Playing for Success.

21th Century Skills

Een aantal scholen heeft dit thema tot een echt intern speerpunt verheven en uitgewerkt. IKC Dynamiek is hiervan een lichtend voorbeeld.

We zien dat scholen bewust op zoek zijn naar onderwijskundige programma's waarin de 21ste vaardigheden centraal staan. Hiervoor wordt gekeken naar programma's als IPC, Blink Wereld en Alles in 1. Binnen deze programma's wordt er voor kinderen met meer aandacht gewerkt aan de executieve vaardigheden, die naast de digitale skills nodig zijn om succesvol de 21ste eeuw binnen te gaan. Een aantal scholen in de gemeente Eijsden-Margraten heeft hiervoor een geaccrediteerde scholing gevolgd.

Daltononderwijs

Voor OBS De Bundeling is 2017 een voorbereidingsjaar geweest om officieel als Daltonschoon te worden aangemerkt. Daltononderwijs is een vernieuwende manier van lesgeven, met aandacht voor zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, samenwerking en eigen initiatief van kinderen. Leerkrachten hebben enthousiast de vereiste opleiding gevolgd en het benodigde certificaat behaald.

De Nederlandse Dalton Vereniging, die uitvoering en kwaliteit van het Daltononderwijs waarborgt, heeft OBS De Bundeling licentie verleend om met ingang van 1 augustus 2018 Daltononderwijs te geven. De school is daarmee de eerste Daltonschoon in Zuid-Limburg!

Ouderparticipatie

Samenwerking en afstemmen met ouders is essentieel in het optimaliseren van de ontwikkeling van kinderen. School en ouders zijn hierin gelijkwaardige partners met daarin ieder een eigen rol en taak. We zien dat scholen met ouders steeds vroegtijdiger het gesprek aangaan en zorgsignalen bespreken.

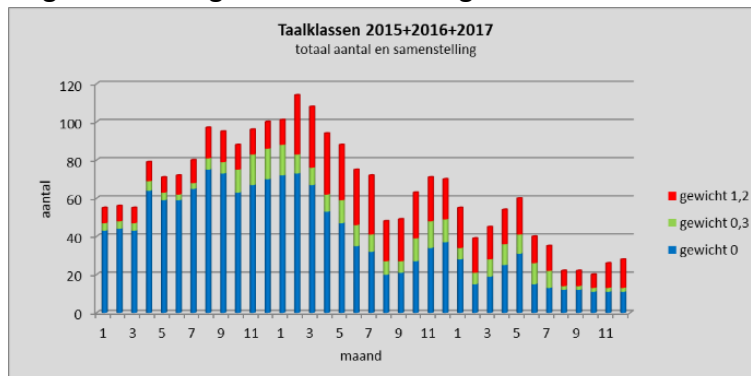
Een aantal scholen heeft inmiddels een digitaal communicatiesysteem aangeschaft om ouders op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op schoolniveau. Met het uitzetten van beleid op het gebied van PR en Communicatie heeft het bestuur een communicatiebureau in de arm genomen om met de stichting het beleid voor PR en Communicatie te ontwikkelen. Communicatie met de stakeholders is daarbij van groot belang. Binnen het gehele PR-Communicatietraject speelt de communicatie met ouders een grote rol. In dat kader is er nadrukkelijk aandacht voor de vormgeving van de websites van scholen en stichting en voor een digitaal ouderportaal per school.

Heroverweging directiestructuur

In 2017 is het bestuur aan de slag gegaan met het formuleren van nieuw beleid aangaande de inrichting van de directiefuncties binnen de scholen van Stichting kom Leren. In december lag er een beleidsvoorstel voor die herstructurering, die in het voorjaar van 2018 in de besluitvorming meegenomen gaat worden.

Opvang asielzoekerskinderen

Stichting kom Leren verzorgt de eerste opvang van asielzoekerskinderen in de regio. Hiervoor heeft de stichting als enige in de regio een aantal zogenaamde taalklassen, specifiek gericht op deze kinderen, met gespecialiseerde leerkrachten. In januari 2017 bood de stichting onderwijs aan 55 asielzoekerskinderen, in 4 taalklassen, verdeeld over twee locaties: OBS De Regenboog en ABB De Poort. In verband met de sterk dalende aantallen asielzoekerskinderen is gedurende de tweede helft van het schooljaar 2016-2017 het besluit genomen om de taalklassen met ingang van het nieuwe schooljaar 2017-2018 onder te brengen in één locatie: ABB De Poort. Rond de zomervakantie zijn de taalklassen van OBS De Regenboog verhuisd naar ABB De Poort. Daar zijn 2 taalklassen gevormd, waarvan het totale leerlingenaantal tot eind 2017 fluctueerde tussen de 20 en 30.

Door de terugloop van het aantal leerlingen waren in de loop van het jaar minder taalklassen en dus ook minder leerkrachten in de dagelijkse klassenpraktijk nodig. De taalklasleerkrachten van wie de klas werd opgeheven zijn alle herplaatst in een van de scholen van Stichting kom Leren.

De leerkrachten van de taalklassen zijn nu onderdeel van het team van ABB De Poort. Zo heeft de interne begeleider ook de zorg voor beide taalklassen in haar takenpakket geïntegreerd. Aansturing en coördinatie gebeurt door de schooldirectie.

De onvoorspelbare verblijfsduur van deze kinderen, gemiddeld ongeveer vier maanden, vraagt voor het geven van onderwijs aan deze kinderen een hoge mate van flexibiliteit. Flexibiliteit van de leerkracht, het team maar zeker ook van de organisatie. Het voortdurend wisselend aantal kinderen maakt het vooruitkijken en inspelen op ontwikkelingen lastig. Desondanks moet het benodigde aantal groepen ondanks de instabiele factoren zo goed mogelijk ingeschat worden, om de daarbij behorende personele inzet te kunnen plannen.

Het verzorgen van onderwijs aan de asielzoekerskinderen staat aanvankelijk in het teken van begeleiding en opvang, met prioriteit taalverwerving. Het bieden van een veilige en geborgen plek is de basis voor alle kinderen om tot leren te komen, en dat geldt zeker voor deze kwetsbare groep. Om deze kinderen die geborgen en veilige situatie te kunnen geven, hebben de leerkrachten een vierdaagse training gevolgd in het werken met getraumatiseerde kinderen en hun ontwikkelperspectief. De leerkrachten zijn steeds op zoek naar opleidingen, waardoor ze zich verder kunnen bekwamen in het lesgeven aan asielzoekerskinderen.

Naast aandacht voor het pedagogisch aspect richt onze aandacht zich op het aanleren van de Nederlandse taal. Taal is immers de belangrijkste manier van communiceren en cruciaal in de verdere ontwikkeling van de kinderen.

Het komen en gaan van kinderen blijft dus een wissel trekken op het vormgeven van het dagelijkse onderwijs. Toch zijn er kinderen, die nu meer dan 1 jaar onderwijs in onze taalgroepen hebben gevolgd en die met een goed basisoniveau taal uitstromen naar reguliere scholen, op het moment dat ze statushouder worden.

De toestroom van statushouders binnen de scholen van kom Leren zorgt ervoor, dat alle scholen, die hiermee te maken krijgen extra voorzieningen moeten treffen om de kinderen goed binnen hun scholen te kunnen opvangen. De expertise bij de leerkrachten van de taalgroepen is daarbij van groot belang. Niet alleen in de vorm van expertisedelen met beschikbare programma's, maar ook collega's bijstaan met raad en daad, zorgt ervoor dat scholen aan de slag kunnen.

ICT

In 2017 is na een lange voorbereiding uitvoering gegeven aan het vernieuwen van de digitale werkomgeving van alle scholen. Er is een intensieve migratie van alle systemen uitgevoerd. Hierdoor beschikken nu alle scholen over een modern netwerk op basis van Windows10 met geschikte bekabeling, professionele Wifi en goede hardware. Voortschrijdend worden bestaande digiborden nog vervangen door touchscreens. Daarnaast heeft elk personeelslid een eigen laptop ontvangen, die op elke plek in de stichting kom Leren of thuis snel en makkelijk toegang geeft tot de eigen werkomgeving.

Onze scholen zijn nu voorbereid op de eisen die het onderwijs de komende jaren aan de ICT-omgeving stelt.

Professionalisering

Bij dit speerpunt in het strategisch beleidsplan was het doel een hoog percentage leerkrachten op academisch niveau geschoold te krijgen. Ofschoon het ambitieuze doel niet geheel is gehaald, hebben leerkrachten in diverse scholen de kans gegrepen via de lerarenbeurs hun master te halen.

Opleiden in de school

Ook in 2017 heeft Stichting kom Leren een aanzienlijk aantal studenten van diverse opleidingsinstituten een stageplek geboden. In totaal zijn er 150 stageplekken ingevuld.

Naast studenten van de bekende instituten als De Nieuwste Pabo en Leeuwenborgh zagen we afgelopen jaar een groei in het aantal studenten Pedagogiek. Meer dan in het verleden gaven scholen van Stichting kom Leren aan om pedagogische ondersteuning te willen ontvangen in de vorm van een student. Maar ook de studenten zelf lijken hun weg naar het basisonderwijs steeds beter te vinden.

Bij het begeleiden en beoordelen van studenten van de Pabo merken we een duidelijke kwaliteitsverbetering op in brede zin. Studenten lijken beter toegerust om een klein praktijkonderzoek uit te voeren. Daarnaast heeft de LIO-afstudeerperiode een duidelijke meerwaarde. Hierin moeten de studenten meerdere aaneengesloten weken zoveel mogelijk zelfstandig alle vaardigheden inzetten om boeiend, passend en opbrengstgericht te werken. Op basis van hun prestaties hebben we enkele afstudeerders een dienstverband aangeboden.

Goed dus om constructief maar kritisch te zijn in onze samenwerking met de opleidingen. Die samenwerking gebeurt op diverse niveaus binnen van onze organisatie.

De voorzitter van het College van Bestuur neemt 6 maal per jaar deel aan stuurgroep vergaderingen, waarin met alle PO-besturen van Limburg de grote lijnen van de samenwerking uitgezet worden, en waarbij actuele thema's worden ingebracht en gestimuleerd.

- Er zijn geregistreerde en gecertificeerde schoolopleiders, die de pabo-studenten en hun mentoren begeleiden in hun dagelijkse stagepraktijk. Bovendien is er een bovenschoolse stage-coördinator die voor alle scholen specifieke school-stage-wensen en leerplekken coördineert.
- Op een viertal scholen binnen Stichting kom Leren is een leerwerkgemeenschap (Community Of Practice), waarin een verdiepingsslag wordt gemaakt en het opleiden in de school naar een hoger niveau wordt getild. Studenten, docenten en leerkrachten doen gezamenlijk onderzoek, raadplegen literatuur, voeren analyses uit, bespreken deze, en gaan interventies aan om leerresultaten binnen een bepaald thema te verbeteren en/of te ontwikkelen. Hier wordt dus geen dure expertise ingehuurd, maar de studenten en collega's voeren dit belangrijke werk zélf uit. De grote meerwaarde van deze leerwerkgemeenschappen is dat de interventies doordacht en gezamenlijk opgepakt worden.
- Onze stichting telt zes actieve deelnemers aan boven-bestuurlijke leernetwerken (Community Of Learning). De bedoeling is om toekomstgerichte, actuele thema's binnen de besturen onderling af te stemmen en intern op onze scholen meer zichtbaar te maken. Denk hierbij aan 21st Century Skills, opbrengstgericht werken, de beginnende leerkracht, pesten, omgaan met verschillen en ouderbetrokkenheid.

Hieruit zijn binnen Stichting kom Leren weer kwaliteitskringen ontstaan. Zo komen de anti-pest coördinatoren van alle scholen vier keer per jaar samen om bijvoorbeeld opgedane kennis te delen en protocollen te bespreken en te verfijnen, om zo sneller en beter te kunnen handelen in situaties die zich in de praktijk voordoen.

Bij al dat samenwerken staat samen leren centraal. Leren met en van onze studenten, collega-docenten en collega-leerkrachten. Kortom: op naar een nieuw en leerzaam jaar voor ons allemaal!

Geen klassen naar huis

In het verslagjaar werd in de media regelmatig aandacht besteed aan de noodzaak in het basisonderwijs om klassen naar huis te sturen, omdat er geen vervangers voor zieke leerkrachten zijn. Wij zijn verheugd te kunnen melden dat binnen onze stichting géén klassen naar huis zijn gestuurd. In alle gevallen zijn we er in geslaagd de afwezigheid van leerkrachten intern of extern op te vangen.

Klachten

Het begrip klacht is een onduidelijk begrip. Wanneer is sprake van een echte klacht, wanneer van ontevredenheid die uitgesproken wordt maar niet leidt tot een klacht?

Bij ontvangen signalen filteren scholen zelf of er echt sprake is van een klacht. Door het voeren van een goed gesprek en de partijen met elkaar te verbinden, klaart de lucht vaak op en blijkt de kwestie vaak samen opgelost te kunnen worden. Iedere school heeft een contactpersoon die aangesteld is als klachtenfunctionaris. Hij/zij begeleidt de klagers en tracht een oplossing binnen de school te zoeken. Indien dit niet leidt tot een positief resultaat, kan de klacht worden doorgeleid naar het College van Bestuur.

Klachten die bij het College van Bestuur binnen komen, via scholen of rechtstreeks, worden afgehandeld door de interne geschillenfunctionaris, in samenwerking met het CvB. In het verslagjaar 2017 zijn geen klachten formeel geregistreerd en afgehandeld.

Ook kunnen ouders een klacht indienen bij de Landelijke Klachten Commissie (LKC). Zij kunnen dat rechtstreeks doen, zonder daarbij melding van te maken bij betrokken partijen. De LKC stelt ons dan op de hoogte van het gegeven dat men een klacht ontvangen heeft. In het verslagjaar 2017 is 1 klacht ingediend bij de LKC. Deze is adequaat afgehandeld.

Zo nodig wordt er een externe vertrouwenspersoon ingeschakeld. In de loop van 2017 heeft een wisseling van vertrouwenspersoon plaatsgevonden.

4. Personeel

Onderstaand een aantal ontwikkelingen op personeel gebied: aantallen leerlingen, aantallen personeelsleden, in- en uitstroom, leeftijdsopbouw en verdeling man-vrouw, en verzuim.

Aantallen leerlingen

De aantallen leerlingen per teldatum 1 oktober van de jaren 2015, 2016 en 2017:

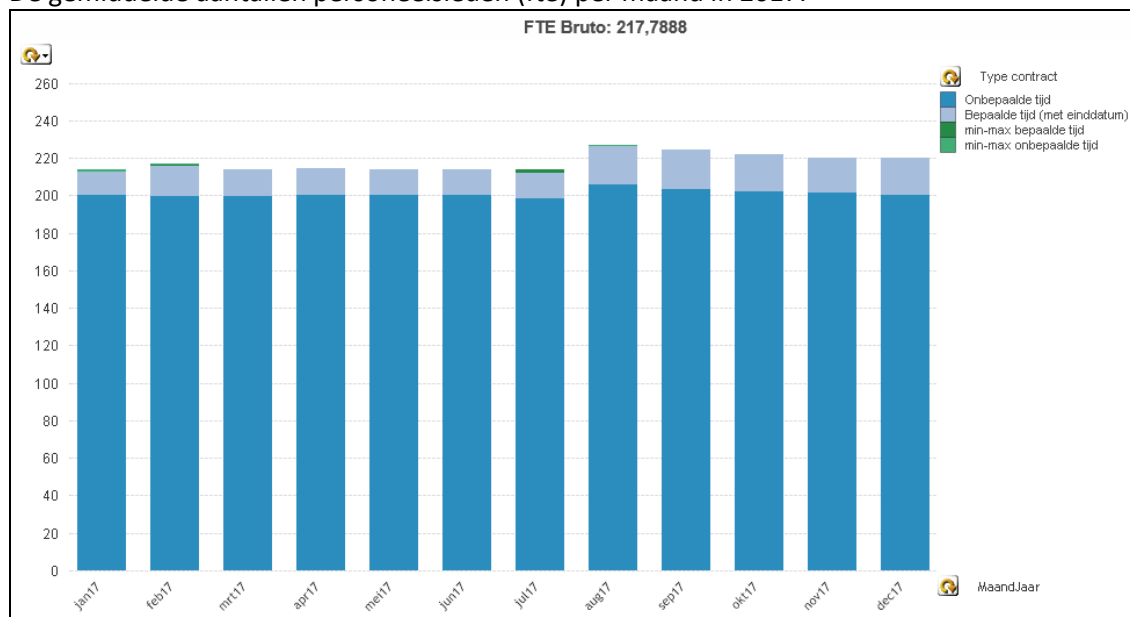
leerlingen	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
regulier	3600	3556	3513
azc	88	63	20
totaal	3688	3619	3533

Aantallen personeelsleden

De aantallen personeelsleden per functiecategorie per 31 december 2017:

personeel	aantal	fte
DIR	12	12,0
OOP	8	4,6
Adjunct	3	1,7
Bestuursbureau	9	6,4
IKS	5	2,0
Leraar LA	222	152,5
Leraar LB	51	38,6
CvB	2	2,0
totaal	312	219,9

De gemiddelde aantallen personeelsleden (fte) per maand in 2017:

De gemiddelde aantallen personeelsleden (fte) in 2015, 2016 en 2017:

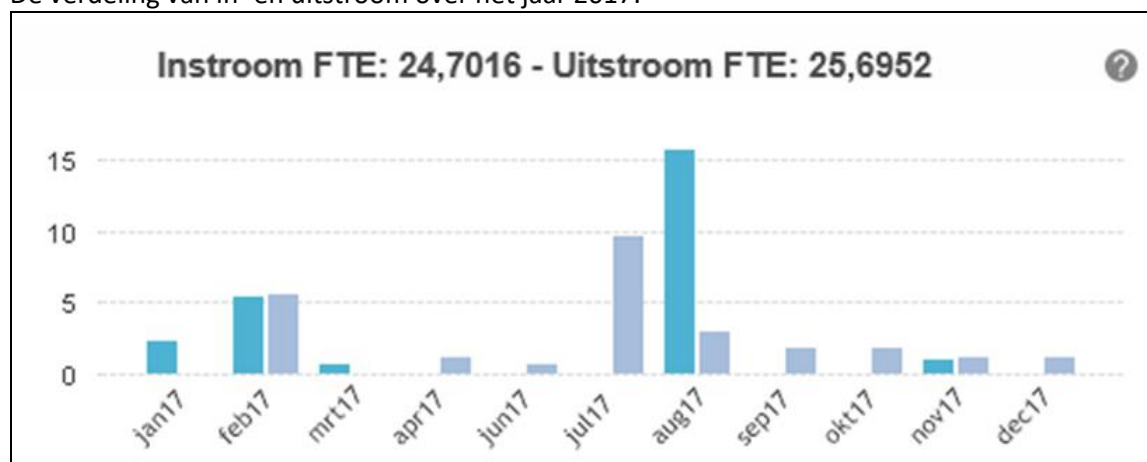
jaar	fte
2015	237,1
2016	219,7
2017	217,8

In- en uitstroom

De in- en uitstroom per functie in 2017:

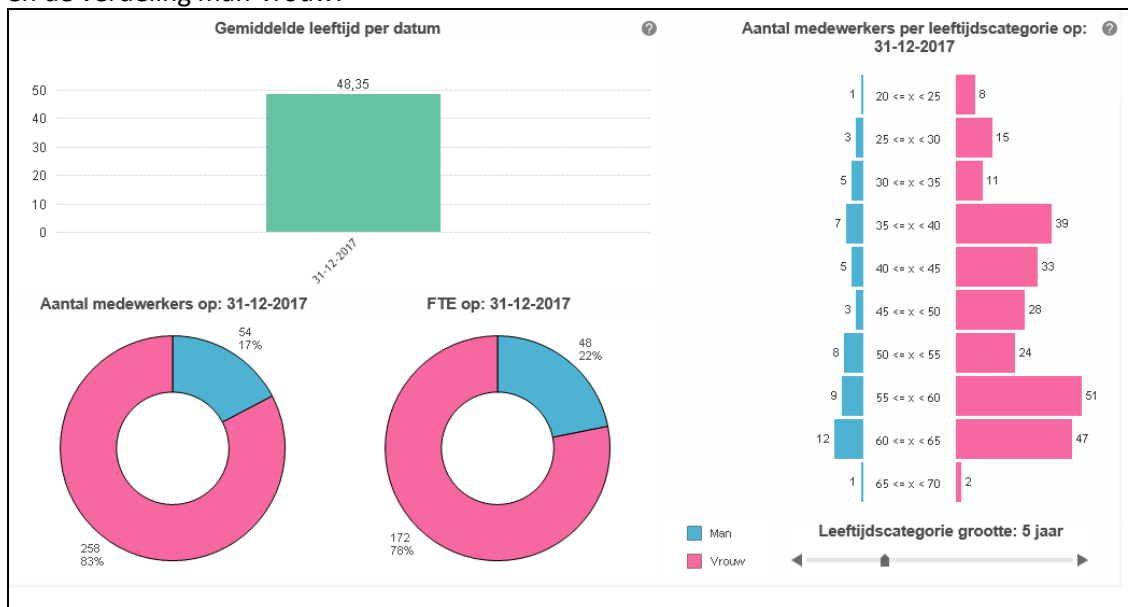
functie	instroom	uitstroom
beleidsmedw financiën	1,0	
beleidsmedw zorg en onderwijs		0,9
conciërge	1,0	2,8
directeur DB	1,0	1,0
directeur DC		1,0
hoofd bureau ondersteuning		1,1
leraar LA	16,1	9,1
leraar LB	0,6	1,9
stagiaire	5,0	8,0
totaal	24,7	25,7

De verdeling van in- en uitstroom over het jaar 2017:

Leeftijdsopbouw en verdeling man-vrouw

Hieronder de gemiddelde leeftijd per 31 december 2017, de verdeling over leeftijdscategorieën, en de verdeling man-vrouw:

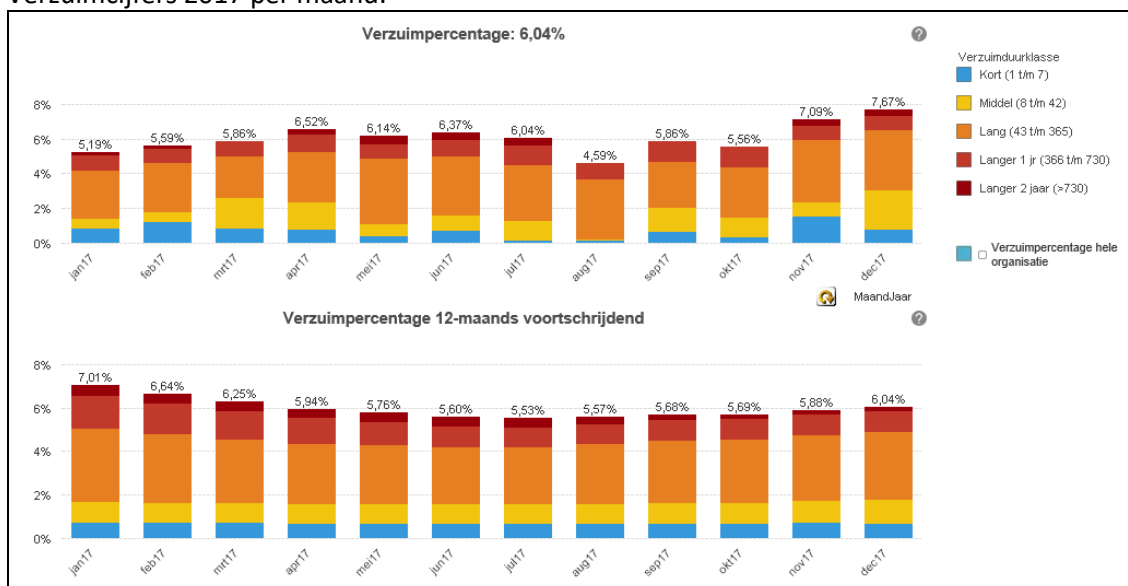
De gemiddelde leeftijd per ultimo 2015, 2016 en 2017:

jaar	leeftijd
2015	50,11
2016	49,61
2017	48,35

In de afname van de gemiddelde leeftijd herkennen we de aanname van jong personeel. Er komt meer balans in de personeelsopbouw binnen de stichting.

Verzuim

Verzuimcijfers 2017 per maand:

In deze percentages is zwangerschap niet meegenomen, tenzij er expliciet sprake is van ziekte als gevolg van zwangerschap.

Het gemiddelde verzuimpercentage, frequentie en duur in 2015, 2016 en 2017:

jaar	percentage	frequentie	duur
2015	8,49%	1,12	22,27
2016	7,44%	0,94	37,40
2017	6,04%	0,81	24,13

Het verzuimpercentage is in 2017 gedaald ten opzichte van 2016. Ook ligt het verzuimpercentage iets onder het landelijk gemiddelde ziekteverzuimcijfer in het Primair Onderwijs (6,2% bij onderwijs personeel).

De meldingsfrequentie is laag. Personeelsleden melden zich niet vaak ziek, gemiddeld per jaar 0,8 keer. Het percentage personeelsleden dat zich nooit ziek meldt, ligt al een aantal jaren rond de 50%. Zo ook in 2017 met 51%.

Het grootste percentage verzuim is in de categorie “lang verzuim”. Onder die categorie vallen de personeelsleden die langer dan 6 weken ziek zijn, maar binnen één jaar weer hersteld zijn.

De oorzaken van het verzuim zijn divers en zeer situatie afhankelijk. Ziekmeldingen kunnen samenhangen met fysieke klachten, privéomstandigheden of persoonlijke kenmerken, waarbij er niet of nauwelijks een relatie bestaat met werk. Andere situaties hangen juist heel sterk samen met het werk, de werklast en de werkbelasting. Tenslotte zijn er ook ziektesituaties waarbij er sprake is van een combinatie van werk- en niet werk gerelateerde klachten.

Het verzuim blijft onder de aandacht bij kom Leren. Uitgangspunt blijft dat er bij ziekte vooral gekeken wordt welk mogelijkheden er wel zijn in het kader van re-integratie.

In 2017 is onder andere ondernomen:

- In februari heeft een vakoverleg verzuim plaatsgevonden met directeuren, georganiseerd door Personeelszaken in overleg met de bedrijfsarts en casemanager van de arbodienst. In dit vakoverleg zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:
 - Verzuimcijfers;
 - Wat mag er wel en niet in een verzuimdossier vastgelegd worden;
 - Visies op verzuim bij kom Leren delen met elkaar: vanuit arbodienst en vanuit directeuren;
 - Vanuit welk model kun je naar verzuim kijken;
 - Bespreking casuïstiek in kleine groepen.
- In oktober/november is door Personeelszaken met alle directeuren gesproken over het school specifieke verzuim. Per school zijn (gezien de grote verschillen) de verzuimcijfers geanalyseerd. Besproken zijn onder mee de hoogte van het verzuimpercentage, de meldingsfrequentie, het verzuim per leeftijdscategorie, het soort verzuim en het aantal personeelsleden dat niet verzuimd heeft. Ook is gesproken over de rol van de directeur in samenwerking met Personeelszaken en de arbodienst. Tenslotte is aan de orde geweest wat goed gaat en wat voor verbetering vatbaar is. De focus in deze gesprekken lag met name op het preventieve vlak: om welke personeelsleden maakt een directeur zich zorgen, welke signalen zijn zichtbaar en wat is nodig om verzuim te voorkomen? Vanuit deze gesprekken zijn diverse preventieve acties uitgezet.

- De focus op een zo optimaal mogelijke samenwerking tussen het zieke personeelslid, directeur en waar nodig Personeelszaken en bedrijfsarts/regisseur van de arbodienst. Er vinden daarom geregeld evaluaties plaats met bedrijfsarts en regisseur.
- Het inzetten van (preventieve) trajecten voor personeelsleden, waarbij inmiddels een adequate samenwerking is opgebouwd met onder meer een drietal psychologen die indien nodig worden ingezet voor begeleiding.

Allerbelangrijkste conclusie is dat goed personeelsbeleid noodzakelijk is om ons personeel duurzaam inzetbaar te houden. Aandacht voor personeelsleden, tijdig signalen opvangen en in gesprek gaan zijn hierbij van groot belang. Eenduidig beleid is hier niet voor te maken, omdat immers iedere (ziekte)situatie anders is en om maatwerk vraagt.

5. Facilitair

Onderhoud

In alle scholen is regulier onderhoud conform de meerjaren onderhoudsplannen verricht.

Zo werd het dak van OBS De Spiegel vervangen. OBS Broekhem kreeg een nieuwe keuken. In BS Sint Gertrudis werden de vloeren vervangen. In IKC Dynamiek werd het buitenterrein heringericht inclusief wachtfaciliteit voor ouders en een buitenberging.

Daarnaast zijn gedurende het jaar de nodige kleine extra aanpassingen en reparaties verricht, deels in eigen beheer door onze bovenschoolse klussengroep, deels door externe partijen.

Meerjaren Onderhouds Plannen

Voor elke locatie geldt een Meerjaren Onderhouds Plan (MOP), waarin voor een lange reeks van jaren de te verwachten noodzakelijke onderhoudsactiviteiten met een prognose voor de kosten zijn opgenomen. Dit om een structureel goed onderhouds- en veiligheidsniveau van onze locaties te garanderen en een onderbouwde basis voor de jaarlijkse dotaties aan de onderhoudsvoorziening te vormen. Onderwijs, wetgeving en technieken veranderen, en dus ook de eisen die wij aan onze locaties moeten stellen. Het is dan ook nodig periodiek te bezien of de MOP's nog voldoen. Eind 2017 zijn de MOP's van alle locaties geactualiseerd en aangepast aan de eisen. Deze nieuwe MOP's zijn gedetailleerder van aard dan voorheen, waardoor planning en aanbesteding beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

Boomveiligheid

Uit hoofde van de wetgeving en onze zorgplicht is voor alle bomen op onze locaties door een gespecialiseerd bedrijf een boomveiligheidsinspectie (Visual Tree Assessment) uitgevoerd. Waar gebreken werden geconstateerd, zijn deze verholpen.

Verbouwing

In BS De Den heeft een uitgebreide renovatie plaatsgevonden.

De capaciteit van het gebouw werd vergroot. In de lokalen is de luchtbehandeling verbeterd door plaatsing van een nieuwe installatie. De aula, de keuken en de ruimte voor de kinderopvang zijn opgewaardeerd. Het dak werd gerenoveerd en vloeren zijn vervangen. De groenvoorziening is aangepakt.

Daarnaast zijn er ook stappen gezet in de richting van een energieneutraal gebouw, door het toepassen van zonnepanelen, Ledverlichting en een WTW-unit.

Verduurzaming

Wij streven op termijn naar, waar mogelijk, energie neutrale locaties. In dat kader is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om met gebruik van bestaande subsidies de verduurzaming van onze locaties vorm te geven.

6. Governance

Branchecode

Stichting kom Leren onderschrijft de Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs.

Deze code is in januari 2010 voor het eerst opgesteld. Sindsdien is de code enkele malen geactualiseerd, voor het laatst in juni 2017. Uitgangspunt van de code is dat goed bestuur bijdraagt tot goed onderwijs voor ieder kind. In de code zijn afspraken vastgelegd over een aantal aspecten die als noodzakelijk daarvoor worden geacht. Er zijn geen afwijkingen te melden met betrekking tot de hantering van de Code.

Horizontale verantwoording

De dialoog tussen het bestuur en belanghebbenden (zowel intern als extern) wordt essentieel geacht voor de positie van de onderwijsinstelling in de samenleving. Horizontale verantwoording wordt dan ook steeds belangrijker.

Het bestuursverslag is voor het afleggen van verantwoording van het gevoerde beleid een goed middel. Maar omdat het wordt opgesteld op bestuursniveau is het document niet op alle punten en op elk moment geschikt voor een discussie op lokaal niveau. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om te waarborgen dat ook op deelaspecten met alle betrokkenen zinvol wordt gediscussieerd over de bedrijfsvoering en de behaalde resultaten en te zorgen dat de daarvoor noodzakelijke informatie beschikbaar komt.

Het bestuur van Stichting kom Leren geeft uitvoering aan haar horizontale verantwoording door publicatie van het bestuursverslag op haar eigen website, en diverse overlegvormen met het ministerie, inspectie, gemeenten, samenwerkingsverbanden, collega-onderwijsinstellingen, Raad van Toezicht, GMR, MR, medewerkers, leerlingen, ouders en andere belanghebbenden.

Interne risicobeheersing

Binnen Stichting kom Leren geldt in het kader van risicobeheersing een aantal maatregelen. Op basis van de resultaten van deze maatregelen kunnen we stellen dat de bedrijfsvoering van Stichting kom Leren “in control” is.

De financiële en personele administratie zijn uitbesteed aan het administratiekantoor ONS Onderwijsbureau. Mutaties in de administratie worden pas verwerkt na codering en goedkeuring van bevoegden binnen de stichting. Bij het administratiekantoor vindt een controle plaats op juistheid van de coderingen en autorisatie.

Door deze functiescheiding worden risico's beperkt.

Daarnaast draagt ook de aanstelling sinds januari 2017 van een controller bij aan de beheersing van risico's.

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden van RvT, CvB en schooldirecteuren zijn expliciet vastgelegd in het statuut, het document “beleidslijnen financieel beleid” en de procuratieregeling. Daarnaast kennen we ook eisen zoals vastgelegd in het aanbestedingsbeleid en het treasurystatuut.

De Planning & Control cyclus heeft een vaste vorm binnen Stichting kom Leren.

De begroting geldt als stuurinstrument voor de beheersing van activiteiten en financiële consequenties. Gedurende het jaar wordt maandelijks beoordeeld of de realisatie van baten en lasten synchroon loopt met de door het CvB geaccordeerde begroting.

Afwijkingen worden geanalyseerd om te kunnen bepalen of er aanvullende actie noodzakelijk is om op koers te blijven. Reserves en voorzieningen worden bewust gevormd en onderbouwd met meerjarenplannen. Geldstromen worden gevolgd, er wordt geanticipeerd op toekomstige investeringen. Naast de sturing op geld wordt er gerapporteerd over zaken als leerlingenaantallen, inzet van personeel, leeftijdsopbouw, ziekteverzuim en dergelijke.

Het jaarverslag wordt getoetst door de accountant, ten behoeve van ministerie, gemeenten en overige belanghebbenden.

Consolidatie

Consolidatie heeft betrekking op het integreren van jaarverslagen van meerdere rechtspersonen die financieel en organisatorisch nauw aan elkaar zijn verbonden. Stichting kom Leren had geen financiële verbondenheid met andere rechtspersonen, dus consolidatie is hier niet aan de orde.

Procuratieregeling

Een goed verankerde procuratie is een basisvoorwaarde waar elke organisatie aan moet voldoen, zowel profit als non-profit organisaties. Procuratie geeft kaders voor het aangaan van verbintenissen, het uitvoeren van transacties en het beschikken over banktegoeden. Met andere woorden, wie mag een verbintenis aangaan met een andere organisatie én welke financiële ruimte heeft deze gemachtigde.

Een adequate procuratieregeling geeft duidelijkheid over bevoegdheden en voorkomt fouten en eventueel misbruik.

Ook Stichting kom Leren heeft een procuratieregeling, waarin onder meer de aan de regeling verbonden voorwaarden en een bevoegdhedenmatrix zijn opgenomen. In de bevoegdhedenmatrix wordt voor de verschillende categorieën gevolmachtigden (bestuursleden, schooldirecteuren, administratiekantoor) gedefinieerd welke bevoegdheden en beperkingen gelden. Van elke aangewezen gevolmachtigde is een handtekeningkaart, die intern en bij het administratiekantoor gebruikt wordt om de uitoefening van bevoegdheden te checken.

De procuratieregeling ligt ter inzage in het bestuurskantoor van Stichting kom Leren.

7. Communicatie

In 2017 zijn de plannen zoals deze in 2016 al werden uitgevouwen, verder doorgezet en deels gerealiseerd. Met behulp van een extern communicatiebureau is een traject uitgezet dat volgens twee sporen loopt.

Het eerste spoor betreft het formuleren en ontwikkelen van onze corporate identity. Er is daartoe een aantal ophaalsessies onder diverse geledingen van de stichting georganiseerd en de resultaten daarvan zijn teruggekoppeld naar het CvB en de werkgroep PR. Het vervolg dat hieraan gegeven gaat worden in 2018 bestaat onder meer uit het ontwikkelen van een profileringskoers.

Het tweede spoor behelst het aanpassen van de communicatie daar waar het de websites van de scholen en de communicatie naar de ouders toe betreft. Momenteel wordt er onderzocht welke partner ons kan helpen bij het ontwikkelen van websites gebaseerd op één systeem en met een look die past bij de huisstijl van de stichting. Daarbij wordt de diversiteit niet uit het oog verloren, maar wel zodanig vormgegeven dat meteen duidelijk is dat een school een kom Leren school is.

Parallel hieraan is voor de scholen in de omgeving van het Savelsbos een brochure gemaakt voor potentiële ouders c.q. kinderen.

8. Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Stichting kom Leren telt zes leden en was in 2017 als volgt samengesteld:

- dhr. drs. Pascal Breuls (lid)
- dhr. Erwin Debie (lid)
- dhr. drs. Emiel van Helsland (voorzitter tot 17 mei 2017)
- dhr. mr. Marcel Hukkelhoven (lid)
- dhr. Harm Mulder (lid)
- dhr. Paul Vossen (lid en per 17 mei 2017 voorzitter)
- mw. drs. Rieneke van Zutphen (lid per 2 oktober 2017)

De Raad van Toezicht wordt bijgestaan door ambtelijk secretaris mw. Mira Knols.

Op voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad is Rieneke van Zutphen in 2017 benoemd tot lid van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht heeft een aantal commissies ingesteld.

Per 31 december 2017 waren deze commissies als volgt samengesteld:

Audit en Control	Pascal Breuls, Erwin Debie
Onderwijs	Marcel Hukkelhoven, Harm Mulder, Rieneke van Zutphen
Identiteit	Erwin Debie, Harm Mulder
Remuneratie	Pascal Breuls, Paul Vossen
Agendacommissie	Pascal Breuls, Paul Vossen

De Raad van Toezicht kent een rooster van aftreden.

Per 31 december 2017 was het volgende rooster van aftreden van kracht:

Lid RvT	Datum benoeming	Einde termijn 1 ^e	Start 2 ^e termijn	Datum herbenoeming* in RvT-vergadering	Einde 2 ^e termijn
Marcel Hukkelhoven	01-01-2014	31-12-2016	01-01-2017	08-12-2016	31-12-2020
Harm Mulder	01-01-2014	31-12-2016	01-01-2017	08-12-2016	31-12-2020
Erwin Debie	01-01-2014	31-12-2017	01-01-2018	19-03-2018	31-12-2021
Pascal Breuls	01-01-2014	31-12-2017	01-01-2018	19-03-2018	31-12-2021
Paul Vossen	01-01-2014	31-12-2015	01-01-2016	13-01-2016 21-06-2017**	31-12-2021
Rieneke van Zutphen	02-10-2017***	31-12-2021	01-01-2022	-....-.....	31-12-2025
* Een lid van de RvT treedt op grond van de Statuten van de stichting volgens rooster, doch uiterlijk vier jaar na zijn benoeming, af. Een lid is eenmaal herbenoembaar. In nood- en uitzonderingssituaties is een derde termijn mogelijk. ** Benoeming Paul Vossen tot voorzitter RvT. *** Rieneke van Zutphen is reeds op 1-08-2017 met haar werkzaamheden gestart.					

De voorzitter en leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vergoeding voor de door hun verrichte toezichthoudende werkzaamheden. Bij de bepaling van de hoogte van deze vergoeding zijn de richtlijnen van de Vereniging van Toezichthouders in

Onderwijsinstellingen en Kinderopvang (VTOI-VTKO) in acht genomen.

Om te bewaken dat de code 'Good Governance' leidend is en blijft bij de uitoefening van zijn toezichthoudende taak en om de eigen professionaliteit te bevorderen heeft de Raad van Toezicht het eigen functioneren op een aantal momenten geëvalueerd. Ook hebben leden van de Raad van Toezicht deelgenomen aan cursussen op het vlak van intern toezicht.

Met het oog op de beoogde verdere professionalisering van de organisatie, zijn de samenwerking met het College van Bestuur en het samenspel tussen Raad van Toezicht en CvB in 2017 onderwerpen van gesprek geweest, zowel binnen de RvT zelf als in gezamenlijke overleggen met het CvB.

Van de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden verslagen gemaakt waarin de besprekingen en eventuele besluiten en acties worden vastgelegd.

De Raad van Toezicht constateert dat in 2017 de bedrijfsvoering van de stichting opnieuw een verdere professionalisering te zien heeft gegeven. De raming van de inkomsten en uitgaven zijn betrouwbaar en leiden tot een stabiel financieel beeld.

De Raad van Toezicht heeft na een offerteronde Wijs Accountants aangesteld als accountant voor de jaren 2017 en 2018.

Bij de uitoefening van het toezicht ging de aandacht van de Raad van Toezicht in 2017 vooral uit naar de volgende zaken:

- Inrichting innovatieagenda.
- Begroting 2018.
- Jaarrekening 2016.
- Personele mutaties binnen de Raad van Toezicht, de directies van scholen en het bestuursbureau.
- Plan van aanpak ziekteverzuim.
- Herziening directiestructuur.
- Huisvesting basisscholen / integrale kindcentra.
- Visie Regionale Onderwijskaart PO Zuid-Limburg.
- Personeelsverloop in relatie tot personeelsbeleidsplan.
- Formatieplan.
- Treasurystatuut.
- Samenwerking tussen College van Bestuur en Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.
- Betekenis Regeerakkoord voor stichting.

De Raad van Toezicht heeft in 2017 enkele basisscholen bezocht. Bij de uitoefening van zijn toezichthoudende taak vindt de Raad van Toezicht het namelijk van groot belang om op de hoogte te zijn van de situatie op de basisscholen die onder het gezag van de stichting vallen.

De Raad van Toezicht heeft ook in 2017 tenminste 2 maal overleg gevoerd met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad om de algemene gang van zaken binnen de stichting te bespreken. De gesprekken verliepen in constructieve sfeer. Zoals hiervoor reeds

is aangegeven heeft de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad in 2017 een externe wervingsprocedure doorlopen om te voorzien in de binnen de Raad van Toezicht vacante functie.

De Raad van Toezicht vindt het belangrijk dat er een duidelijke strategische visie op het niveau van de Stichting bestaat en heeft zich mede daarom in 2017 beraden op de vraag op welke wijze contact kan worden gelegd met de stakeholders van de stichting, zoals de onderwijsinspectie, de gemeenten, collega Raden van Toezicht, LVO (Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs) enzovoort. De Raad van Toezicht heeft daartoe de interne startnotitie “naar een actief contact tussen Raad van Toezicht van Stichting kom Leren en externe stakeholders (19 januari 2017)” geschreven. De Raad van Toezicht wil op deze wijze ‘de maatschappij binnen de stichting halen’ en werken aan een duidelijker profiel van de stichting.

In 2018 zal een nieuw strategisch beleidsplan op stichtingsniveau worden opgesteld waarin de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de stichting voor externe en interne stakeholders expliciet aandacht zullen krijgen.

Tot slot spreekt de Raad van Toezicht haar grote waardering uit over de inzet van het College van Bestuur, het personeel en de overige geledingen van Stichting kom Leren in 2017.

Namens de Raad van Toezicht,

Paul Vossen,
voorzitter

9. Medezeggenschap

Stichting kom Leren kent een officiële Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Deze is door het bevoegd gezag ingesteld ten behoeve van de medezeggenschap van personeel en ouders in onderwerpen die stichtingsbreed, voor alle scholen, gelden.

In de verslagperiode zijn de volgende documenten onderwerp van gesprek geweest in de GMR, en hebben instemming verkregen of zijn voorzien van een positief advies:

Stappenplan regelen van vervangingen	positief advies	16-3-2017
Bestuursformatieplan 2017-2018	instemming personeel	8-5-2017
Fietsregeling	instemming personeel	27-9-2017
Vakantieregeling 2018-2019	positief advies	12-12-2017

College van Bestuur en de GMR hebben het afgelopen jaar intensief contact gehad en gehouden, bijvoorbeeld door frequent overleg en gezamenlijke studiedagen. In die contacten is uitgebreid gedeeld wat in de organisatie speelt, en zijn gesprekspartners betrokken bij elkaars ontwikkelingen.

10. Financiën

Kengetallen

Het financiële toezicht op de onderwijsinstellingen gebeurt onder meer aan de hand van een set kengetallen. Deze worden vergeleken met een aantal signaalwaarden, die het ministerie van OCW heeft vastgesteld. De financiële kengetallen van de afgelopen 3 jaren van Stichting kom Leren zijn:

Kengetallen	2015	2016	2017	Signaleringsgrens
Weerstandsvermogen	0,29	0,33	0,37	< 0,05
Solvabiliteit 1	0,68	0,63	0,59	< 0,30
Solvabiliteit 2	0,80	0,80	0,81	< 0,30
Rentabiliteit	0,01	0,04	0,02	< 0,00
Liquiditeit	2,44	2,75	2,83	< 0,75

Het weerstandsvermogen (eigen vermogen inclusief onverdeeld resultaat / totale baten inclusief financiële baten) geeft aan in hoeverre een organisatie eventuele financiële tegenvallers op kan vangen. Het weerstandsvermogen bevindt zich de afgelopen jaren ruim boven de signaleringsgrens van <0,05. Er is dus voldoende vermogen om mogelijke klappen in de toekomst op te vangen.

De solvabiliteit geeft inzicht in hoeverre in de toekomst aan de verplichtingen kan worden voldaan. Hierbij maken we onderscheid in solvabiliteit 1 (eigen vermogen / totaal vermogen) en solvabiliteit 2 (eigen vermogen plus voorzieningen) / totaal vermogen) met signaleringsgrenzen van <0,30. De stichting scoort ruim boven de signaleringsgrenzen. Dit betekent dat we voldoende eigen vermogen hebben om aan onze verplichtingen te voldoen.

De rentabiliteit (totaal resultaat / totale baten) geeft inzicht in hoeverre baten en lasten elkaar in evenwicht houden. Conform de ontwikkeling van het resultaat is de rentabiliteit de afgelopen jaren steeds boven de signaleringsgrens van <0,00. Zo lang de lasten gelijk of lager dan de baten zijn zal de signaleringsgrens niet worden overschreden.

De liquiditeit (vlottende activa / kortlopende schulden) geeft aan in hoeverre op korte termijn aan de verplichtingen kan worden voldaan. Als signaleringsgrens hanteert het ministerie <0,75. De liquiditeit van de stichting vertoont al enkele jaren een stijgende lijn, ruim boven de signaleringsgrens. We hebben dus voldoende liquide middelen om onze schulden te betalen.

Naast bovenstaande kengetallen wordt ook wel de huisvestingsratio gehanteerd.

Deze ratio (huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen & terreinen) / totale lasten) maakt inzichtelijk of er in verhouding niet een te groot deel van de baten aan huisvesting wordt besteed, dus of er voldoende geld aan het primaire onderwijsproces wordt besteed. Onze huisvestingsratio is met 0,12 hoger dan de signaleringswaarde 0,10. Dit is eenmalig en wordt veroorzaakt door een noodzakelijke extra dotatie aan de voorziening onderhoud. In volgende jaren zal er geen extra dotatie zijn, en dus zal ook de huisvestingsratio lager zijn.

Baten en lasten

Hieronder de staat van baten en lasten over 2017:

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	20.760.230	19.626.426	20.470.935
Overige overheidsbijdragen	166.683	27.308	121.850
Overige baten	623.919	624.536	541.722
Totaal baten	21.550.832	20.278.270	21.134.507
Lasten			
Personele lasten	16.384.867	17.135.104	16.656.422
Afschrijvingen	195.991	189.058	232.573
Huisvestingslasten	2.650.248	1.360.296	2.008.200
Overige lasten	1.052.170	955.312	865.501
Leermiddelen	735.531	744.153	595.405
Totaal lasten	21.018.807	20.383.923	20.358.101
Saldo baten en lasten	532.025	-105.653	776.406
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	116.523	132.500	133.975
Financiële lasten	139.273	19.500	-4.194
Totaal financiële baten en lasten	-22.750	113.000	138.169
Resultaat baten en lasten	509.275	7.347	914.575

Gang van zaken gedurende het verslagjaar

Stichting kom Leren sluit 2017 af met een positief exploitatieresultaat van € 509.275, terwijl in de begroting uit werd gegaan van een resultaat van € 7.347. De baten waren 6,3% hoger en de lasten 3,1% hoger dan begroot.

Baten:

Het bevoegd gezag ontvangt personele bekostiging per schooljaar, de vergoeding voor materiële instandhouding per kalenderjaar, gebaseerd op het aantal leerlingen per 1 oktober van het voorgaande jaar. De financiële verslaggeving is gebaseerd op het kalenderjaar.

Door de daling van het aantal leerlingen veranderen ook de baten. Om een gezond financieel resultaat te blijven realiseren is kostenbeheersing van belang. In de praktijk komt dat vooral neer op het tijdig aanpassen van de personele verplichtingen aan de inkomsten.

De realisatie wijkt in een aantal gevallen af van de begroting. De voornaamste afwijkingen:

- De Rijksbijdragen van het ministerie van OCW waren € 775.689 hoger dan begroot. Bij de opmaak van de begroting waren de exacte leerlingaantallen nog niet bekend en zijn de vergoedingen berekend op basis van een prognose. Daarnaast hebben ook tussentijdse bijstellingen van de bekostiging plaatsgevonden. En wij ontvingen bijzondere bekostiging voor de eerste opvang van asielzoekers en vreemdelingen voor € 414.933 op basis van 4 teldatums. Het verloop van deze aantallen is zo grillig en onvoorspelbaar, dat deze inkomsten niet in de begroting waren opgenomen.
- Ook onder de kop rijksbijdragen: de uitkering van het SWV Passend Onderwijs is met

ingang van schooljaar 2017-2018 verhoogd, de vergoeding was € 156.602 meer dan begroot.

- Overige overheidsbijdragen: de ontvangen gemeentelijke subsidies waren € 139.375 hoger dan begroot, ze waren bij het opstellen van de begroting deels onzeker en daarom niet opgenomen.

Lasten:

Zoals gezegd is kostenbeheersing van groot belang. In de praktijk komt dat vooral neer op het tijdig aanpassen van de structurele verplichtingen aan de structurele inkomsten. Gezien het feit dat de personele lasten onze grootste kostenfactor is, is sturing op de formatie het belangrijkste element in de kostenbeheersing.

In onderstaand overzicht het aandeel van de personele lasten in de totale lasten:

jaar	aandeel
2017	78,0%
2016	81,8%
2015	83,8%

Het aandeel van de personele lasten in de totale lasten was 78%, dus lager dan voorgaande jaren. Deze situatie is eenmalig en wordt veroorzaakt door een noodzakelijke extra dotatie aan de voorziening onderhoud. Desondanks realiseerden we met name aan het begin van schooljaar 2017-2018 een toename van het totaal aantal fte's.

Ook bij de lasten wijkt de realisatie in een aantal gevallen af van de begroting. De voornaamste afwijkingen:

- De kosten van lonen en salarissen minus uitkeringen VVF en UWV waren € 263.660 lager dan begroot. Met ingang van schooljaar 2017-2018 zetten we meer personeel in, maar door de aanname van jong personeel zijn de gemiddelde salariskosten lager.
- Overige personele lasten waren € 486.577 lager dan begroot. De kosten van inhuur van externen, projectmanagement, personele risico's waren lager. Scholen hebben, nadrukkelijk daarin gestimuleerd, meer uitgegeven aan nascholing. Daarnaast is een naheffing van het vervangingsfonds over 2016 ten laste van deze post gebracht.
- De huisvestingslasten waren € 1.289.95 hoger dan begroot. Op een aantal locaties zijn noodzakelijke achterstallige bouwkundige klussen uitgevoerd die niet in de meerjaren onderhoudsplannen waren opgenomen. Daarnaast was naar aanleiding van de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplannen een extra dotatie van € 927.686 aan de onderhoudsvoorziening nodig.
- De overige lasten waren € 96.858 hoger dan begroot, vooral door de advies- en uitvoeringskosten van de gedurende het jaar gestarte communicatiecampagne, die in de begroting nog niet was voorzien.

Financiële baten en lasten:

- De bankrente op betaal- en spaarrekeningen is in 2017 nog verder gedaald tot nagenoeg 0%. De baten bestaan dan ook voornamelijk uit couponrente van onze beleggingen.
- Het verschil tussen begroting en realisatie betreft voornamelijk € 116.222 ongerealiseerd koersresultaat. Dit is een virtueel resultaat, dat jaarlijks in de

realisatie moet worden opgenomen, maar dat sterk afhankelijk is van de beursontwikkelingen. Het werkelijke koersresultaat wordt pas gerealiseerd bij verkoop van betreffende fondsen. Door de hoofdsomgarantie van onze beleggingen is het risico uiteindelijk zeer beperkt. Wij gaan hier uitgebreider op in de paragraaf Treasury op pagina 38.

Balans

De balans per 31 december 2017 is als volgt:

ACTIVA		31-12-2017	31-12-2016	mutatie
Vaste activa:	Materiële vaste activa	€ 1.904.714	€ 920.446	107%
	Financiële vaste activa	€ 4.492.122	€ 4.477.238	0%
Vlottende activa:	Vorderingen	€ 1.371.204	€ 1.542.124	-11%
	Effecten	€ 60.831	€ 171.501	-65%
	Liquide middelen	€ 5.824.074	€ 4.881.588	19%
Totale activa:		€ 13.652.945	€ 11.992.897	14%

PASSIVA		31-12-2017	31-12-2016	mutatie
Eigen vermogen (inclusief reserves)		€ 8.082.317	€ 7.573.042	7%
Voorzieningen		€ 3.010.361	€ 2.024.404	49%
Schulden op korte termijn		€ 2.560.267	€ 2.395.451	7%
Totale passiva:		€ 13.652.945	€ 11.992.897	14%

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen zijn middelen om op het juiste, noodzakelijke moment te kunnen inzetten om de kwaliteit van onderwijs, personeel en faciliteiten te garanderen. Onderstaand een overzicht per 31 december 2017 van de reserves en voorzieningen.

Reserves en voorzieningen	2017 totaal	2017 per leerling	2016 totaal	2016 per leerling
aantal leerlingen		3533		3620
stichtingskapitaal	€ 227	€ 0	€ 227	€ 0
algemene reserve	€ 3.084.307	€ 873	€ 4.149.134	€ 1.146
bestemmingsreserves	€ 4.997.783	€ 1.415	€ 3.423.681	€ 946
totaal reserves	€ 8.082.317	€ 2.288	€ 7.573.042	€ 2.092
voorzieningen	€ 3.010.361	€ 852	€ 2.024.404	€ 559
totaal reserves en voorzieningen	€ 11.092.678	€ 3.140	€ 9.597.446	€ 2.651

De aantallen leerlingen zijn gebaseerd op de teldatums 1-10-2016 en 1-10-2017.

Het saldo aan reserves en voorzieningen neemt toe tot € 11.092.678. Het aantal leerlingen daalt met 2,4 %. Het bedrag aan reserves en voorzieningen omgerekend per leerling stijgt met € 488 tot € 3.140.

Reserves:

De algemene reserve bedraagt € 3.084.307. Dit is € 873 per leerling.

De bestemmingsreserves (voor P&A, Risicofonds en niet-subsidiabele gelden) bedragen € 4.997.783. Dit is € 1.415 per leerling.

Voorzieningen:

Er is een personele voorziening voor jubilea van € 321.371.

De personele voorziening voor duurzame inzetbaarheid is vrijgevallen naar de staat van baten en lasten.

De onderhoudsvoorziening is gebaseerd op de meerjaren onderhoudsplannen van de scholen, met het doel om een adequate staat van onderhoud van de gebouwen te kunnen blijven financieren, en bedraagt € 2.688.990. In 2017 was een extra dotatie van € 927.686 nodig vanwege de opgestelde nieuwe meerjaren onderhoudsplannen, en onze veranderde verplichtingen betreffende onderhoud van de locatie Op de Cour.

Risicobeheersing

Voor een beschrijving van dit onderwerp verwijzen we naar hoofdstuk 6 Governance.

Treasury

Stichting kom Leren heeft een jaarlijkse omzet van ongeveer 21,5 miljoen euro en reserves voor ongeveer 8 miljoen euro. Deze middelen moeten op verantwoorde wijze worden beheerd, zodat een goed financieel resultaat en het voortbestaan van de instelling is verzekerd. Dit wordt onder meer gewaarborgd door het opstellen van het treasurystatuut, een verantwoording van het treasurybeleid in het jaarverslag, en risicomijdende beleggingen.

Het treasurystatuut van de stichting is gebaseerd op de Regeling “Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016” van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In deze regeling wordt het kader gesteld waarbinnen onderwijsinstellingen voor onderwijs hun financierings- en beleggingsbeleid inrichten en organiseren. De Regeling geeft een aantal voorschriften en instrumenten, met als uitgangspunt dat de toegekende publieke middelen risicomijdend worden beheerd.

Het treasurystatuut wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht en uitgevoerd door het College van Bestuur. De interne volmachten tot het aangaan en/of beëindigen van verplichtingen zijn geregeld in de procuratieregeling van de stichting, zie elders in dit hoofdstuk.

Beleggingen vragen om de nodige expertise, en daarom heeft Stichting kom Leren het vermogensbeheer voor wat betreft beleggen uitbesteed aan een tweetal professionele vermogensbeheerders, te weten Bank ten Cate & Cie en Rabobank. De bevoegdheid en beperkingen van de vermogensbeheerders zijn vastgelegd in een overeenkomst. De fondsen waarin wordt belegd, staan op naam van Stichting kom Leren.

Het College van Bestuur doet jaarlijks, in het jaarverslag, verslag van het beleggingsbeleid. De externe accountant zal bij de controle van de jaarrekening toetsen of de door de

vermogensbeheerder namens de stichting gedane beleggingen in overeenstemming zijn met de ministeriële richtlijnen.

De risico's verbonden aan financiële posities zijn debiteurenrisico, renterisico en intern liquiditeitsrisico. Debiteurenrisico is het risico dat belegde middelen niet worden terugontvangen. Dit risico wordt beperkt door liquide middelen alleen onder te brengen binnen de kaders van bovengenoemde regeling. Zo is bijvoorbeeld een van de vereisten uit de regeling een hoofdsomgarantie.

Renterisico is het risico niet tijdig kunnen inspelen op ontwikkelingen in het algemene renteniveau. Dit speelt men name bij lang vastgezette middelen. Dit risico wordt beperkt door een spreiding aan te brengen in fondsen en einddatums van de beleggingen.

Intern liquiditeitsrisico is het risico dat te veel middelen zijn vastgezet waardoor de organisatie niet kan voldoen aan haar verplichtingen. Dit risico wordt beperkt door het opstellen van een liquiditeitsbegroting, een passende verdeling over spaarrekeningen en beleggingen, en spreiding van einddatums van beleggingen. In uiterst geval kunnen fondsen tussentijds worden verkocht, echter gezien het risico op een negatief koersresultaat moet dit zo veel mogelijk worden vermeden.

In de administratie wordt een scheiding aangebracht in publieke (overheid) en private (ouders) middelen. Het beleid met betrekking tot beleggen en belenen heeft betrekking op beide soorten middelen.

Voor de waardering van effecten zijn de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) van toepassing. Eventuele koersresultaten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Het overzicht van de twee obligatieportefeuilles in ons bezit op 31 december 2017:

Obligaties				
<i>Omschrijving</i>	<i>Aantal</i>	<i>Koers</i>	<i>Valutakoers</i>	<i>Waarde €</i>
ABN AMRO 13/23 2,5%	37.000	111,856%	-	41.386,54
Danske Bank 2016/2023 0,75%	100.000	101,378%	-	101.378,05
Dexia CLF 2016/2023 0,75%	100.000	102,717%	-	102.716,50
European Union 2011/2021 2,75%	150.000	111,201%	-	166.801,28
Lloyds Banking 2010/2020 4%	150.000	111,337%	-	167.004,90
Nederland 2012/2022 2,25%	140.000	111,298%	-	155.817,20
Nederland 2014/2024 2%	100.000	112,43%	-	112.429,65
Nordea Bank 2012/2019 2,25%	130.000	103,548%	-	134.612,79
Rabobank Nederland 2007/2022 4,75%	125.000	119,992%	-	149.989,56
Rabobank Nederland 2013/2023 2,375%	150.000	110,562%	-	165.842,25
Societe General 2016/2021 0,125%	100.000	99,796%	-	99.796,00
Totaal obligaties				€ 1.397.774,72

Naam		Valuta	Koers	in euro Marktwaarde	%Mw
Obligaties					
100.000	4.75% ALLIANZ FINANCE II 22 jul 2019	€	107,71	107.710,00	3,5
180.000	3.375% AUTOBAHN SCHNELL 22 sep 2025	€	121,87	219.366,00	7,1
230.000	3.875% BANK NED. GEM. 26 mei 2023	€	120,32	276.736,00	8,9
130.000	2% BASF 5 dec 2022	€	108,72	141.336,00	4,6
308.000	4% BELGIE 28 mrt 2022	€	118,09	363.717,20	11,8
100.000	2.375% DAIMLER AG 12 sep 2022	€	109,50	109.500,00	3,5
150.000	2.375% DEUTSCHE BOERSE 5 okt 2022	€	110,34	165.510,00	5,3
270.000	3.5% FRANCE OAT 25 apr 2026	€	125,69	339.363,00	11,0
125.000	3.875% LINDE FINANCE 1 jun 2021	€	113,30	141.625,00	4,6
225.000	1.75% NEDERLAND 15 jul 2023	€	109,91	247.297,50	8,0
15.000	1.75% NESTLE FINANCE INTL 12 sep 2022	€	107,33	16.099,50	0,5
330.000	3% NWB 16 nov 2023	€	116,33	383.889,00	12,4
195.000	3.625% OEBB INFRASTRUKTUR AG 13 jul 2021	€	112,16	218.712,00	7,1
195.000	4.125% RABOBANK 14 jan 2020	€	108,48	211.536,00	6,8
100.000	4.15% REPUBLIC OF AUSTRIA 15 mrt 2037	€	151,95	151.950,00	4,9
				3.094.347,20	100,0

De financiële vaste activa zijn toegenomen van € 4.477.238 naar € 4.492.122.

De waarde van de totale beleggingsportefeuille (vastrentende waarden en de saldi op de beleggingsrekeningen) op 31 december van de afgelopen drie jaren:

jaar	totaal
2015	€ 4.719.241
2016	€ 4.853.291
2017	€ 4.834.840

11. Continuïteitsparagraaf

Algemeen

De begroting 2018 is opgesteld als onderdeel van een meerjarenbegroting voor de jaren 2018 tot en met 2021. Deze is formeel goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Onderdelen van deze begroting zijn:

- Inkomstenbegroting
- Loonkostenbegroting
- Materiële begroting (overige kosten)
- Investeringsbegroting en Meerjaren onderhoud

Aan de basis voor de **inkomstenbegroting** staat de telling van de aantallen leerlingen, verdeeld over onderbouw en bovenbouw, per 1 oktober 2017. Deze aantallen, in combinatie met de leerling prognoses voor de komende jaren, bepalen het leeuwendeel van de inkomsten.

Voor de prognose van de leerlingenaantallen in de komende jaren gaan wij conform de goedgekeurde meerjarenbegroting uit een gemiddelde daling van 2,5% per jaar. Wij zien overigens de laatste jaren een afvlakking van de daling in leerlingenaantallen. Dit geldt voor de stichting in totaal, echter tussen de ontwikkelingen in de individuele scholen zijn verschillen: er zijn scholen met een daling van het aantal leerlingen, er zijn ook scholen waar het leerlingenaantal toeneemt. In de laatste situatie schuilt voor ons een risico: wanneer is splitsing van groepen en extra personele inzet nodig, terwijl daar in eerste instantie nog geen financiële bekostiging voor is.

De prognose voor de leerlingenaantallen:

	2017 1 okt 2016	2018 1 okt 2017	2019 1 okt 2018	2020 1 okt 2019	2021 1 okt 2020
Leerlingaantallen	3.620	3.533	3.445	3.359	3.275

De **loonkostenbegroting** is opgesteld op basis van de verwachte aantallen medewerkers, met kosten op medewerker niveau, en rekening houdend met eventuele periodieken en/of toeslagen. Bij opmaak van deze begroting is ook zoveel mogelijk rekening gehouden met bekende wijzigingen in premies.

De prognose voor de aantallen medewerkers:

	2017	2018	2019	2020	2021
Personeelsaantallen OP (fte)	197,4	184,6	180,5	176,9	173,2
Personeelsaantallen OOP (fte)	13	13	13	13	13
Personeelsaantallen DIR (fte)	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7
Totaal fte's	226,1	213,3	209,2	205,6	201,9

Bij de **Investeringsbegroting en Meerjaren onderhoud** houden we rekening met de opgestelde meerjaren investeringsplannen (onderwijsleerprogramma, ICT en inventaris) en meerjaren onderhoudsplannen (huisvesting) zoals die voor alle scholen voor een reeks van jaren zijn opgesteld, en periodiek worden geactualiseerd, het meest recent in 2017.

We verwachten in 2018 investeringen in OLP, ICT en inventaris voor circa € 611.950. Dit is de voortzetting van het project dat in 2017 is gestart om de gehele ICT omgeving te upgraden, zie pagina's 17 en 26 van dit bestuursverslag. Het totale ICT project omvat 1,6 miljoen, waarvan al € 842.528 in 2017 is uitgegeven, het restant gebeurt in 2018. Het betreft voornamelijk digitale leermiddelen met een afschrijvingstermijn van 5 jaar, en wordt volledig gefinancierd vanuit de reguliere exploitatie.

Daarnaast staat een onttrekking aan de onderhoudsvoorziening gepland voor € 456.203.

De **Materiële begroting** is opgesteld op basis van historische gegevens, lopende contractprijzen, zo betrouwbaar mogelijke inschattingen en indexeringen.

Meerjaren exploitatiebegroting

Op basis van het bovenstaande ontstaat de volgende exploitatiebegroting voor de komende jaren:

	2017	2018	2019	2020	2021
3. Baten					
3.1 Rijksbijdragen	20.760.230	21.723.450	20.740.938	20.192.766	19.909.577
3.2 Overige overh.bijdragen en -subs.	166.683	-	-	-	-
3.5 Overige baten	623.919	374.615	323.077	321.164	320.200
totaal baten	21.550.832	22.098.065	21.064.015	20.513.930	20.229.777
4. Lasten					
4.1 Personeelslasten	16.384.867	18.214.978	17.622.947	17.092.062	16.827.448
4.2 Afschrijvingen	195.991	298.716	273.716	273.716	273.716
4.3 Huisvestingslasten	2.650.248	2.490.788	2.519.257	2.534.569	2.549.880
4.4 Overige lasten	1.787.701	839.447	827.626	784.442	733.885
totaal lasten	21.018.807	21.843.929	21.243.546	20.684.789	20.384.929
Saldo baten en lasten	532.025	254.136	179.531-	170.859-	155.152-
5. Financiële baten en lasten					
financiële baten	116.523	106.000	100.000	100.000	100.000
financiële lasten	139.273	-	-	-	-
Saldo financiële baten en lasten	22.750-	106.000	100.000	100.000	100.000
Resultaat	509.275	360.136	79.531-	70.859-	55.152-
Innovatieproject	-	400.000-	400.000-	400.000-	400.000-
Netto resultaat	509.275	39.864-	479.531-	470.859-	455.152-

Meerjaren balansprognose

Uit de meerjaren exploitatiebegroting vloeit de volgende balansprognose voor de komende jaren voort:

	2017	2018	2019	2020	2021
1. Activa					
1.1 Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
1.2 Materiële vaste activa	1.904.714	2.217.948	2.297.082	2.529.216	2.438.800
1.3 Financiële vaste activa	4.492.122	4.200.000	4.200.000	3.900.000	3.500.000
<i>Vaste activa</i>	<i>6.396.836</i>	<i>6.417.948</i>	<i>6.497.082</i>	<i>6.429.216</i>	<i>5.938.800</i>
1.5 Vorderingen	1.371.204	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
1.6 Effecten	60.831	243.323	379.000	628.000	1.140.000
1.7 Liquide middelen	5.824.074	5.505.193	4.782.815	4.133.135	3.713.818
<i>Vlottende activa</i>	<i>7.256.109</i>	<i>7.048.516</i>	<i>6.461.815</i>	<i>6.061.135</i>	<i>6.153.818</i>
Totale Activa	13.652.945	13.466.464	12.958.897	12.490.351	12.092.618
<i>waarvan gebouwen en terreinen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>cumulatieve aanschafwaarde MVA (excl. G&T)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
2. Passiva					
2.1 Eigen vermogen	8.082.317	8.042.453	7.562.922	7.092.063	6.636.911
2.2 Voorzieningen	3.010.361	3.028.560	3.045.975	3.048.288	3.105.707
2.3 Langlopende schulden	-	-	-	-	-
2.4 Kortlopende schulden	2.560.267	2.395.451	2.350.000	2.350.000	2.350.000
Totale Passiva	13.652.945	13.466.464	12.958.897	12.490.351	12.092.618
<i>waarvan privaat vermogen</i>	<i>348.235</i>	<i>340.000</i>	<i>340.000</i>	<i>340.000</i>	<i>340.000</i>

Qua contractactiviteiten zal er de komende jaren niet veel wijzigen t.o.v. 2017, het gaat om de verhuur van (gym) lokalen (aan bv. kinderopvang en plaatselijke verenigingen) en de detachering van 1 directeur aan OBS Mesch. De ouderbijdrages zijn nog een extra geldstroom vanuit derden, deze zal elk jaar licht dalen omdat het leerlingenaantal daalt.

Kengetallen

Op basis van bovenstaande balansprognose ontstaan de volgende ontwikkelingen in de financiële kengetallen. Ter vergelijking vermelden wij ook de door het ministerie van OCW gedefinieerde signaleringsgrenzen:

Kengetallen	2017	2018	2019	2020	2021	Signaleringsgrens
Weerstandsvermogen	0,37	0,36	0,35	0,34	0,32	< 0,05
Solvabiliteit 1	0,59	0,60	0,58	0,57	0,55	< 0,30
Solvabiliteit 2	0,81	0,82	0,82	0,81	0,81	< 0,30
Rentabiliteit	0,02	0,00	-0,02	-0,02	-0,02	< 0,00
Liquiditeit	2,83	2,94	2,75	2,58	2,62	< 0,75

Stichting kom Leren is momenteel financieel gezond en in control. Op basis van bovenstaande prognoses zal dit ook de komende jaren zo zijn. Uiteraard blijft het zaak de ontwikkelingen voortdurend nauw te volgen, en het beleid waar nodig bij te sturen. Hierover zullen wij in volgend jaarverslagen rapporteren.

Ons uitgangspunt is én blijft:

“Kwalitatief goed onderwijs, waarbij we de eigenheid van ieder kind niet uit het oog verliezen.”

Deel B: Jaarrekening

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING

A	BESTUURSVERSLAG	PAGINA
	Bestuursverslag	1
	Financiële positie	45
	Resultaat	46
	Kengetallen	47
B	JAARREKENING	
B1	Grondslagen voor de jaarrekening	48
B2	Balans per 31 december 2017	52
B3	Staat van baten en lasten 2017	54
B4	Kasstroomoverzicht 2017	55
B5	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	
1.2	Materiële vaste activa	56
1.3	Financiële vaste activa	57
1.5	Vorderingen	57
1.6	Effecten	57
1.7	Liquide middelen	57
2.1	Eigen vermogen	58
2.2	Voorzieningen	58
2.4	Kortlopende schulden	59
	Model G: verantwoording subsidies OCW	60
	Gebeurtenissen na balansdatum	61
B6	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	62
B8	Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	63
3.2	Overige overheidsbijdragen	63
3.5	Overige baten	63
4.1	Personele lasten	64
4.2	Afschrijvingslasten	64
4.3	Huisvestingslasten	65
4.4	Overige instellingslasten	65
4.4	Leermiddelen	65
5	Financiële baten en lasten	66
	WNT	67
	(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten	68
	Overzicht verbonden partijen	69
C	OVERIGE GEGEVENS	
C1	Controleverklaring	70
	BIJLAGE(N)	
D1	Gegevens over de rechtspersoon	74

Financiële positie 2017

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balansen:

Vergelijkend balansoverzicht

	31-12 2017		31-12 2016	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Activa				
Materiële vaste activa	1.905	14,0%	920	7,7%
Financiële vaste activa	4.492	32,9%	4.477	37,3%
Vorderingen	1.371	10,0%	1.542	12,9%
Effecten	61	0,4%	172	1,4%
Liquide middelen	5.824	42,7%	4.882	40,7%
	<u>13.653</u>	<u>100,0%</u>	<u>11.993</u>	<u>100,0%</u>
Passiva				
Eigen vermogen	8.082	59,2%	7.573	63,1%
Voorzieningen	3.010	22,0%	2.024	16,9%
Langlopende schulden	-	0,0%	-	0,0%
Kortlopende schulden	2.560	18,8%	2.395	20,0%
	<u>13.653</u>	<u>100,0%</u>	<u>11.993</u>	<u>100,0%</u>

Resultaat

Het resultaat over 2017 bedraagt € 509.275 tegenover € 914.575 over 2016.
 De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2017 x € 1.000	Begroting 2017 x € 1.000	Realisatie 2016 x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	20.760	19.626	20.471
Overige overheidsbijdragen	167	27	122
Overige baten	624	625	542
Totaal baten	21.551	20.278	21.135
Lasten			
Personele lasten	16.385	17.135	16.656
Afschrijvingen	196	189	233
Overige lasten	4.438	3.060	3.469
Totaal lasten	21.019	20.384	20.358
Saldo baten en lasten	532	-106	777
Financiële baten en lasten			
Financiële baten en lasten	-23	113	138
Resultaat baten en lasten	509	7	915

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële toestand van de stichting worden beoordeeld en gemeten.
 De kengetallen geven de toestand op 31 december weer, er is dus sprake van een momentopname.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Liquiditeit (vlottende activa/kortlopende schulden)	2,83	2,75
Solvabiliteit 1 (eigen vermogen (excl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)	0,59	0,63
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen (incl. Voorzieningen) / totaal passiva * 100%)	0,81	0,80
Rentabiliteit (saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten * 100%)	0,02	0,04
Weerstandsvermogen (eigen vermogen / totale baten * 100%)	0,37	0,33
Personele lasten / totale lasten	0,78	0,82
Materiële lasten / totale lasten	0,22	0,18
Kapitalisatiefactor (balanstotaal -/- bw geb&terr) / (totaal baten + fin.baten)	0,63	0,56

B1 Grondslagen voor de jaarrekening

Toelichting op de (geconsolideerde) balans en winst-en-verliesrekening

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Stichting kom Leren is het bevoegd gezag en de activiteiten bestaan uit het verzorgen van primair onderwijs in de regio Maastricht en Heuvelland.

1.2 Continuïteit

Het eigen vermogen van Stichting kom Leren bedraagt per 31 december 2017 € 8.082.317.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

1.3 Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting kom Leren is feitelijk gevestigd op Oranjeplein 201, 6224 KV te Maastricht en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 59649097.

1.7 Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van jaarrekeningen vormt het bestuur van het bevoegd gezag zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Deze schattingen worden herzien in de periode van herziening en toekomstige perioden.

1.12 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

2. Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De (geconsolideerde) jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

2.4 Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, alsmede derivaten met een onderliggende beursgenoteerde waarde, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingsmodellen en waarderings technieken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van recente gelijksoortige 'at arm's length'-transacties, van de DCF-methode (contante waarde van kasstromen) en/of van optiewaarderingsmodellen, rekening houdend met specifieke omstandigheden.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

Indien grond gekocht is met opstallen, met de intentie de opstallen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstallen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

3.6 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.8 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.9 Eigen vermogen

3.9.1 Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

3.9.3 Overige bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve personeel (voorheen P&A - beleid) is bedoeld als reserve voor personele uitgaves in de toekomst, die niet uit de dan toegekende subsidies kunnen worden betaald.

De bestemmingsreserve risicofonds is gevormd met als doel de kosten van toekomstige personele risico's op te vangen.

3.10 Voorzieningen

3.10.1 Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

3.10.4 Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 2,50 % (2016: 2,50 %) als disconteringsvoet gehanteerd.

3.10.5 Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

3.12 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

4.2 Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoordt in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

4.3 Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.4. Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.5 Personeelsbeloningen

4.5.1 Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

4.5.2 Pensioenen

Stichting kom Leren heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

4.6 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

4.8 Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingsschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1.2 Rente- en kasstroomrisico

Stichting kom Leren loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Stichting kom Leren risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting kom Leren risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Met betrekking tot bepaalde vastrentende schulden (achtergestelde leningen) heeft Stichting kom Leren renteswaps gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt.

5.2 Liquiditeitsrisico

Stichting kom Leren maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

B2 Balans per 31 december 2017

Activa	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris en apparatuur	1.644.568		768.146	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>260.146</u>		<u>152.300</u>	
		1.904.714		920.446
Financiële vaste activa				
Effecten	<u>4.492.122</u>		<u>4.477.238</u>	
		4.492.122		4.477.238
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	25.457		-	
Ministerie van OCW	972.429		1.000.621	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>373.318</u>		<u>541.503</u>	
		1.371.204		1.542.124
Effecten	<u>60.831</u>		<u>171.501</u>	
		60.831		171.501
Liquide middelen				
Kas	3.646		6.170	
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.047.926		2.184.787	
Deposito's	3.500.303		2.496.078	
Overige liquide middelen	<u>272.199</u>		<u>194.553</u>	
		5.824.074		4.881.588
TOTAAL ACTIVA		<u>13.652.945</u>		<u>11.992.897</u>

Passiva	2017		2016	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Bestuursvermogen	227		227	
Algemene reserve	3.084.307		4.149.134	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	4.997.783		3.423.681	
		8.082.317		7.573.042
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	2.688.990		1.698.565	
Overige voorzieningen	321.371		325.839	
		3.010.361		2.024.404
Kortlopende schulden				
Crediteuren	396.669		302.415	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	720.044		712.665	
Schulden terzake van pensioenen	191.021		158.427	
Overige kortlopende schulden	314.111		304.268	
Overige overlopende passiva	938.422		917.676	
		2.560.267		2.395.451
TOTAAL PASSIVA		13.652.945		11.992.897

B3 Staat van Baten en Lasten 2017

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	20.760.230	19.626.426	20.470.935
Overige overheidsbijdragen	166.683	27.308	121.850
Overige baten	623.919	624.536	541.722
Totaal baten	21.550.832	20.278.270	21.134.507
Lasten			
Personele lasten	16.384.867	17.135.104	16.656.422
Afschrijvingen	195.991	189.058	232.573
Huisvestingslasten	2.650.248	1.360.296	2.008.200
Overige lasten	1.052.170	955.312	865.501
Leermiddelen	735.531	744.153	595.405
Totaal lasten	21.018.807	20.383.923	20.358.101
Saldo baten en lasten	532.025	-105.653	776.406
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	116.523	132.500	133.975
Financiële lasten	139.273	19.500	-4.194
Totaal financiële baten en lasten	-22.750	113.000	138.169
Resultaat baten en lasten	509.275	7.347	914.575

B4 Kasstroom 2017

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		532.025		776.406
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	195.991		198.980	
Mutaties voorzieningen	<u>985.957</u>		<u>774.234</u>	
		1.181.948		973.214
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	170.921		-259.209	
- Effecten	110.670		264.555	
- Kortlopende schulden	<u>164.816</u>		<u>443.005</u>	
		<u>446.407</u>		<u>448.351</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		2.160.380		2.197.971
Ontvangen interest	116.523		133.975	
Betaalde interest	<u>-139.273</u>		<u>4.194</u>	
		<u>-22.750</u>		<u>138.169</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		2.137.630		2.336.140
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiele vaste activa	-1.180.259		-135.075	
Desinvesteringen in materiele vaste activa	0		33.593	
Investerings financiële vaste activa	-614.130		-747.561	
Desinvesteringen financiële vaste activa	<u>599.246</u>		<u>358.756</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.195.143		-490.287
Overige balansmutaties		0		0
Mutatie liquide middelen		<u><u>942.486</u></u>		<u><u>1.845.853</u></u>
Beginstand liquide middelen	4.881.588		3.035.735	
Mutatie liquide middelen	<u>942.486</u>		<u>1.845.853</u>	
Eindstand liquide middelen		<u><u>5.824.074</u></u>		<u><u>4.881.588</u></u>

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans per 31 december 2017

Activa

Vaste activa

	31-12 2017 €	31-12 2016 €
1.2 Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur	1.644.568	768.146
Leermiddelen	255.717	146.741
Vervoermiddelen	4.429	5.559
	<u>1.904.714</u>	<u>920.446</u>

	Inventaris en apparatuur €	Leermiddelen €	Vervoermiddelen €	Totaal €
<i>Boekwaarde</i> <i>31-12-2016</i>				
Aanschafwaarde	2.648.756	177.417	12.800	2.838.973
Cumulatieve afschrijvingen	-1.880.610	-30.676	-7.241	-1.918.527
	<u>768.146</u>	<u>146.741</u>	<u>5.559</u>	<u>920.446</u>

Mutaties

Investerings	1.036.419	143.840	-	1.180.259
Afschrijvingen	-159.997	-34.864	-1.130	-195.991
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-
	<u>876.422</u>	<u>108.976</u>	<u>-1.130</u>	<u>984.268</u>

Boekwaarde *31-12-2017*

Aanschafwaarde	3.685.175	321.257	12.800	4.019.232
Cumulatieve afschrijvingen	-2.040.607	-65.540	-8.371	-2.114.518
	<u>1.644.568</u>	<u>255.717</u>	<u>4.429</u>	<u>1.904.714</u>

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubiliar, inventaris en ICT middelen.

Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Inventaris en apparatuur	3 tot 20 jaar
Leermiddelen	5 tot 10 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar

1.3 Financiële vaste activa	31-12 2017 €	31-12 2016 €
Effecten	4.492.122	4.477.238

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2017 €	Mutaties 2017 + €	- €	Boekwaarde 31-12-2017 €
Obligaties	4.477.238	614.130	-599.246	4.492.122
	<u>4.477.238</u>	<u>614.130</u>	<u>-599.246</u>	<u>4.492.122</u>

Vlottende activa	31-12 2017 €	31-12 2016 €
------------------	--------------------	--------------------

1.5 Vorderingen

Debiteuren	25.457	-
Ministerie van OCW	972.429	1.000.621

Overige vorderingen

Overige subsidies gemeente inzake huisvesting	51.960	-
Overige subsidies gemeente inzake schades	2.694	-
Gemeente onroerende zaak belasting	42.753	-
Totaal overige vorderingen	<u>97.407</u>	<u>-</u>

Overige overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten	177.700	113.121
Debiteuren transitoria	98.211	428.382
Totaal overlopende activa	<u>275.911</u>	<u>541.503</u>

Totaal vorderingen	<u><u>1.371.204</u></u>	<u><u>1.542.124</u></u>
---------------------------	-------------------------	-------------------------

1.6 Effecten (kortlopend)

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2017 €	Mutaties 2017 + €	- €	Boekwaarde 31-12-2017 €
Obligaties	100.180	-	-100.180	-
Opgelopen rente	71.321	60.831	-71.321	60.831
	<u>171.501</u>	<u>60.831</u>	<u>-171.501</u>	<u>60.831</u>

1.7 Liquide middelen

Kas	3.646	6.170
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.047.926	2.184.787
Deposito's	3.500.303	2.496.078
Overige liquide middelen	272.199	194.553
	<u><u>5.824.074</u></u>	<u><u>4.881.588</u></u>

Passiva

	31-12 2017	31-12 2016
	€	€
2.1 Eigen vermogen		
Bestuursvermogen	227	227
Algemene reserve	3.084.307	4.149.134
Bestemmingsreserves	4.997.783	3.423.681
	<u>8.082.317</u>	<u>7.573.042</u>

	Saldo 31-12-2016	Stelselwijziging	Bestemmings- resultaat	Saldo 31-12-2017
	€	€	€	€
Stichtingskapitaal	227	-	-	227
Algemene reserve	4.149.134	-	-1.064.827	3.084.307
Bestemmingsreserves publiek				
Reserve personeel (voorheen P&A - beleid)	2.662.777	-	1.634.882	4.297.659
Reserve risicofonds	452.196	-	-100.307	351.889
Bestemmingsreserves privaat				
Niet-subsidiabel	308.708	-	39.527	348.235
Totaal bestemmingsreserves	<u>3.423.681</u>	<u>-</u>	<u>1.574.102</u>	<u>4.997.783</u>
Totaal Eigen vermogen	<u>7.573.042</u>	<u>-</u>	<u>509.275</u>	<u>8.082.317</u>

De bestemmingsreserve niet-subsidiabel is gevormd met als doel de kosten van toekomstige buitenschoolse activiteiten op te vangen.

De bestemmingsreserve personeel (voorheen P&A - beleid) is bedoeld als reserve voor personele uitgaves in de toekomst, die niet uit de dan toegekende subsidies kunnen worden betaald.

De bestemmingsreserve risicofonds is gevormd met als doel de kosten van toekomstige personele risico's op te vangen.

	31-12 2017	31-12 2016
	€	€
2.2 Voorzieningen		
Onderhoudsvoorziening	2.688.990	1.698.565
Overige voorzieningen	321.371	325.839
	<u>3.010.361</u>	<u>2.024.404</u>

	Saldo 31-12-2016	Dotatie 2017	Onttrekking 2017	Vrijval 2017	Saldo 31-12-2017
	€	€	€	€	€
Onderhoudsvoorziening	1.698.565	1.167.686	-177.261	-	2.688.990
Personele voorzieningen					
Voorziening jubilea	324.139	26.135	-28.903	-	321.371
Voorziening duurzame inzetbaarheid	1.700	-	-	-1.700	-
Totaal voorzieningen	<u>2.024.404</u>	<u>1.193.821</u>	<u>-206.164</u>	<u>-1.700</u>	<u>3.010.361</u>

De onderhoudsvoorziening betreft een egalisatievoorziening gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan.

De voorziening voor Jubilea wordt bij opmaak van de begroting voorafgaand aan het kalenderjaar beoordeeld en berekend op basis van de op balansdatum bestaande aanspraken. Gebaseerd op:

- Leeftijd per medewerker
- Gehele personeelsbestand
- Jaren dienstverband per medewerker
- Omvang dienstbetrekking
- Jubileum bij 25-jaar 50% gratificatie, bij 40-jarige diensttijd 100%
- Gratificatie berekend op individuele salarisgegevens rekening houdend met verwachte gemiddelde salarisstijging op lange termijn en een verdisconteringsvoet.
- Berekening tegen contante waarde
- Rekeninghoudend met een blijfkans.

	< 1 jaar €	1 jaar < > 5 jaar €	> 5 jaar €	Totaal €
Onderverdeling voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	495.134	1.062.457	1.131.399	2.688.990
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	31.015	123.581	166.775	321.371
Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	-	-	-
Totaal voorzieningen	<u>526.149</u>	<u>1.186.038</u>	<u>1.298.174</u>	<u>3.010.361</u>

2.4 Kortlopende schulden

	31-12 2017 €	31-12 2016 €
Crediteuren	396.669	302.415
Belastingen en premies sociale verzekeringen	720.044	712.665
Schulden terzake van pensioenen	191.021	158.427
Overige kortlopende schulden	314.111	304.268
Overlopende passiva	<u>938.422</u>	<u>917.676</u>
	<u>2.560.267</u>	<u>2.395.451</u>

Specificatie overige kortlopende schulden

Overige subsidies gemeente inzake huisvesting	-	61.421
Overige projecten	303.012	226.553
Gemeente schades	-	227
Levensloop	855	-
Netto salaris	<u>10.244</u>	<u>16.067</u>
	<u>314.111</u>	<u>304.268</u>

Specificatie overlopende passiva

Overige subsidies Ministerie van OCW	17.635	-
Vakantiegeld reservering	530.996	515.111
Crediteuren transitoria	<u>389.791</u>	<u>402.565</u>
	<u>938.422</u>	<u>917.676</u>

Model G geormerkte doelsubsidies OCW

Bestuur:

42669

Brinnr:

G1. Verantwoording van **subsidies zonder verrekeningsclausule** (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van	Ontvangen	Lasten t/m vorig	Stand begin	Ontvangst in	Lasten in	Vrijval niet	Stand ultimo	Prestatie							
	Kenmerk	Datum	de toewijzing	t/m vorig	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	besteed in	verslagjaar	afgerond?							
Regeling lerarenbeurs voor scholing,	DL/B/110284	6-5-2009	119.503	89.271	89.271	-	30.232	12.597	17.635	nee								
totaal	€	119.503	€	89.271	€	89.271	€	-	€	30.232	€	12.597	€	-	€	17.635	€	-

G2. Verantwoording van **subsidies met verrekeningsclausule** (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum							

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van	Ontvangen	Lasten t/m vorig	Stand begin	Ontvangst in	Lasten in	Stand ultimo	Saldo nog te besteden ultimo
	Kenmerk	Datum	de toewijzing	t/m vorig	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar
totaal	€	-	€	-	€	-	€	-	€	-

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder vallen de dienstverleningscontracten en leasecontracten;

- De dienstverleningscontracten betreffende beveiliging/alarm tot en met 31-12-2020
- Leasecontracten zijn afgesloten voor de printers tot 01-01-2019 voor een bedrag van € 63.400
- Huurcontract is afgesloten voor het bovenschoolsmanagement tot en met 14-03-2023 voor een bedrag van € 40.540
- Eneco energiekosten tot 2019 voor een bedrag van € 75.100
- Unilogic betreffende dienstverlening tot en met 30-11-2022 voor een bedrag van € 513.197
- Balanz tot en met 31-12-2019 voor een bedrag op basis van de levering en dienstverlening

B8 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 2017

Baten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage Ministerie van OCW	14.855.340	13.938.999	14.728.605
Rijksbijdragen MI	2.820.109	2.853.298	2.901.140
Rijksbijdragen P&A-beleid	2.151.444	2.056.300	2.131.109
Inhouding OCW voorgaande jaren	-274	-	-
Overige subsidies Ministerie van OCW	12.597	13.417	71.896
Doorbetalings Rijksbijdragen SWV	921.014	764.412	638.185
Totaal (Rijks)bijdrage Ministerie van OCW	<u>20.760.230</u>	<u>19.626.426</u>	<u>20.470.935</u>
3.2 Overige overheidsbijdragen			
Gemeentelijke bijdragen	-	22.308	76.182
Inkomsten gemeentelijke projecten	118.683	-	2.339
Gemeentelijke vergoeding schoolbegeleiding	48.000	5.000	43.329
Totaal overige overheidsbijdragen	<u>166.683</u>	<u>27.308</u>	<u>121.850</u>
3.5 Overige baten			
Verhuur onroerende zaken	166.973	157.167	151.636
Detachering personeel	106.141	82.000	70.345
Baten niet- subsidiabel	212.753	171.841	202.864
Overige vergoedingen personeel	24.925	117.155	38.499
Inkomsten overige projecten	73.723	69.646	58.919
Overige	39.404	26.727	19.459
Totaal overige baten	<u>623.919</u>	<u>624.536</u>	<u>541.722</u>

Lasten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.1 Personele lasten			
Lonen en salarissen	15.822.459	15.206.852	16.446.515
Vrijval / overdracht spaarverlof	-	-	4.594
Dotatie voorziening jubilea	26.135	19.248	32.976
Dotatie / vrijval voorziening duurzame inzetbaarheid	-1.700	-	1.700
Cursuskosten	197.412	146.663	142.208
Reis- en verblijfskosten	106.664	60.198	103.197
Vergoeding Raad van Toezicht	34.464	40.000	38.684
Inhuur externen/inhuur uitzendkrachten	318.089	398.650	419.147
Bedrijfsgezondheidszorg	70.395	65.000	66.551
Kantinekosten	26.063	28.275	15.933
Kosten passend onderwijs	-	-	-
Representatiekosten personeel belast WKR forfait	50.464	11.200	36.609
Cafetariafaciliteiten WKR forfait	28.144	30.000	26.139
IPAP	30.082	-	17.872
Ondernemersplan /projectmanagement	78.678	378.447	128.083
Personele risico's	100.307	400.000	148.207
Coaching en begeleiding	52.110	68.354	27.331
Lasten voorgaande jaren/(VVF bonus/malus)	221.697	-	-
Overige	102.671	282.217	103.266
	<u>17.264.134</u>	<u>17.135.104</u>	<u>17.759.012</u>
Uitkeringen vervangingsfonds (-/-)	-719.259	-	-933.673
Uitkeringen overige (-/-)	-160.008	-	-168.917
Totaal personele lasten	<u>16.384.867</u>	<u>17.135.104</u>	<u>16.656.422</u>

Specificatie Lonen en salarissen

Brutolonen en salarissen	11.541.360	11.101.002	12.315.366
Sociale lasten	2.628.858	2.585.165	2.711.801
Pensioenlasten	1.652.241	1.520.685	1.419.348
	<u>15.822.459</u>	<u>15.206.852</u>	<u>16.446.515</u>

Aantal fte's (gemidd.)

DIR	17,32		20,12
OP	192,76		187,19
OOP	15,97		16,39
	<u>226,05</u>		<u>223,70</u>

4.2 Afschrijvingslasten

	€	€	€
Inventaris en apparatuur	159.997	135.438	176.116
Vervoermiddelen	1.130	-	91
Leermiddelen	34.864	53.620	22.773
Verlies bij verkoop	-	-	33.593
Totaal afschrijvingen	<u>195.991</u>	<u>189.058</u>	<u>232.573</u>

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.3 Huisvestingslasten			
Huur	60.717	65.375	56.003
Klein onderhoud en exploitatie	535.449	174.766	334.948
Energie en water	245.906	256.150	251.804
Schoonmaakkosten	369.568	372.475	365.298
Heffingen	29.803	1.200	29.656
Onderhoudsvoorziening dotatie / vrijval (-/-)	1.167.686	240.000	960.401
Tuinonderhoud	17.409	11.346	10.090
Overige huisvestingslasten	223.710	238.984	-
Totaal huisvestingslasten	2.650.248	1.360.296	2.008.200

4.4 Overige lasten

Administratie en beheer	341.169	316.288	310.398
Accountantskosten	23.142	20.000	18.422
Deskundigheidsadvies	16.636	30.000	10.672
Telefoon- en portokosten e.d.	22.221	22.549	23.359
Reprokosten	136.002	121.861	104.872
Bestedingen niet- subsidiabel	177.732	126.150	165.323
Contributies	28.883	35.000	31.882
Medezeggenschapsraad	22.260	50.013	16.478
Verzekeringen	16.130	20.200	6.249
Uitgaven projecten OC&W	1.346	-	27.897
Uitgaven overige projecten	3.861	4.951	20.207
Uitgaven gemeentelijke projecten	11.090	22.260	30.300
Lasten TSO	17.742	43.583	2.697
PR/communicatie	135.491	37.833	25.042
Overige instellingslasten	98.465	104.624	71.703
Totaal overige instellingslasten	1.052.170	955.312	865.501

Accountantshonoraria

Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	23.142		15.512
Totale honoraria voor andere niet-controlediensten	-		2.910
	23.142		18.422

4.4 Leermiddelen

OLP	376.197	236.717	321.953
ICT	359.334	507.436	273.452
Totaal leermiddelen	735.531	744.153	595.405

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
5. Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	2.012	7.500	6.824
Opbrengsten beleggingen	114.511	125.000	127.151
Totaal financiële baten	116.523	132.500	133.975
Financiële lasten			
Rentelasten	5.643	1.500	1.781
Kosten beleggingen	133.630	18.000	-5.975
Totaal financiële lasten	139.273	19.500	-4.194
Totaal financiële baten en lasten	-22.750	113.000	138.169

WNT Topfunctionarissen

Bestuur: 42669

Leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking																			
Volgnummer	(Fictieve) dienstbetrekking	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	Gewezen topfunctionaris	Functie(s)	Aanvang functie	Einde functie	Taakomvang (fte)	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Subtotaal bezoldiging	Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	Totale bezoldiging	Afwijkend WNT-maximum	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	Toelichting overschrijding bezoldiging
1	ja	Dhr.	P.J.		Groos	nee	Vrz CvB	1-1-2017	31-12-2017		1 €	111.242 €	16.792 €	128.034	0 €	128.034	€	129.000	niet van toepassing
2	ja	Dhr.	J.		Linckens	nee	lid CvB	1-1-2017	31-12-2017		1 €	101.383 €	16.241 €	117.624	0 €	117.624	€	129.000	niet van toepassing

Aanvang functie vorig verslagjaar	Einde functie vorig verslagjaar	Taakomvang (fte) vorig verslagjaar	Beloning in vorig verslagjaar plus "Beloning en belastbare onkostenvergoedingen in vorig verslagjaar"	Beloning betaalbaar op termijn in vorig verslagjaar	Totale bezoldiging in vorig verslagjaar	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Onverschuldigd betaald bedrag ontsluitkering	Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in het verslagjaar	Individueel WNT-maximum ontsluitkering	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontsluitkeringsnorm	Toelichting overschrijding ontsluitkeringsnorm
1-2-2016	31-12-2016	1	€ 97.061	€	13.242	€	110.303					Vrz CvB		
1-1-2016	31-12-2016	1	€ 101.081	€	13.207	€	114.288					lid CvB		

Leidinggevend topfunctionarissen zonder dienstbetrekking																			
Volgnummer	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	Functie(s)	Aanvang opdracht	Einde opdracht	Maanden vóór verslagjaar	Maanden in het verslagjaar	Uren in verslagjaar	Individueel WNT-maximum	Uitgekeerde bezoldiging in verslagjaar	Onverschuldigd bedrag maanden	Maximum uurtarief	Uitgekeerde bezoldiging per uur	Onverschuldigd bedrag uurtarief	Hoogste onverschuldigd betaald	Totaal bezoldiging	Toelichting overschrijding bezoldiging

Toezichthoudend topfunctionarissen																	
Volgnummer	(Fictieve) dienstbetrekking	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	Functie-categorie	Aanvang functie	Einde functie	Bezoldiging	Beloning betaalbaar op termijn	Subtotaal bezoldiging	Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	Totale bezoldiging	Afwijkend WNT-maximum	Individueel WNT-maximum	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	Toelichting overschrijding bezoldiging
1	nee	Dhr.	E.	van	Helsland	Vrz	1-jan-17	1-jun-17	€ 3.300						8062,5	niet van toepassing	
2	nee	Dhr.	P.		Vossen	Vrz	1-jun-17	31-dec-17	€ 5.280						11287,5	niet van toepassing	
3	nee	Dhr.	P.		Vossen	lid	1-jan-17	1-jun-17	€ 1.760						5375	niet van toepassing	
4	nee	Dhr.	M.		Hukkelhoven	lid	1-jan-17	31-dec-17	€ 5.280						12900	niet van toepassing	
5	nee	Dhr.	H.		Mulder	lid	1-jan-17	31-dec-17	€ 5.280						12900	niet van toepassing	
6	nee	Dhr.	E.		Debie	lid	1-jan-17	31-dec-17	€ 5.280						12900	niet van toepassing	
7	nee	Mw.	M.		Gans	lid	1-jan-17	1-feb-17	€ 364						1075	niet van toepassing	
8	nee	Dhr.	P.		Breuls	lid	1-jan-17	31-dec-17	€ 5.280						12900	niet van toepassing	
9	nee	Mw.	R.	van	Zutphen	lid	1-aug-17	31-dec-17	€ 2.640						5375	niet van toepassing	

Aanvang functie vorig verslagjaar	Einde functie vorig verslagjaar	Beloning in vorig verslagjaar plus belastbare vaste en	Beloning betaalbaar op termijn in vorig verslagjaar	Totale bezoldiging in vorig verslagjaar	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Onverschuldigd betaald bedrag ontsluitkering	Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in het verslagjaar	Individueel WNT-maximum ontsluitkering	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontsluitkeringsnorm	Toelichting overschrijding ontsluitkeringsnorm
1-jan-16	31-dec-16	€ 6.545	€ -	€ 6.545,00							Vrz		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							nvt		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		
1-jan-16	31-dec-16	€ 4.364	€ -	€ 4.364,00							lid		

	01-01-2017 t/m
	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie
Complexiteitspunten	
Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	4
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	8
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 129.000
Afwijkende bezoldigingsklasse	
Afwijkend bezoldigingsmaximum	
Toelichting op de WNT	

(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten

De verdeling van het exploitatiesaldo over 2017 is vooruitlopend op de goedkeuring door het bestuur al in deze jaarrekening verwerkt.

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen is het resultaat ad. € 509.275 over 2017 toegevoegd aan de reserves, waarvan € 1.064,827** ten laste van de algemene reserve, € 1.534.575* ten gunste van de publieke bestemmingsreserves en € 39.527 ten gunste van de bestemmingsreserve niet- subsidiabel. Dit is reeds in de jaarrekening verwerkt.

	€
Algemene reserve	-1.064.827
Reserve personeel (voorheen P&A - beleid)	1.634.882
Reserve Risicofonds	-100.307
Bestemmingsreserve (niet- subsidiabel)	39.527
	<u>509.275</u>

*Resultaat inzake bovenschoolse **personele** baten en lasten en lasten personele risico's

** Resultaat inzake scholen en bovenschoolse **materiële** baten en lasten

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm 2017	Satutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017 EUR	Resultaat 2017 EUR	Art 2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
Naam	Juridische vorm 2017	Satutaire zetel	Code activiteiten					
SWV PO 31-05 Maastricht en Heuvelland	Stichting	Heerlen	Overig					

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting kom Leren
Oranjeplein 201
6224 KV MAASTRICHT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting kom Leren te MAASTRICHT gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting kom Leren op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2017;
- (2) de staat van baten en lasten over 2017; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting kom Leren, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Eindhoven, 26 juni 2018
Wijs Accountants

Was getekend: M.M.P.G van Os MSc RA

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093

mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres

Bogert 16

5612 LZ Eindhoven

Maarssen

Bisonspoor 7023

3605 LT Maarssen

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33

KVK 58941487

BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

D1 Gegevens rechtspersoon per 31-12-2017

*	Bestuursnummer	42669		
*	Naam en adres van de instelling	Stichting kom Leren Oranjeplein 201 6224 KV Maastricht		
*	Telefoonnummer	043-4100300		
*	E-mailadres	info@kom-leren.nl		
*	Internetsite	www.kom-leren.nl		
*	Contactpersoon jaarverslag	ONS Onderwijsbureau, dhr E.V. Cools		
*	Telefoonnummer contactpersoon	045-8504760		
*	E-mailadres contactpersoon	e.cools@onsonderwijsbureau.nl		
	Gegevens administratiekantoor	ONS Onderwijsbureau		
	AK-nummer	401		
*	Brin-nummer + NAW gegevens school			
00DN	OBS de Bundeling	Lindenlaan 75	6241 BB	Bunde
03JX	Basisschool De Den	Burg. Beckersweg 45	6261 NX	Mheer
04ZV	r.k. basisschool De Keerkring	Groenstraat 17	6267 EM	Cadier en Keer
05BB	r.k. basisschool St. Martinus	Gronsvelder Kerkplein 8	6247 CM	Gronsveld
05EZ	r.k. basisschool Op de Tien Bunder	Tienbundersweg 1	6321 CP	Wijlre
05YT	OBS Berg	Langen Akker 122	6325 CN	Berg & Terblijt
06GR	r.k. basisschool De Cramignon	Kramsvogel 42	6245 RE	Eijsden
06WW	ABB Nutsschool	Regentesselaan 2	6224 JR	Maastricht
08KN	r.k. basisschool St. Jozef	Sint Jozefstraat 38	6245 LN	Eijsden
08UC	IKC Dynamiek	Goudenweg 200	6216 TT	Maastricht
08UX	r.k. basisschool Maurice Rose	Pres. Kennedystraat 2	6269 CC	Margraten
09SF	OBS de Kring	Stellendaal 15	6228 GC	Maastricht
10LX	OBS de Regenboog	Bergmansweg 100	6226 AR	Maastricht
15DI	r.k. basisschool St. Gertrudis	Schoolstraat 28	6265 AS	St. Geertruid
21NU	OBS de Spiegel	Sorbonnelaan 190	6229 HD	Maastricht
22KO	OBS de Perroen	Rijksweg 70	6228 XZ	Maastricht
23BU	OBS Binnenstad	Begijnenstraat 11	6211 JR	Maastricht
24EE	ABB de Poort	Kardinaal van Rossumplein 99	6221 SZ	Maastricht
24NK	OBS Broekhem	Keelstraat 3	6301 XT	Valkenburg
24NV	ABB Tangram	Kramsvogel 42B	6245 RE	Eijsden

Begroting Stichting kom Leren 2019-2022

	Vanuit jaarverslag 2017		Nieuw			
	2017 realisatie	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting	2022 begroting
Aantal leerlingen per 1 oktober	3533	3574 (realisatie)	3574	3534	3496	3457
Rijksbijdrage OCW/LNV	19.826.894	19.641.016	20.334.231	20.333.107	20.277.563	20.006.125
Overige subsidies OCW	12.322	0	0	0	0	0
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	921.014	1.086.646	1.086.646	981.392	908.741	900.610
Totale Rijksbijdragen	20.760.231	20.727.662	21.315.623	21.241.848	21.178.172	20.895.490
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	166.683	75.588	164.692	166.536	169.273	172.064
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	166.683	75.588	164.692	166.536	169.273	172.064
Verhuur	166.973	186.526	157.754	160.908	164.127	167.407
Detachering personeel	106.141	53.535	85.264	87.000	88.000	89.000
Ouderbijdragen	212.753	149.191	208.600	212.772	217.027	221.366
Overige (overige baten)	138.052	178.785	254.867	998.367	553.367	793.069
Overige baten	623.919	568.037	706.485	1.459.047	1.022.521	1.270.842
Totale baten	21.550.833	21.371.287	22.186.800	22.867.430	22.369.966	22.338.396
Lonen en salarissen	15.855.223	16.744.127	17.611.276	17.745.476	17.820.744	17.823.559
Overige personele lasten	1.408.910	1.843.887	1.772.904	1.787.688	1.808.952	1.429.427
Af: uitkeringen	-879.266	-612.455	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000
Totale personeelslasten	16.384.867	17.975.559	18.584.181	18.733.164	18.829.696	18.452.986
Afschrijvingen materiele vaste activa	195.991	440.862	453.629	554.705	597.808	640.721
Afschrijvingen	195.991	440.862	453.629	554.705	597.808	640.721
Huur	60.717	54.050	63.296	64.561	65.852	67.170
Onderhoud	1.703.135	513.257	688.800	691.556	694.383	697.277
Energie en water	245.906	294.575	315.384	321.582	327.792	334.014
Schoonmaakkosten	369.568	412.709	411.750	419.940	428.338	436.906
Heffingen	29.803	27.948	32.800	33.532	34.249	35.010
Overige (huisvestingslasten)	241.119	199.476	210.943	212.364	216.607	220.942
Huisvestingslasten	2.650.248	1.502.015	1.722.973	1.743.535	1.767.221	1.791.319
Administratie- en beheerslasten	586.816	570.474	601.785	606.718	624.261	631.075
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	735.531	622.138	779.700	779.645	789.787	800.152
Overige (overige lasten)	465.357	406.103	463.826	471.439	422.782	403.534
Totale overige lasten	1.787.704	1.598.715	1.845.311	1.857.802	1.836.830	1.834.761
Totale lasten	21.018.809	21.517.151	22.606.093	22.889.206	23.031.555	22.719.787
Rentebaten	2.012	7.000	500	100	100	100
Rentelasten	-7.193	0	0	0	0	0
Opbrengst beleggingen	121.704	119.000	115.000	100.000	100.000	100.000
Kosten beleggingen	-139.273	-20.000	-26.000	-27.120	-28.240	-27.241
Financiële baten en lasten	-22.750	106.000	89.500	72.980	71.860	72.859
Totaal resultaat	509.275	-39.864	-329.793	51.204	-589.728	-308.532

Begroting 2019

Porta Mosana College

Inhoudsopgave

1	Recapitulatie Financieel.....	3
2	Toelichting op de begroting 2019.....	4
3	Kengetallen.....	6
4	Investeringsbegroting.....	8
5	Financieel overzicht per locatie.....	13

1 Recapitulatie Financieel

Begroting 2019 Cluster Maastricht Porta Mosana				
	Realisatie	Begroting	Prognose	Begroting
	2017	2018	2018	2019
Algemene gegevens				
Gemiddeld leerlingaantal excl VAVO/OPDC	2.014	1.770	1.725	1.486
Totaal bekostigd aantal leerlingen	2.180	1.886	1.785	1.503
Bekostigde VAVO en OPDC leerlingen	51	41	32	37
Bekostigde leerlingaantal excl VAVO/OPDC	2.130	1.845	1.753	1.467
Vloeroppervlakte totaal	15.741	15.741	15.741	15.741
Aantal Bruto ingezette FTE's voor mobiliteit	159,2	147,7	140,5	136,0
Mobiliteit FTE's	-	14,8	-	17,7
Aantal Bruto ingezette FTE's na volledige realisatie mobiliteit	159,2	132,9	140,5	118,3
Personeel	€	€	€	€
Baten				
Lumpsum OC&W P	12.390.999	10.990.349	11.408.905	9.843.181
Overige personele baten OC&W	630.623	881.396	311.663	388.651
Overige personele baten	533.794	410.582	662.913	410.180
Dekking Bestemmingsreserve Personeel	206.496	101.300	319.085	605.839
Totale personele baten	13.761.912	12.383.627	12.702.565	11.247.850
Lasten				
Loonkosten personeel	11.152.084	9.318.723	9.941.118	8.148.931
Loonkosten vervangingen	501.827	657.117	802.303	1.101.731
Overige personele lasten	1.847.020	1.812.739	2.107.578	1.860.882
Totale personele lasten	13.500.932	11.788.579	12.850.999	11.111.544
Exploitatieresultaat personeel	260.980	595.048	148.434-	136.306
Materieel				
Baten				
Lumpsum OC&W M	2.434.801	2.221.938	2.301.994	1.933.352
Overige materiële baten OC&W	-	-	921	-
Overige baten M	70.750	65.017	55.091	47.708
Dekking Bestemmingsreserve materieel	9.367	-	-	-
Totale materiële baten	2.514.918	2.286.955	2.358.005	1.981.060
Lasten				
Afschrijvingslasten	341.316	376.291	329.097	323.863
Huisvestingslasten	752.177	951.214	902.173	929.669
Overige lasten M	1.077.057	993.811	981.850	860.686
Totale materiële lasten	2.170.549	2.321.316	2.213.120	2.114.219
Exploitatieresultaat materieel	344.369	34.361-	144.885	133.159-
Eigen taken				
Baten ET	538.876	595.113	595.113	527.619
Lasten ET	534.187	595.113	595.113	527.619
Exploitatieresultaat eigen taken	4.688	-	-	-
Financiële baten en lasten				
Baten Fin	-	-	-	-
Lasten Fin	554	1.801	1.001	1.003
Financieel resultaat	554-	1.801-	1.001-	1.003-
Operationeel resultaat	609.484	558.886	4.550-	2.144

2 Toelichting op de begroting 2019

Onderstaand volgt een toelichting op de begroting 2019 van het Porta Mosana College. Deze toelichting heeft betrekking op het BRIN Porta Mosana College.

Bij het opstellen van de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De uitgangspunten van de kaderbrief 2019 van Stichting LVO zijn toegepast;
2. De personele begroting is rechtstreeks gekoppeld aan het formatieplan dat in april aan het bestuur en aan de medezeggenschapsraden is aangeboden. Als gevolg van gewijzigde leerlingaantallen (op basis van de voorlopige 1 oktober telling) hebben aanpassingen in de personele formatie plaatsgevonden;
3. Bij het vaststellen van het resultaat in de begroting/meerjarenraming wordt ervan uitgegaan dat de in de formatieplannen 2019-2020 ev. opgenomen mobiliteit wordt gerealiseerd;
4. De materiële begroting is samengesteld in samenwerking met de locatiedirecteuren, gebaseerd op het beleid van de schoollocatie.
5. De leerlingenprognoses zijn gebaseerd en geëxtrapoleerd op basis van de voorlopige aantallen per 1-10-2018, rekening houdend met de krimp. Daarnaast is er rekening gehouden met de eerste wijzigingen per 01-08-2019 inzake de herinrichting voortgezet onderwijs Maastricht;
6. In 2018 is een stijging van het bovenschools tarief verwerkt na overleg met het College van Bestuur. De afgelopen jaren was ervoor gekozen het bovenschools tarief gelijk te houden op het niveau van 2013. Vanaf 2018 is ervoor gekozen de realistische bovenschoolse lasten door te belasten o.b.v. leerlingaantallen. De stijging van de lasten is de afgelopen jaren met name veroorzaakt door centralisering van werkzaamheden vanuit de scholen naar het Servicepunt. Op dit moment ligt een voorstel bij de GMR voor een aanpassing van het Servicepunt, dit voorstel is reeds verwerkt in de begroting 2019-2022. Uitgangspunt is dat de totale kosten van het Servicepunt per schooljaar 2019/2020 dalen. Helaas zal zich dit niet direct in een drastische verlaging van het tarief vertalen, als gevolg van de daling in leerlingaantallen.

Personeel

Onderstaand de ontwikkeling van het exploitatieresultaat personeel zoals opgenomen in de begroting 2019 ten opzichte van de begroting 2018.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Vershil
Totale personele baten	€ 12.384	€ 11.248	- € 1.136
Totale personele lasten	€ 11.789	€ 11.112	+ € 667
Exploitatieresultaat	€ 595	€ 136	- € 469

In de personele baten wordt de afwijking t.o.v. begroot 2018 veroorzaakt door een lagere lumpsum en lagere overige baten OC&W ad € 1.147K en ad € 493K als gevolg door een daling van het aantal leerlingen. Daarnaast is er een toename van de dekking bestemmingsreserve ad € 505K, deze extra bijdrage vanuit de stichting vindt plaats ter ondersteuning van de benodigde extra inzet a.g.v. de huidige problematiek binnen Maastricht en specifiek bij het vmbo.

De personele lasten nemen in 2019 ten opzichte van de begroting 2018 af met € 667K. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afname van de personele inzet ad € 1.170K, als gevolg van een daling in leerlingaantallen. Daartegenover staat een stijging van de vervangingslasten met € 445K met name door de huidige problematiek binnen vmbo. Per saldo wordt voor 2019 een positief resultaat voorzien op de personele exploitatie van € 136K.

Materieel

Onderstaand de ontwikkeling van het exploitatieresultaat materieel zoals opgenomen in de begroting 2019 ten opzichte van de begroting 2018.

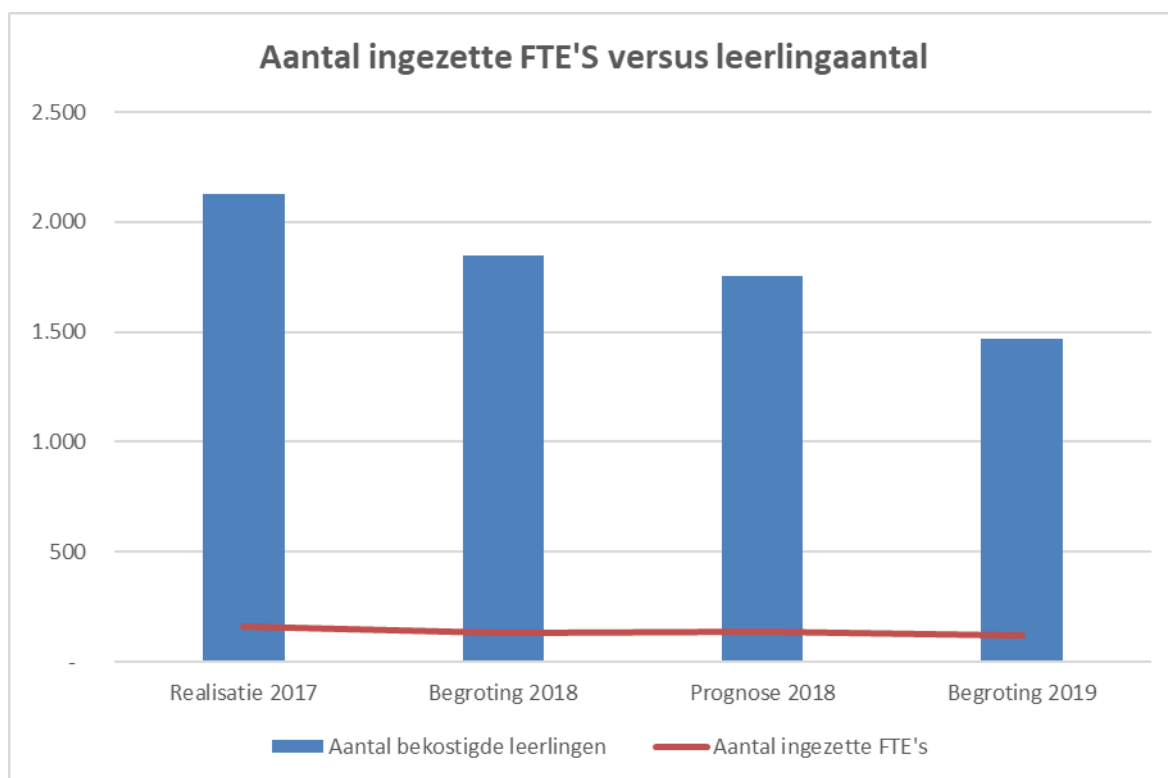
Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Vershil
Totale materiële baten	€ 2.287	€ 1.981	- € 306
Totale materiële lasten	€ 2.321	€ 2.114	+ € 207
Exploitatieresultaat	- € 34	- € 133	- € 99

In de materiële baten wordt de afwijking t.o.v. begroot 2018 grotendeels veroorzaakt door een lagere lumpsum ad € 289K als gevolg van lagere leerlingenaantallen.

De lasten dalen ten opzichte van 2018 met € 207K met name vanwege een daling van de overige materiële lasten met € 133K, grotendeels veroorzaakt door diverse kleine afnames als gevolg van de daling in leerlingenaantallen. Daarnaast dalen de afschrijvingslasten met € 52K, vanwege een behoudend investeringsbeleid. Per saldo wordt een negatief resultaat voorzien op de materiële exploitatie van € 99K.

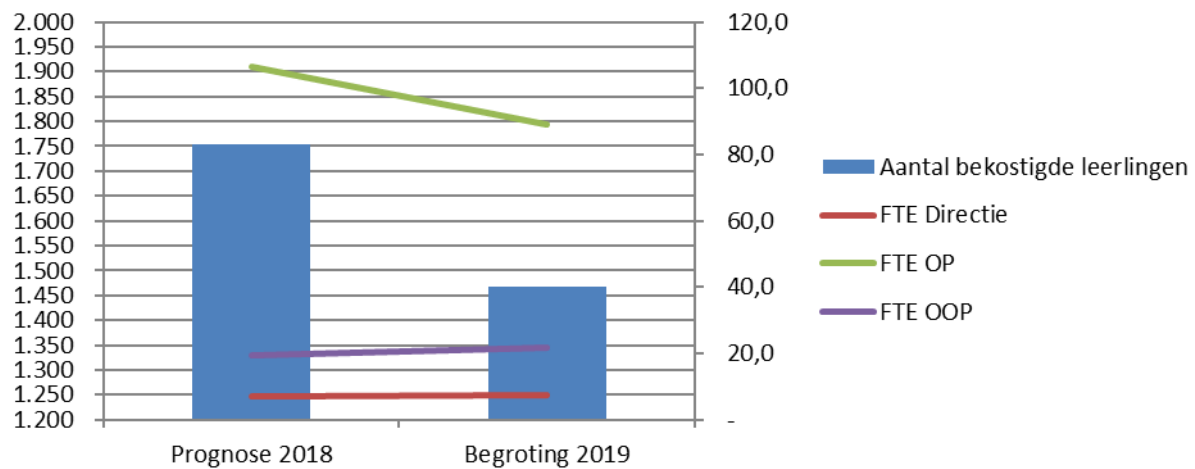
3 Kengetallen

Tijdvak	Realisatie 2017	Begroting 2018	Prognose 2018	Begroting 2019
Aantal bekostigde leerlingen	2.130	1.845	1.753	1.467
Aantal ingezette FTE's	159,2	132,9	140,5	118,3

Tijdvak	Prognose 2018	Begroting 2019
Aantal bekostigde leerlingen	1.753	1.467
FTE Directie	6,9	7,5
FTE OP	106,6	89,2
FTE OOP	19,5	21,6
Totaal	132,9	118,3
Directie	5%	6%
OP	80%	75%
OOP	15%	18%
Totaal	100%	100%
OOP/Dir in % OP	25%	33%

FTE's i.r.t. bekostigde leerlingen

Tijdvak	Realisatie 2017	Begroting 2018	Prognose 2018	Begroting 2019
Aantal bekostigde leerlingen	2.130	1.845	1.753	1.467
Vloeroppervlakte totaal	15.741	15.741	15.741	15.741
Afschrijvingslasten per m2	€ 21,68	€ 23,91	€ 20,91	€ 20,57
Schoonmaaklasten per m2	€ 14,85	€ 16,16	€ 16,10	€ 16,23
Energielasten per m2	€ 5,34	€ 14,26	€ 12,22	€ 13,55
Onderhoudslasten per m2	€ 16,23	€ 18,31	€ 18,35	€ 19,04
Overige huisvestingslasten per m2	€ 11,35	€ 11,69	€ 10,64	€ 10,24
Lasten leermiddelen per leerling	€ 235,76	€ 207,18	€ 218,76	€ 206,31
ICT lasten per leerling	€ 46,65	€ 42,51	€ 40,40	€ 49,29

4 Investeringsbegroting

RECAPITULATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA VMBO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie gebouwen		
Interne verbouwingen	€ 37.700	€ 15.000
Activeerbaar onderhoud	€ 44.118	€ 30.064
Totaal investeringen	€ 81.818	€ 45.064
Recapitulatie inventarissen		
Leerlingenmeubilair	€ 7.104	€ -
Overige schoolinventaris	€ 2.000	€ 4.016
Servers en opslag	€ -	€ 4.400
Lokale netwerken	€ -	€ 72.300
Werkplekken hard- en software	€ 62.626	€ 69.960
Overige hard- en software	€ 1.500	€ -
Kantoorinventaris	€ 1.121	€ -
Machines en installaties	€ 11.500	€ 10.000
Totaal investeringen	€ 85.851	€ 160.676
TOTAAL GENERAAL	€ 167.669	€ 205.740

SPECIFICATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA VMBO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie interne verbouwingen		
Cv regelinstallatie vervangen	€ 37.700	€ -
Extra data en elektra	€ -	€ 7.500
Akoestiek gymzalen	€ -	€ 7.500
Totaal investeringen interne verbouwingen	€ 37.700	€ 15.000
Recapitulatie activeerbaar onderhoud		
Plafondafwerkingen	€ -	€ -
Vloerafwerkingen marmoleum/vinyl/coating	€ 8.319	€ -
Noodverlichtingsinstallaties	€ -	€ -
Warmteopwerkingsinstallaties	€ -	€ -
Warmtedistributie-installaties algemeen	€ -	€ -
Wandopeningen, binnen	€ 10.691	€ -
Vloerafwerkingen zacht	€ 11.059	€ -
Vloerafwerkingen marmoleum/vinyl/coating	€ -	€ 22.764
Centrale elektrotechnische-installaties	€ 5.868	€ -
Communicatie installaties	€ -	€ -
Rioleringsinstallaties	€ -	€ 7.300
Luchtbehandelingsinstallaties	€ 8.181	€ -
Totaal investeringen activeerbaar onderhoud	€ 44.118	€ 30.064

SPECIFICATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA VMBO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie servers en opslag		
Server	€ -	€ 4.400
Totaal investeringen servers en opslag	€ -	€ 4.400
Recapitulatie lokale netwerken		
Wifi Controller	€ -	€ 5.300
Access Points	€ -	€ 30.250
Distributie switch set	€ -	€ 2.000
Access Switch	€ -	€ 24.250
Glas module	€ -	€ 2.100
Access Point	€ -	€ 850
Firewall/Router/Coreswitch	€ -	€ 7.550
Totaal investeringen lokale netwerken	€ -	€ 72.300
Recapitulatie werkplekken hard- en software		
Computers vervanging	€ 62.626	€ 69.960
Totaal investeringen werkplekken hard- en software	€ 62.626	€ 69.960
Recapitulatie overige hard- en software		
4-6 mobiele telefoons	€ 1.500	€ -
Totaal investeringen overige hard- en software	€ 1.500	€ -
Recapitulatie meubilair, kasten, garderoberekken, etc (leerlingen)		
60 Leerlingstoelen	€ 3.604	€ -
Meubilair/rekken hospitality	€ 3.500	€ -
Totaal investeringen meubilair, kasten, garderoberekken, etc	€ 7.104	€ -
Recapitulatie ov schoolinventaris		
kassa hospitality	€ 2.000	€ -
Vervanging gymtoestellen	€ -	€ 4.016
Totaal investeringen ov schoolinventaris	€ 2.000	€ 4.016
Recapitulatie kantoorinventaris		
Bureaustoelen 10 st	€ 1.121	€ -
Totaal investeringen kantoorinventaris	€ 1.121	€ -
Recapitulatie machines en installaties		
Airco serverruimte	€ 1.500	€ -
Aanpassingen elektrotechnische installaties nav NEN3140 keuringen (	€ 10.000	€ 10.000
Totaal investeringen machines en installaties	€ 11.500	€ 10.000
TOTAAL GENERAAL	€ 167.669	€ 205.740

RECAPITULATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA HVWO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie gebouwen		
Interne verbouwingen	€ 15.000	€ 71.500
Activeerbaar onderhoud	€ 255.384	€ 61.992
Totaal investeringen	€ 270.384	€ 133.492
Recapitulatie inventarissen		
Overige schoolinventaris	€ -	€ 6.000
Audiovisuele hulpmiddelen	€ 15.000	€ 15.000
Servers en opslag	€ -	€ 6.700
Lokale netwerken	€ -	€ 93.800
Werkplekken hard- en software	€ 3.200	€ 3.200
Overige hard- en software	€ 57.800	€ 57.000
Kantoorinventaris	€ -	€ -
Machines en installaties	€ -	€ 10.000
Totaal investeringen	€ 76.000	€ 191.700
TOTAAL GENERAAL	€ 346.384	€ 325.192

SPECIFICATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA HVWO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie interne verbouwingen		
Aanpassingen CV installatie	€ -	€ 10.000
Extra data, elektra en water	€ -	€ 12.500
Vervangen uitvalscheren compleet	€ 15.000	€ 15.000
Vervanging telefonie door Skype4business	€ -	€ 5.000
Energie beperkende maatregelen	€ -	€ 20.000
Vervangende maatregelen vervallen analoge lijnen	€ -	€ 4.000
Aanpassen personeelstoiletten	€ -	€ 5.000
Totaal investeringen interne verbouwingen	€ 15.000	€ 71.500
Recapitulatie activeerbaar onderhoud		
Kader	€ 64.280	€ -
Trap- en hellingafwerkingen	€ 45.157	€ -
Plafondafwerkingen	€ 6.763	€ -
Wandopeningen, buiten (zonwering compleet)	€ 26.094	€ 15.000
Vloerafwerkingen marmoleum/vinyl/coating	€ 58.573	€ -
Vloerafwerkingen hard	€ -	€ -
Vloerafwerkingen sportvloer	€ -	€ -
Dakafwerkingen	€ -	€ -
Verlichtingsinstallaties	€ 5.207	€ 13.500
Noodverlichtingsinstallaties	€ -	€ -
Warmteopwerkingsinstallaties	€ -	€ -
Rioleringsinstallaties	€ 14.530	€ -
Waterinstallaties	€ -	€ 33.492
Luchtbehandelingsinstallaties	€ -	€ -
Terrein	€ 21.392	€ -
Warmtedistributie-installaties radiatoren/leidingen	€ 13.388	€ -
Totaal investeringen activeerbaar onderhoud	€ 255.384	€ 61.992

SPECIFICATIE INVESTERINGSBEGROTING PORTA MOSANA HVWO		
	Kalenderjaar	Kalenderjaar
	2018	2019
Recapitulatie overige schoolinventaris		
Sporttoestellen	€ -	€ 6.000
Totaal investeringen overige schoolinventaris	€ -	€ 6.000
Recapitulatie audiovisuele hulpmiddelen		
Vervanging audiovisuele middelen	€ 15.000	€ 15.000
Totaal investeringen audiovisuele hulpmiddelen	€ 15.000	€ 15.000
Recapitulatie servers en opslag		
Server	€ -	€ 6.700
Totaal investeringen servers en opslag	€ -	€ 6.700
Recapitulatie lokale netwerken		
Wifi Controller	€ -	€ 10.600
Distributie switch set	€ -	€ 4.000
Access Switch	€ -	€ 23.100
Glas module	€ -	€ 1.300
Access Point	€ -	€ 39.700
Firewall/Router/Coreswitch	€ -	€ 15.100
Investeren vanuit Bestuursbureau ICT	€ -	€ -
Totaal investeringen lokale netwerken	€ -	€ 93.800
Recapitulatie werkplekken hard- en software		
Vervanging 3D Printer	€ 3.200	€ 3.200
Totaal investeringen werkplekken hard- en software	€ 3.200	€ 3.200
Recapitulatie overige hard- en software		
Computers	€ 800	€ -
Computers verv	€ 50.200	€ 50.200
Notebooks verv	€ 6.800	€ 6.800
Totaal investeringen overige hard- en software	€ 57.800	€ 57.000
Recapitulatie kantoorinventaris		
Laptop karren 16 lades vervanging	€ -	€ -
Totaal investeringen kantoorinventaris	€ -	€ -
Recapitulatie machines en installaties		
Aanpassingen elektrotechnische installaties nav NEN3140 keuringen	€ -	€ 5.000
Post onvoorzien machine midden/lang	€ -	€ 5.000
Totaal investeringen machines en installaties	€ -	€ 10.000
Recapitulatie tablets		
Tablets vervanging	€ -	€ -
Totaal investeringen tablet	€ -	€ -
TOTAAL GENERAAL	€ 346.384	€ 325.192

5 Financieel overzicht per locatie

Begroting 2018 27VG-Porta Mosana VMBO				
	Realisatie 2017	Begroting 2018	Prognose 2018	Begroting 2019
Algemene gegevens				
Gemiddeld leerlingaantal excl VAVO/OPDC	563	463	436	345
Totaal bekostigd aantal leerlingen	640	488	380	300
Bekostigde VAVO en OPDC leerlingen	16	10	2	2
Bekostigde leerlingaantal excl VAVO/OPDC	625	478	378	299
Vloeroppervlakte totaal	5.191	5.191	5.191	5.191
Aantal Bruto ingezette FTE's voor mobiliteit	51,8	46,1	44,5	43,1
Mobiliteit FTE's	-	4,9	-	6,8
Aantal Bruto ingezette FTE's na volledige realisatie mobiliteit	51,8	41,1	44,5	36,3
Personeel	€	€	€	€
Baten				
Lumpsum OC&W P	3.735.441	3.181.349	3.329.905	2.795.181
Overige personele baten OC&W	171.496	223.996	116.563	127.751
Overige personele baten	130.060	135.182	258.913	149.880
Dekking Bestemmingsreserve Personeel	47.396	-	137.385	349.639
Totale personele baten	4.084.393	3.540.527	3.842.765	3.422.450
Lasten				
Loonkosten personeel	3.276.196	2.624.723	2.961.918	2.382.731
Loonkosten vervangingen	162.931	301.117	288.303	382.731
Overige personele lasten	710.884	550.139	624.978	590.482
Totale personele lasten	4.150.011	3.475.979	3.875.199	3.355.944
Exploitatieresultaat personeel	65.617-	64.548	32.434-	66.506
Materieel				
Baten				
Lumpsum OC&W M	875.413	777.138	829.994	657.952
Overige materiële baten OC&W	-	-	921	-
Overige baten M	19.876	16.017	10.091	7.108
Dekking Bestemmingsreserve materieel	9.367	-	-	-
Totale materiële baten	904.656	793.155	841.005	665.060
Lasten				
Afschrijvingslasten	146.457	162.691	149.597	150.763
Huisvestingslasten	250.972	317.414	297.073	292.369
Overige lasten M	390.066	333.311	332.550	286.586
Totale materiële lasten	787.494	813.416	779.220	729.719
Exploitatieresultaat materieel	117.162	20.261-	61.785	64.659-
Eigen taken				
Baten ET	91.211	126.813	126.813	104.819
Lasten ET	97.837	126.813	126.813	104.819
Exploitatieresultaat eigen taken	6.626-	-	-	-
Financiële baten en lasten				
Baten Fin	-	-	-	-
Lasten Fin	423	801	801	803
Financieel resultaat	423-	801-	801-	803-
Buitengewone baten/lasten				
Buitengewone baten	-	-	-	-
Buiten gewone lasten	-	-	-	-
Buitengewone resultaat	-	-	-	-
Operationeel resultaat	44.496	43.486	28.550	1.044

Begroting 2018 27VG-Porta Mosana HVWO				
	Realisatie	Begroting	Prognose	Begroting
	2017	2018	2018	2019
Algemene gegevens				
Gemiddeld leerlingaantal excl VAVO/OPDC	1.451	1.307	1.289	1.141
Totaal bekostigd aantal leerlingen	1.540	1.398	1.405	1.203
Bekostigde VAVO en OPDC leerlingen	35	31	30	35
Bekostigde leerlingaantal excl VAVO/OPDC	1.505	1.367	1.375	1.168
Vloeroppervlakte totaal	10.550	10.550	10.550	10.550
Aantal Bruto ingezette FTE's voor mobiliteit	107,4	101,6	95,9	92,9
Mobiliteit FTE's	-	9,9	-	10,9
Aantal Bruto ingezette FTE's na volledige realisatie mobiliteit	107,4	91,8	95,9	82,0
Personeel	€	€	€	€
Baten				
Lumpsum OC&W P	8.655.557	7.809.000	8.079.000	7.048.000
Overige personele baten OC&W	459.127	657.400	195.100	260.900
Overige personele baten	403.734	275.400	404.000	260.300
Dekking Bestemmingsreserve Personeel	159.100	101.300	181.700	256.200
Totale personele baten	9.677.518	8.843.100	8.859.800	7.825.400
Lasten				
Loonkosten personeel	7.875.888	6.694.000	6.979.200	5.766.200
Loonkosten vervangingen	338.896	356.000	514.000	719.000
Overige personele lasten	1.136.137	1.262.600	1.482.600	1.270.400
Totale personele lasten	9.350.921	8.312.600	8.975.800	7.755.600
Exploitatieresultaat personeel	326.597	530.500	116.000-	69.800
Materieel				
Baten				
Lumpsum OC&W M	1.559.387	1.444.800	1.472.000	1.275.400
Overige materiële baten OC&W	-	-	-	-
Overige baten M	50.875	49.000	45.000	40.600
Dekking Bestemmingsreserve materieel	-	-	-	-
Totale materiële baten	1.610.262	1.493.800	1.517.000	1.316.000
Lasten				
Afschrijvingslasten	194.859	213.600	179.500	173.100
Huisvestingslasten	501.205	633.800	605.100	637.300
Overige lasten M	686.991	660.500	649.300	574.100
Totale materiële lasten	1.383.055	1.507.900	1.433.900	1.384.500
Exploitatieresultaat materieel	227.207	14.100-	83.100	68.500-
Eigen taken				
Baten ET	447.665	468.300	468.300	422.800
Lasten ET	436.351	468.300	468.300	422.800
Exploitatieresultaat eigen taken	11.314	-	-	-
Financiële baten en lasten				
Baten Fin	-	-	-	-
Lasten Fin	131	1.000	200	200
Financieel resultaat	131-	1.000-	200-	200-
Buitengewone baten/lasten				
Buitengewone baten	-	-	-	-
Buiten gewone lasten	-	-	-	-
Buitengewone resultaat	-	-	-	-
Operationeel resultaat	564.988	515.400	-33.100	1.100